

Athbhreithniú Náisiúnta Uastáille Tacsaithe 2024 Tuairisc

Iúil 2024

Achoimre Fheidhmeach

Cúlra

Thug an Coimisiún um Rialáil Tacsaithe an struchtúr Náisiúnta um Uastáille Tacsaithe isteach i Meán Fómhair 2006, ag cur struchtúr aontaithe taraife i bhfeidhm do gach tacsáí in Éirinn. Ó shin i leith, rinneadh Athbhreithniú ar Uastáille Tacsaithe thart ar gach dhá bhliain chun measúnú a dhéanamh ar aon athruithe ar na costais oibriúcháin agus ar an timpeallacht mhargaidh atá roimh thionscal na dtacsaithe. Tá an tÚdarás Náisiúnta Iompair (ÚNI) freagrach as na hAthbhreithnithe Náisiúnta Uastáillí Tacsaithe a dhéanamh ó 2011 i leith.

Sonraítear sa tuarascáil seo cur chuige agus torthaí an Athbhreithnithe Náisiúnta Uastáille Tacsaithe 2024 (an tAthbhreithniú Táillí). Rinneadh an t-athbhreithniú táillí seo idir Samhain 2023 agus Márta 2024. Is iad na saincheisteanna eacnamaíocha is suntasaí a bhaineann leis an Athbhreithniú Tacsaithe ná:

1. Boilsciú agus an costas maireachtála;
2. Praghsanna breosla agus soláthar fuinnimh;
3. Dúshláin don gheilleagar a bhaineann le cur isteach leanúnach mar gheall ar éiginnteacht gheopholaitiúil dhomhanda; agus
4. Infhaighteacht mhéadaithe Iompair Phoiblí i mBaile Átha Cliath agus sna ceantair máguaird.

Cuspóirí an Athbhreithnithe Táillí 2024

Is iad seo a leanas cuspóirí an Athbhreithnithe Táillí 2024:

1. Meastachán a dhéanamh ar an meánleibhéal gníomhaíochta tacsaithe i mbliain bunaithe ar shonraí suirbhé agus ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh (POS).
2. Gach eilimint den Innéacs Costas Tacsaithe (TCI) a nuashonrú, lena n-áirítear costais sheasta agus reatha bhliantúla meántacsaithe bunaithe ar na leibhéal gníomhaíochta a socraíodh, mar aon le costais saothair (bunaithe ar shonraí POS); agus
3. Measúnú a dhéanamh ar oiriúnacht an struchtúir táillí reatha, agus moladh a dhéanamh ar cheart go mbeadh aon athrú ar na huastáillí is inmhuirir ag oibreoirí.

Moltaí ó Athbheithnithe Roimhe Seo

Léirmheas	Coigeartú ar an Uastáille	Coigeartú Eile	Curtha chun feidhme
2010	Tionchar ar Bith	Tionchar ar Bith	Tionchar ar Bith
2012	Méadú 4%	Simpliú ar an struchtúr táille	Shocraigh an Coiste Tionscail agus Comhairleach ar SPSVanna go raibh aon mhéadú míchuí mar gheall ar an timpeallacht cúlaithe eacnamaíochta 2012
2014	Méadú 4%	An fad agus an t-am a chuimsítear sa mhuirear tosaigh a íslíú, córas a bhaineann leis na rátaí préimhe a shoiléiriú agus deireadh a chur le táille C (ráta méadaithe ar thurais os cionn 30km nó 85 nóiméad)	Aibreán 2015
2017	Méadú 3%	Tionchar ar Bith	Feabhra 2018
2019	Méadú 4% mar aon le cúiteamh 0.5% ar shaoráidí íocaíochta gan airgead tirim a thabhairt isteach	Soláthar éigeantach saoráidí íocaíochta gan airgead tirim	Bhí sé le teacht i bhfeidhm ar an 01 Iúil 2020 ach cuireadh ar ceal é mar gheall ar shrianta taistil Covid.
2022	Meán 12 % (Méadú 11% mar aon le cúiteamh 1% ar shaoráidí íocaíochta gan airgead tirim a thabhairt isteach) ualaithe i dtreo táille préimhe agus éileamh geilleagair oíche	Soláthar éigeantach saoráidí íocaíochta gan airgead tirim ag tiománaithe do phaisinéirí ar mhian leo cárta creidmheasa / dochair a úsáid	1 Meán Fómhair 2022 Chun freastal ar choigeartú a cuireadh ar athlár ó 2019 agus an t-athrú atá ag teastáil chuig 2022

Go hachomair:

Teastaíonn breithniú cúramach ar an timpeallacht eacnamaíoch agus airgeadais níos leithne chun athruithe ar an uastáille tacsáí náisiúnta.

Mar shampla, chuir Covid isteach ar ár saol laethúil agus bealaí oibre agus sóisialaithe. Bhí daonra na hÉireann ag méadú cheana féin ach tháinig méadú go tobann agus gan choinne ar an daonra mar gheall ar an gcogadh san Úcráin. Mar gheall ar an gcoimhlint seo tháinig méadú mór ar chostais bhreosla do thiománaithe.

D'ualaigh an uastáille tacsaithe 2022 meánmhéadú 12% a coigeartaíodh do théarnamh na hÉireann é, le méaduithe níos airde suas go dtí 17% curtha i bhfeidhm ar rátaí oíche chun tiománaithe a mhealladh oibriú le linn buaic-am éilimh an gheilleagair oíche, agus méaduithe níos ísle ar thréimhsí a bhfuil éileamh níos ísle ag baint leo, le tabhairt isteach críochfort íocaíochta

Dálaí Margaidh 2024

Bhí fás láidir geilleagrach ann sna blianta idir an dá linn ón uasdátú deireanach ar an uastáille tacsaithe náisiúnta, na leibhéil fostaíochta is airde riamh agus caiteachas méadaithe tomhaltóirí, a mbíonn impleachtaí dearfacha acu go léir don tionscal tacsaithe don chuid is mó. Tá gníomhaíocht eacnamaíoch láidir in Éirinn, le tacaíocht ó fhás san earnáil onnmhairithe, go háirithe i dtáirgí míochaine agus cógaisíochta. Tá comhghaolmhaireacht láidir idir an daonra, an olltáirgeacht intíre (OTI) agus gníomhaíocht trádála idirnáisiúnta agus éileamh ar iompar agus leanfaidh siad le héileamh a chinneadh (OECD, 2019)¹. Leantar le fás ar bhungheilleagar na hÉireann, ach tá foinsí seachtracha fáis ag moilliú beagán. Mar aon le tíortha eile, bhí sraith de thurraingí gearra maicreacnamaíochta in Éirinn nach rabhthas ag súil leo a bhí costasach agus pianmhar, go háirithe maidir leis na hearnálacha seirbhísí baile, de réir mar a thit geilleagair na hoíche agus na gcuairteoirí i léig.

Go hachomair:

Léirigh an t-Athbhreithniú Táillí fás eacnamaíoch seasta marthanach in Éirinn, le brúnna boilscithe dá bharr.

Tá an t-ionchas eacnamaíoch domhanda fós neamhchinnte le sraith leanúnach de thurraingí maicreacnamaíochta tar éis Brexit, Covid, an chorráil gheopholaitiúil mhéadaithe agus athruithe féideartha ar na réimis pholaitiúla sa bhaile agus thar lear in

Le deich mbliana anuas, tá éiginnteacht ina sainghné de na cúinsí eacnamaíochta a bhí roimh thiománaithe tacsáí. Chuir athruithe slabhra an tsoláthair a tharla de bharr Brexit isteach go mór ar thionscal na dtacsaithe maidir le ceannach feithiclí athlámhe, lena n-áirítear feithiclí atá oiriúnach do chathaoireacha rothar, a fhaightear go traidisiúnta sa Ríocht Aontaithe. Chuir sraith de chúinsí domhanda teorainn le cumas sealbhóirí ceadúnais tacsáí agus fruilchairr feithiclí nua/athsholáthair a fháil. Ba é tús na paidéime Covid tús tréimhse suaite le teorainn fhorleathan ar thaisteal trí shrianta chun leathadh an ghalair a chosc. Go luath in 2022 chuir fórsaí geopholaitiúla san Úcráin isteach ar gheilleagar na hÉireann, trí arduithe tobanna i gcostais fuinnimh agus méadú ar theifigh ón Úcráin, agus tugadh cosaint shealadach do bhreis is 100,000 saoránach de chuid na hÚcráine go dtí seo. Tháinig maolú ar an mboilsciú in 2023. Mar sin féin, tharla cur isteach breise san Eoraip de bharr na coimhlinte idir Iosrael agus Hamas, agus tíortha Eorpacha ag athmheasúnú caiteachais rialtais ar shlándáil. Is í luaineacht gheopholaitiúil an riosca is mó a d'aithin an Fóram Eacnamaíoch Domhanda, agus glacfaidh níos mó ná dhá bhilliún vótálaí i mbreis is caoga tír páirt i dtoghcháin náisiúnta in 2024.

¹ OECD, 2019. Forbhreathnú Iompair an Fhóraithe Iompair Idirnáisiúnta 2019. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/57f51e1e-en/index.html?itemId=/content/component/57f51e1e-en>

Go hachomair:

Tugann an suirbhé 2024 ar úsáideoirí tacsáí le fios go bhfuil costas maireachtála ag cur isteach ar an éileamh ar thacsaithe.

Tá laghdú in úsáid tacsaithe de thairbhe nach mbíonn na daoine sin ag sóisialú chomh minic agus go mbíonn ioncam diúscartha níos ísle acu. Tá méadú

Tugann torthaí suirbhé ar theaghlaigh atá ionadaíoch go náisiúnta arna choimisiúnú ag an ÚNI le fios go bhfuil an costas maireachtála ag cur isteach ar an éileamh ar thacsaithe. Bhí laghdú beag ar líon na bhfreagróirí a úsáideann tacsaithe (ó 83% go 81% de na freagróirí), agus tuairiscíodh méadú suntasach ar líon na bhfreagróirí a shiúlann. Deir céatadán níos mó go bhfuil níos lú úsáide á baint acu as tacsaithe (43%) seachas níos mó úsáide (9%). Maidir leo siúd a úsáideann tacsaithe níos mó, is í an phríomhchúis gurb é tacsáí an rogha iompair phoiblí is fearr/an t-aon rogha iompair phoiblí atá ar fáil dóibh. Thuairiscigh teaghlaigh níos mó ná riamh go bhfuil na turais atá á ndéanamh acu i dtacsáí ag éirí níos gairide. Is iad na cúiseanna a thugtar dóibh siúd a úsáideann tacsaithe níos lú ná nach mbíonn siad ag sóisialú chomh minic agus a bhí siad roimhe seo, agus nach bhfuil siad ag baint úsáide as tacsaithe chomh minic sin mar gheall

ar leibhéal ioncain diúscartha níos ísle a bheith acu. Don chohórt freagróirí seo, tá baint ag úsáid tacsáí le dul amach agus alcól a ól. Thuairiscigh an suirbhé teaghlaigh méadú ar na roghanna eile iompair atá ar fáil, go príomha busanna ach freisin tramanna agus traenacha. Tacaíonn sonraí an ÚNI ar iompar poiblí leis an gcinneadh seo, a léiríonn gurbh í 2023 an bhliain ba ghnóthaí d’iompar poiblí, arna thomhas ag seirbhísí Oibleagáide Seirbhíse Poiblí. Ba é an chéad bhliain gur sháraigh líon iomlán na bpaisinéirí 300 milliún agus tá sé sin ag teacht le chéile le seirbhísí feabhsaithe bus trasna na hÉireann

Ba cheart meon tomhaltóra na tíre a chur san áireamh agus méadú táille á mholadh, i bhfianaise go bhfuil laghdú tagtha ar an ioncam indiúscartha atá ar fáil agus go bhfuil titim ar an bhfíorioncam (ioncam lúide boilsciú). Cé go bhfuil sé ríthábhachtach don tionscal úsáid tacsaithe a dhreasú, ba cheart freagairt na n-úsáideoirí tacsáí maidir le hathruithe ar tháillí a chur san áireamh. I gcomhthéacs na roghanna eile iompair phoiblí atá ar fáil, ba cheart a thabhairt faoi deara go bhfuil an tAthbhreithniú ar Uastáille Tacsaithe ag tarlú i gcomhthéacs níos leithne den chuid is mó de na táillí Leap lascainithe, a tugadh isteach in 2022, a bheith fós i bhfeidhm. Tá an táille TFI-90 €2 agus teorainn ilmhódach ar tháille Leap fós i bhfeidhm. Le cur i bhfeidhm struchtúr táillí 90 nóiméad TFI agus “gairid” do Leap ar sheirbhísí bus, iarnróid agus iarnróid éadroim Luas i gceantar Bhaile Átha Cliath, cuirtear deireadh le pionóis as aistriú idir seirbhísí iompair phoiblí ar fud líonra Bhaile Átha Cliath dóibh siúd a dhéanann turas ilchéimeanna. Bhí iompar poiblí i mBaile Átha Cliath níos inacmhainne dá bharr. Ina theannta sin, leathnaíodh na rialacha aoise don chárta Leap d’aoisigh óga mar chuid de bhuiséad 2024 chun iad siúd atá 25 bliana d’aois a áireamh, rud a fhágann gur féidir leo siúd atá faoi bhun 26 bliain d’aois leas a bhaint as laghdú 50 % ar tháillí iompair phoiblí.

Innéacs Costas Tacsaithe – Modheolaíocht

Bhí an t-athbhreithniú seo ar Innéacs Costas Tacsaithe 2024 comhsheasmhach le modheolaíocht na n-athbhreithnithe roimhe seo. Feictear don chéad uair san athbhreithniú seo go bhfuil feithiclí leictreacha agus tacsaithe atá oiriúnach do chathaoireacha rothaí san áireamh san innéacs, ós rud é gurb ionann iad agus 11.5 % agus 21 % faoi seach den fhlít tacsaithe.

Innéacs Costas Tacsaithe - Torthaí

Go hachomair:

Méadaíodh an t-uastáille in 2022.

Is 9.0% ar a mhéad an moladh d'ardú do 2024 curtha i bhfeidhm ar bhonn meán ualaithe.

Is é costas saothair an ceann is mó fós ar an innéacs, arb ionann é agus 67 % den innéacs.

Rinneadh athbhreithniú ar uastáillí tar éis Athbhreithniú Táillí 2022, mar sin is í 2022 an bhliain ábhartha chun comparáid a dhéanamh ar an TCI. Ag baint úsáide as meastachán ar mhíleáiste bliantúil nó 'leibhéil ghníomhaíochta tiománaithe' bunaithe ar shonraí POS de 28,034km do 2022 (na sonraí foilsithe is déanaí atá ar fáil) is é an méadú ar an innéacs ná 9.0 %. Mar a tharla sna blianta roimhe seo, ríomhadh an t-athrú ar an TCI bunaithe ar na meánleibhéil ghníomhaíochta a thuairiscigh tiománaithe tacsáí a tuairiscíodh ag 49,800km in 2024. Tháinig méadú 11.1 % ar chostais bunaithe ar leibhéil ghníomhaíochta an tsuirbhé tiománaithe. Is é costas saothair an ceann is mó ar an innéacs, arb ionann é agus 67 % den innéacs agus tá méadú 9 % tagtha air. Is iad na

moltaí maidir le méadú 2024 ar TCI ná **9.0 %** ar a mhéid i bhfianaise an tionchair fhéideartha a d'fhéadfadh a bheith ag méadú ar tháillí ar éileamh ó thomhaltóirí.

Réamhrá

Achoimre Fheidhmeach	ii
Réamhrá	viii
1 Réamhrá	10
1.1 Cúlra	10
1.2 Cuspóirí an Athbhreithnithe	10
1.3 Struchtúr na Tuarascála.....	10
2. Cúlra an Athbhreithnithe ar an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta 2024	11
1 2.Forbhreathnú ar Thionscal Tacsaithe na hÉireann	11
2.2 Athruithe Struchtúracha i dTionscal Tacsaithe na hÉireann	12
2.3 Uastáille Tacsaithe Náisiúnta	13
2.4 Athbhreithnithe Náisiúnta Uastáillí Tacsaithe roimhe seo.....	15
3. Dálaí reatha an mhargaidh	17
3.1 Réamhrá	17
3.2 Gníomhú ar son na hAeráide	18
3.3 Timpeallacht Eacnamaíoch	19
3.3.1 Fás Eacnamaíoch	20
3.3.2 Boilsciú	21
3.3.4 Fostaíocht.....	22
3.3.5 Tuilleamh	24
3.3.6 Caiteachas Tomhaltóirí.....	25
3.3.7 Éagothroime ioncaim	28
3.3.8 Rioscaí do Gheilleagar na hÉireann	28
3.4 Éileamh an Mhargaidh	30
3.4.1 Treochtaí in Úsáid Tacsaithe.....	30
3.4.2 Cúiseanna le Tacsaithe a Úsáid.....	33
3.4.3 Modhanna chun Tacsaithe a Ordú	36
3.4.4 Patrún Éilimh ar Sheirbhísí Tacsaithe.....	37
3.5 Soláthar an Mhargaidh	40
3.5.1 Soláthar Comhiomlán Seirbhísí Tacsaithe.....	40
3.5.2 Aois Feithicle	42
3.5.3 Miondealú Réigiúnach ar an Soláthar	44
3.5.4 Próifíl Aoise Tiománaithe Tacsaithe.....	45
3.5.5 Patrúin Soláthair	48
3.5.6 Modhanna Soláthair	49
3.5.7 Infhaighteacht Iompair Phoiblí	51

3.6 Dálaí margaidh ag an struchtúr táillí reatha.....	52
3.6.1 Tuisctintí agus feasacht ar leibhéil agus ar struchtúr táillí reatha.....	52
3.6.2 Amanna Feithimh	54
3.7 Achoimre ar Threochtaí in Éileamh agus Soláthar an Mhargaidh	56
3.7.1 Éileamh an Mhargaidh.....	56
3.7.2 Amanna Feithimh	56
3.7.3 Tuairimí agus Dearcchaí maidir le struchtúr na dtáillí reatha	57
3.7.4 Soláthar an Mhargaidh	57
3.7.5 Feabhsú ar Sheirbhísí agus Inacmhainneacht Iompair Phoiblí.....	58
4 Innéacs Costas Tacsaithe	58
4.1 Cúlra	58
4.2 Cuspóirí agus struchtúr innéacs	58
4.3 Cur chuige chun Innéacs Costas Tacsaithe a ríomh.....	59
4.4 Príomhthoimhdí.....	59
4.4.1 Leibhéil Ghníomhaíochta.....	59
4.4.2 Costais Saothair	60
4.4.3 Cineálacha gluaisteán	61
5. Innéacs Costas Tacsaithe 2024.....	63
5.1 Costais Reatha	65
5.2 Costais Sheasta	67
5.3 Costais Saothair.....	71
5.4 Costais Iomlána	71
5.5 Achoimre agus Conclúid	72
6. Moladh	73
Aguisín A – Leibhéil Ghníomhaíochta a Mheas.....	74
Leibhéil Ghníomhaíochta a Mheas bunaithe ar Shonraí POS 2022.....	74
Leibhéil Ghníomhaíochta a Mheas ag Baint Úsáide as Suirbhé Tiománaithe 2024 (Ualú Samplach)	75
Aguisín B – Comparáid le hInnéacsanna Costas Tacsaithe Roimhe Seo	76

1 Réamhrá

1.1 Cúlra

Thug an Coimisiún um Rialáil Tacsaithe an struchtúr Náisiúnta um Uastáille Tacsaithe isteach i Meán Fómhair 2006, ag cur struchtúr aontaithe taraife i bhfeidhm do gach tacsáí in Éirinn. Ó shin i leith, rinneadh athbhreithniú ar uastáillí tacsaithe thart ar gach dhá bhliain chun measúnú a dhéanamh ar aon athruithe ar na costais oibriúcháin agus ar an timpeallacht mhargaidh atá roimh thionscal na dtacsaithe. Tugann Alt 24 den Acht um Rialáil Tacsaithe 2013 cumhacht don ÚNI “ordú um uastáillí” a dhéanamh, ag socrú na n-uastáillí a fhéadfaidh tiománaí tacsáí a ghearradh. Sula ndéantar ordú um uastáillí, déanann an ÚNI athbhreithniú lena áirithiú go léiríonn an t-uastáille atá beartaithe costais oibriúcháin tacsaithe go cruinn. Tá an tÚdarás Náisiúnta Iompair (ÚNI) freagrach as na hAthbhreithnithe ar an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta a dhéanamh ó 2011 i leith.

Sonraíonn an tuarascáil seo cur chuige agus torthaí an Athbhreithnithe ar an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta 2024, a rinneadh i mí Feabhra agus i mí an Mhárta 2024.

1.2 Cuspóirí an Athbhreithnithe

Is iad seo a leanas cuspóirí an Athbhreithnithe ar an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta:

Meastachán a dhéanamh ar an meánleibhéal gníomhaíochta tacsaithe bunaithe ar shonraí suirbhé agus ar shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh

Gach eilimint den Innéacs Costas Tacsaithe (TCI) a nuashonrú, lena n-áirítear costais sheasta agus reatha bhliantúla meántacsaithe bunaithe ar na leibhéil ghníomhaíochta a socraíodh, mar aon le costais saothair (bunaithe ar shonraí CSO).

Measúnú a dhéanamh ar oiriúnacht an struchtúir táillí reatha i bhfianaise dhálaí an mhargaidh.

1.3 Struchtúr na Tuarascála

Tá struchtúr na tuarascála leagtha amach thíos:

Soláthraítear i gCuid 2 cúlra agus comhthéacs don Athbhreithniú ar Tháille reatha.

Déantar i gCuid 3 cur síos ar fhorbairtí margaidh le déanaí sa tionscal, lena n-áirítear breac-chuntas ar dhálaí eacnamaíocha níos leithne agus ar na tréithe soláthair agus éilimh atá le feiceáil i margadh na hÉireann.

I gCuid 4 tá athríomh ar an Innéacs Costas Tacsaithe (TCI). Úsáidtear torthaí an TCI chun na hathruithe ar chostais oibriúcháin an tionscail ó 2022 i leith a chinneadh.

Cuirtear i gCuid 5 conclúidí agus moltaí i láthair maidir leis an leibhéal uastáille.

2. Cúlra an Athbhreithnithe ar an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta 2024

1 2. Forbhreathnú ar Thionscal Tacsaithe na hÉireann

Tá tionscal na bhFeithicil Beaga Seirbhíse Poiblí (SPSV) i bPoblacht na hÉireann comhdhéanta de thacsaithe, fruilcharranna agus limisíní. Tá an ÚNI freagrach as rialáil an tionscail SPSV in Éirinn; freagracht a áiríonn rialáil táillí tacsáí. Ghlac sé an ról seo ón gCoimisiún um Rialáil Tacsaithe in 2011. Cuimsíonn an creat rialála don tionscal na hAchtanna um Rialáil Tacsaithe 2013 agus 2016, mar aon leis na Rialacháin um Rialáil Tacsaithe (Feithicil Bheag Seirbhíse Poiblí) 2015 agus 2016 agus an tAcht um Rialáil Tacsaithe 2013 (Uastáillí) Ordú 2022.

Is é an réasúnaíocht le rialáil SPSV chun a áirithiú go bhfuil feithicil shábháilte ag paisinéirí dá dturas, agus árachas cuí i bhfeidhm, atá á tiomáint ag tiománaí a ndearna an Garda Síochána grinnfhiosrúchán air agus, i gcás tacsaithe, a bhfuil córas muirir réamhbhunaithe agus fíoraithe acu. Is é ÚNI an t-údarás ceadúnaithe le haghaidh SPSVanna agus oibreoirí seolta (soláthraithe seirbhísí áirithinte). Áirítear leis seo gach ceadúnas feithicle agus oibreoir seolta a dheonú, a athnuachan agus a chúlghairm, mar aon le gach gníomhaíocht cheadúnaithe, chigireachta agus chomhlíonta.

Amhail mí Feabhra 2024, bhí 19,784 ceadúnas SPSV san fhflít, ar méadú 5.3 % é i gcomparáid le mí Feabhra 2022 (18,787). Ní bhaineann an tAthbhreithniú Táillí ach leis an bhflít de 16,526 tacsáí, arb ionann é agus díreach faoi bhun 84 % den fhflít iomlán SPSV (ní áirítear fruilchairr agus limisíní). Áiríonn an flít tacsaithe feithicilí caighdeánacha tacsáí agus tacsaithe ata oiriúnach do chathaoireacha rothaí (WAT), agus tagraíonn gach tagairt do thacsaithe sa tuarascáil seo don dá chineál feithicle, mura luaitear a mhalairt.

Tháinig athrú suntasach ar líon na gceadúnas tacsáí le 25 bliain anuas. Méadaíodh ceadúnais tacsáí go suntasach i ndiaidh an léirscaoilte, ó 4,218 i 2000 go 15,686 faoi 2005. Leanadh leis an méadú go dtí 2008 nuair a bhí 21,177 tacsáí san iomlán ann, comhdhéanta de 19,577 ceadúnas Caighdeánach Tacsaithe agus 1,600 Tacsaithe a bhí Oiriúnach do Chathaoireacha Rothaí, roimh laghdú go 16,961 tacsáí in 2017. Thosaigh líon na gceadúnas tacsáí ag ardú arís – ag baint amach 17,814 feithicil in 2019 – agus tháinig laghdú tapa ina dhiaidh sin le linn na paindéime Covid in 2020 agus 2021. I mí Feabhra 2024, bhí 16,526 tacsáí san fhflít, atá thart ar 2 % níos airde ná in 2022, ach 7 % níos ísle ná in 2019 roimh an bpaindéim.²

---

² Leanann uimhreacha SPSV ag méadú: amhail deireadh mhí na Bealtaine 2024, laghdaíodh líon na dtacsaithe go 5% níos lú ná mar a bhí roimh Covid

Déanfar i gCuid 3.4 cur síos níos mine ar an soláthar tacsaithe, ach is fiú a thabhairt faoi deara go bhfuil an soláthar tacsaithe fós beagnach ceithre huair níos mó ná líon na dtacsaithe in 2000. Léiríonn sé seo teacht chun cinn tionscal a d'fhreagair go dearfach do phróisis shuaiteacha, agus ag an am céanna ag glacadh le nuálaíocht teicneolaíochta agus ag fanacht athléimneach in aghaidh na ndálaí luaineacha margaidh le déanaí.

2.2 Athruithe Struchtúracha i dTionscal Tacsaithe na hÉireann

Ní raibh aon bhac shuntasach ag Éirinn ar thiománaithe dul isteach sa mhargadh SPSV le fiche bliain anuas. Maidir leis seo tá sé fós ina mhionlach i dtéarmaí idirnáisiúnta, agus ní haon ionadh é go bhfuil líon na SPSVanna in aghaidh an duine in Éirinn, ag 3.7 SPSV in aghaidh an 1,000 daonra, i bhfad níos airde ná an líon i bhformhór na dtíortha san Eoraip. Is i gcodanna den RA amháin, áit a bhfuil 3.8 SPSV in aghaidh an 1,000 daonra in Albain agus 4.6 SPSV in aghaidh 1,000 daonra i Sasana, a bhfuil leibhéal soláthair níos airde². Go deimhin, tá níos lú ná leathchuid de líon na SPSVanna in aghaidh 1,000 daonra sa Danmhairg, sa Bheilg, sa Ghearmáin, san Iodáil, sa tSualainn, sa Fhrainc, sa Spáinn agus san Iorua i gcomparáid le hÉirinn. Tá an soláthar SPSV i mBaile Átha Cliath ard freisin de réir caighdeán idirnáisiúnta ag 7.2 SPSV in aghaidh an 1,000 duine. Tá idir 1.8 agus 2.0 SPSV in aghaidh an duine faoi seach ag cathracha de mhéid inchomparáide mar Hamburg, agus an Bhruiséil³.

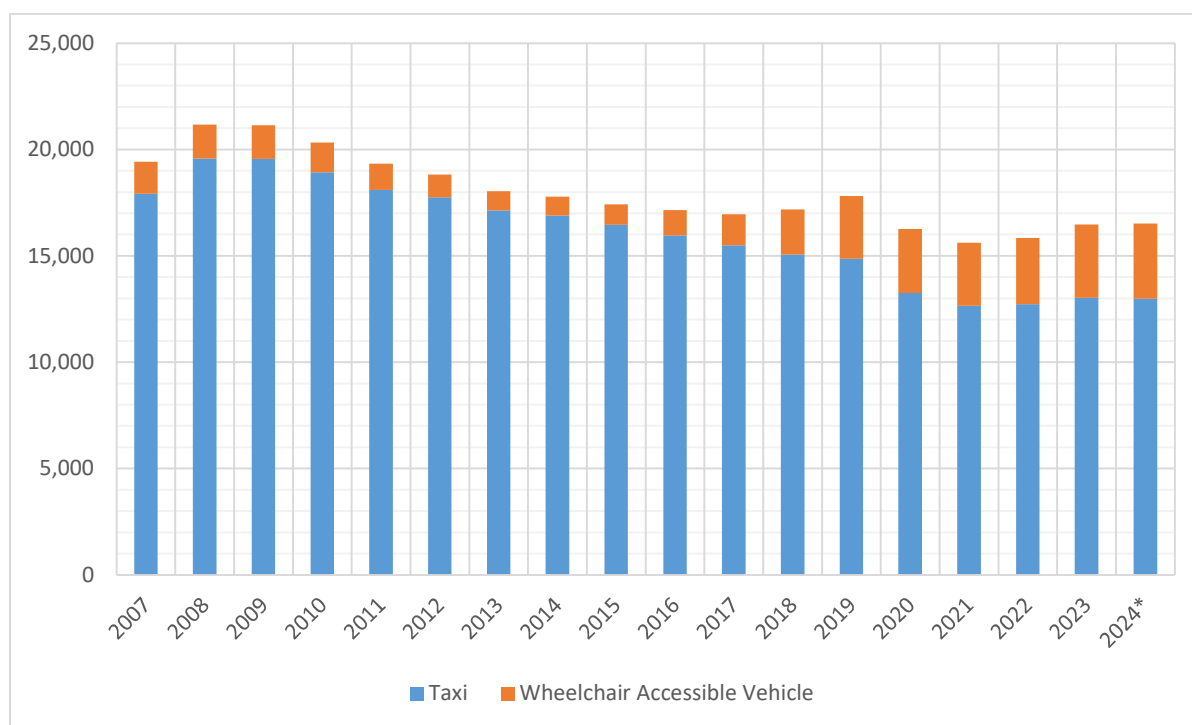
Sna blianta i ndiaidh léirscaoileadh an tionscail SPSV in 2000 tháinig méadú ar líon na gceadúnas feithicle SPSV, ag ardú ó 13,637 SPSVanna in 2000 go buaic de 27,429 SPSVanna in 2008. Ó shin i leith, nuair a tharla cúlú eacnamaíochta in 2008 agus laghdú ar éileamh custaiméirí, mar aon le ceanglais chaighdeán feithicle níos airde, tháinig laghdú suntasach ar mhéid foriomlán an fhlít SPSV ina dhiaidh sin, ach tá sé fós ard go leor i gcomparáid le méideanna idirnáisiúnta.

Tá comhdhéanamh an fhlít SPSV ag athrú le himeacht ama. Is léir go bhfuil fás ar líon na dtacsaithe san fhlít (Fíor 2-1) atá oiriúnach do chathaoireacha rothaí, agus 21 % den fhlít tacsaithe in 2024 comhdhéanta de thacsaithe atá oiriúnach do chathaoireacha rothaí, agus thuairiscigh an ÚNI gurbh ionann an flít Tacsaithe atá Oiriúnach do Chathaoireacha Rothaí (WAT) agus 3,542 amhail mí Feabhra 2024 Díol suntais freisin is ea teacht chun cinn na ngluaisteán leictreach san fhlít tacsaithe (eSPSV), a comhdhéanann faoi láthair díreach faoi bhun 12 % den fhlít - 1,903 feithicil cláraithe eSPSV (amhail mí Feabhra 2024). Táthar ag súil go leanfar an fás ar eSPSVanna sa flít ar aghaidh.

---

³ Staitisticí ÚNI, 2024

Fíor 2-1: Flít Tacsaithe, 2007-2024

Foinse: Staitisticí Tacsaithe an ÚNI - Feabhra 2024 (*bailí amhail an 29 Feabhra 2024)

2.3 Uastáille Tacsaithe Náisiúnta

Bhunaigh an Coimisiún um Rialáil Tacsaithe an struchtúr Uastáille Tacsaithe Náisiúnta i Meán Fómhair 2006. Roimhe sin, bhí struchtúr éagsúla táillí i bhfeidhm i 34 limistéar tacsaiméadair ar leith. Is córas muirir réamhbhunaithe agus fíoraithe é an struchtúr Uastáille Tacsaithe Náisiúnta agus cuireann sé seo trédhearcacht agus cinnteacht ar fáil maidir le ríomh na dtáillí. Tá sé seo beartaithe chun cosaint a bhaint amach do thomhaltóirí maidir le praghsáil agus chun cothromas a áirithiú idir an pobal a bhíonn ag taisteal agus tiománaithe. Tugann an próiseas trédhearcach seo cinnteacht do thiománaithe freisin, rud a chuireann ar a gcumas cinntí gnó a dhéanamh.

I measc na gcuspóirí eile agus an tUastáille Tacsaithe Náisiúnta á socrú ná gur chóir go mbeadh táillí simplí agus go ríomhtar iad ar bhonn ama agus achair trí úsáid a bhaint as méadar réamhchláraithe, agus gach breis san áireamh san uastáille arna ríomh agus iad le feiceáil ar an méadar agus san admháil a eisítear. Áirítear leis na breiseanna seo, mar shampla, táille áirithinte €2 i gcás gur cuireadh an tacsáí in áirithe roimh ré, i.e. nach bhfaightear é ag stad tacsaithe nó ar an tsráid agus €1 a ghearrtar ar gach paisinéir fásta breise⁴.

⁴ <https://www.transportforireland.ie/getting-around/by-taxi/customer-information/>

Áirítear leis an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta reatha muirear tosaigh, agus dhá bhanda taraife atá bunaithe ar an bhfad a taistealaíodh. Athraíonn siad seo freisin bunaithe ar am an lae a dhéantar an turas:

- turais idir 8rn agus 8in seachas ar an Domhnach / gearrtar ráta caighdeánach ar laethanta saoire poiblí
- turais idir 8in agus 8rn nó turais ar an Domhnach / gearrtar ráta préimhe ar laethanta saoire poiblí; agus
- tá ráta préimhe speisialta i bhfeidhm le linn thréimhse na Nollag agus na hAthbhliana.

Fíor 2-2: Uastáille Tacsaithe Náisiúnta Reatha

		Initial Charge	Tariff A	Tariff B
		<i>Up to 0.5 km or 85 secs</i>	<i>Next 14.5 km or 42 mins</i>	<i>Thereafter</i>
Standard Rate <i>(displayed as 1 on the taximeter)</i>	8am to 8pm Monday to Saturday (except public holidays)	€4.20	€1.30 per km or €0.46 per minute Up to total €23.20	€1.65 per km or €0.58 per minute
Premium Rate <i>(displayed as 2 on the taximeter)</i>	8pm to 8am Monday to Saturday, all day Sundays, most public holidays	€4.80	€1.71 per km or €0.60 per minute Up to total €29.60	€2.00 per km or €0.71 per minute
Special Premium Rate <i>(displayed as 3 on the taximeter)</i>	8pm 24 December to 8am 26 December, 8pm 31 December to 8am 1 January	€4.80	€2.00 per km or €0.71 per minute	

Foinse: An tÚdarás Náisiúnta Iompair

Léirítear an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta Reatha i Fíor 2-2, atá i bhfeidhm ón 1 Meán Fómhair 2022, nuair a tháinig méadú 12% ar an meán ar tháillí, ualaithe go mór i dtreo na tréimhse préimhe agus lena n-áirítear uaireanta an gheilleagair oíche. Cuireadh an méadú seo i bhfeidhm tar éis an Athbhreithnithe Táillí 2022 a bheith críochnaithe, a fuair gur tháinig méadú ar chostais idir 2017 agus 2022. Moladh in Athbhreithniú Táillí 2019 méadú 4.5 %, ach mar gheall ar an gcur isteach ar thionscal na dtacsaithe le tosú na paidéime Covid, cuireadh siar an tús leis an Ordú um Uastáillí tar éis

Athbhreithniú 2019. Cuireadh méaduithe a cuireadh i bhfeidhm in 2022 san áireamh in Athbhreithniú Táillí 2019 freisin.

2.4 Athbhreithnithe Náisiúnta Uastáillí Tacsaithe roimhe seo

Moladh in Athbhreithniú Táillí 2010 nár cheart aon athrú a dhéanamh ar leibhéal táillí 2008. Mhol sé, áfach, gur cheart machnamh a dhéanamh ar dheireadh a chur le Taraif C amach anseo chun an struchtúr táillí a shimpliú.

Mhol Athbhreithniú Táillí 2012 go gcuirfí ardú thart ar 4 % ar tháillí i bhfeidhm, mar aon le simpliú ar an struchtúr táillí. Moladh san athbhreithniú deireadh a chur le Taraif C agus laghdú ar an muirear tosaigh. De bhun an chomhairliúcháin phoiblí agus tionscail in 2012, níor cuireadh na moltaí seo i bhfeidhm mar gheall ar an timpeallacht cúlaithe eacnamaíochta.

Roimh 2014, bhí trí bhanda taraife sa struchtúr uastáillí. Cuireadh Taraifí A i bhfeidhm ar an gcéad 14km/40 nóiméad tar éis na táille tosaigh. Cuireadh taraif B i bhfeidhm ar na 15km/42 nóiméad ina dhiaidh sin. Cuireadh Taraif C i bhfeidhm ar gach taisteal thar 30km/85 nóiméad. Moladh in Athbhreithniú Táillí 2014 ardú thart ar 4 % ar tháillí, mar aon le simpliú ar an struchtúr táillí. Ba iad na hathruithe a moladh ná deireadh a chur le Taraif C, an muirear tosaigh a íslíú, agus córas na rátaí préimhe maidir le hobair oíche, obair ag an deireadh seachtaine agus obair le linn tréimhsí na Nollag agus na hAthbhliana a shoiléiriú. Chuir an ÚNI na hathruithe seo i bhfeidhm i mí Aibreáin 2015.

Moladh in Athbhreithniú Táillí 2017 go méadófaí an t-uastáille bunaithe ar chinneadh go raibh méadú tagtha ar chostais agus ina dhiaidh sin, ardaíodh táillí thart ar 3.2 % ar an meán i mí Feabhra 2018.

Moladh in Athbhreithniú Táille 2019 méadú 4.5 % ar an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta, lena n-áirítear coigeartú 0.5 % do na costais bhreise (táillí idirbhirt agus soláthar crua-earraí) do thiománaithe chun glacadh le híocaíochtaí gan airgead tirim. Tar éis athbhreithniú comhairliúcháin phoiblí, ullmhaíodh an tOrdú um Uastáillí don mhéadú, ach níor cuireadh i bhfeidhm é. Sular cuireadh an méadú a bhí beartaithe i bhfeidhm, tháinig an phaindéim Covid go hÉirinn. Mar thoradh ar an bpaindéim, agus ar a tionchar millteach ar an tionscal SPSV, mhol an Coiste Comhairleach ar SPSVanna agus ionadaithe an tionscail tacsáí ag an am sin gan aon mhéadú a chur i bhfeidhm in 2020. D'aontaigh an ÚNI agus an Roinn Iompair leis an moladh seo.

Moladh in Athbhreithniú Táillí 2022 méadú 12 % chun an t-ardú ar chostais oibriúcháin a bhíonn le sárú ag tiománaithe tacsáí a léiriú de réir an athraithe ar TCI (idir 10.7 agus 11.5 %), mar aon le sainordú saoráide íocaíochta gan airgead tirim a thabhairt isteach (1%). Cuireadh an moladh seo i bhfeidhm ar an 1 Meán Fómhair 2022 ⁵.

Thug an ÚNI isteach roinnt tacaíochtaí agus lamháltas don tionscal SPSV le linn na paidéime Covid. Laghdaigh siad an t-ualach costais ar thiománaithe tacsáí go suntasach. Mar sin féin, tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nár cuireadh iad seo san áireamh leis an uasdátú TCI in 2022.

Go hachomair:

Teastaíonn breithniú cúramach ar an timpeallacht dhomhanda eacnamaíoch agus airgeadais níos leithne chun athruithe ar an uastáille tacsáí náisiúnta.

Chuir Covid isteach ar ár saol laethúil agus bealaí oibre agus sóisialaithe. Bhí daonra na hÉireann ag méadú ach tháinig méadú go tobann agus gan choinne ar an daonra mar gheall ar an gcogadh san Úcráin. Mar gheall ar an gcoimhlint seo tháinig méadú mór ar chostais bhreosla.

Athraíodh an t-ardú ar uastáille tacsáí in 2022 le haghaidh téarnamh na hÉireann, le rátaí níos airde curtha i bhfeidhm ar rátaí oíche chun tiománaithe a mhealladh oibriú le linn buaic-am na dtáille sa gheilleagair oíche chun cabhrú le cinntiú go bhfreastalaíonn soláthar na dtacsaithe an t-

---

⁵ Na Rialacháin um Méadú ar Tháillí Tacsaithe agus Saoráid Íocaíochta Gan Airgead Tirim - Iompar d'Éirinn

3. Dálaí reatha an mhargaidh

3.1 Réamhrá

Leagtar amach sa chuid seo den tuarascáil na dálaí reatha sa mhargadh tacsáí, lena n-áirítear an comhthéacs eacnamaíoch ginearálta, agus éileamh agus soláthar tacsaithe. Soláthraíonn sé forbhreathnú gairid ar an timpeallacht eacnamaíoch in Éirinn ó Athbhreithniú ar an Uastáille Tacsaithe Náisiúnta 2022. In athbhreithnithe roimhe seo, cé go raibh an t-éileamh ar thacsaithe ceangailte go ginearálta le dálaí eacnamaíocha seachtracha amhail fostaíocht agus caiteachas tomhaltóirí, bhí cur isteach ar thrádáil iar-Brexit, an phaindéim Covid agus coinbhleacht san Úcráin mar thrí cinn de chur isteach tromchúiseach ar fheidhmiú rialta na sochaí, go háirithe maidir le cur isteach ar an slabhra soláthair. Tá sraith fórsaí sochdhéimeagrafacha suaiteacha i bhfeidhm, ar cheart iad a chur san áireamh. Shroich daonra na hÉireann breis agus 5 mhilliún don chéad uair le breis agus 150 bliain anuas, mar a thomhaistear i nDaonáireamh 2022, agus b'ionann imirce ghlan suas go dtí Aibreán 2023 agus 77,600 duine, i gcomparáid le 52,700 sa bhliain roimhe sin. Is í seo an dara bliain is airde glan-imirce in Éirinn (b'ionann é agus 104,800 in 2007). Tá cosaint shealadach tugtha do bhreis is 100,000 saoránach de chuid na hÚcráine go dtí seo. Chuaigh an ghéarchéim gheopholaitiúil san Úcráin i bhfeidhm go díreach ar gheilleagar na hÉireann, mar gheall ar arduithe tobanna i gcostais fuinnimh agus cur isteach ar shlabhraí soláthair in 2022 agus sa chéad leath de 2023. Bhí tréimhse boilsithe marthanach mar thoradh air seo – tar éis caiteachais i ndiaidh Covid. Tháinig maolú ar an mboilsciú in 2023.

Is iad na saincheistanna eacnamaíocha is suntasaí a bhaineann leis an Athbhreithniú Náisiúnta ar Uastáille Tacsaithe a sainithníodh ná:

1. oiriúnú don athrú aeráide;
2. soláthar breosla agus fuinnimh;
3. boilsciú agus costas maireachtála; agus
4. dúshlán don gheilleagar le géarchéimeanna geopholaitiúla leanúnacha, rud a chruthaíonn éiginnteacht níos airde.

Agus an t-athbhreithniú seo á scríobh, tá éiginnteacht nach beag ann maidir leis an bhfad ama a fhanfaidh an staid dhomhanda luaineach, ná an bhfuil athruithe fadtéarmacha buana nó cinnte ann de bharr na ngéarchéimeanna geopholaitiúla atá a imríonn tionchar ar Éirinn. I gcomhthéacs an chúlra seo, déantar sna codanna seo a leanas breithniú ar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag treochoaí eacnamaíocha ar an tionscal tacsaithe, agus tuairisc á tabhairt ar an suirbhé náisiúnta ar úsáideoirí tacsáí agus ar thiománaithe tacsáí, a rinne an ÚNI i mí Feabhra 2024.

3.2 Gníomhú ar son na hAeráide

I mí na Nollag 2023, d'fhoilsigh an Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide 2024, arb é an tríú nuashonrú bliantúil ar an bPlean Gníomhaithe ar son na hAeráide⁶. Tá sé ar chomhréim le buiséid charbóin atá ceangailteach ó thaobh dlí agus le huasteorainneacha astaíochtaí earnála arna bhfaomhadh agus arna gcomhaontú faoi seach ag an Rialtas in 2022.

Cé go raibh gníomh sa chéad Phlean Gníomhaithe ar son na hAeráide chun aistriú chuig feithiclí leictreacha agus feithiclí breosla iontaise á ndídhreasú, agus saináithnítear go sonrach ann an chéim riachtanach chun leanúint le “tacú le glasú an fhlít tacsaithe, agus dreasachtaí á gcur ar fáil do SPSVanna Feithiclí Ceallraí Leictreachais”, níl an ráiteas seo san áireamh sa Phlean Gníomhaithe ar son na hAeráide 2024. Tá beartas leanúnach á fhorbairt chun an gníomhú ar son na haeráide a chomhtháthú le fuinneamh, agus leis an éileamh ar fhuinneamh mar fhreagra ar leictriú san earnáil iompair.

Ba í 2023 an bhliain is teo atá ar taifead in Éirinn, ag dul thar an mbliain is teo roimhe sin (2022), agus an Meitheamh is teo agus an Márta agus an tIúil is fliche atá ar taifead. Chuir aon stoirm déag ainmnithe isteach go díreach ar an tír freisin⁷. B'ionann sciar na n-astaíochtaí san earnáil iompair agus 19.1 % in 2022, agus b'ionann iompar de bhóthar agus 94.7 % de na hastaíochtaí iompair ar fad. Tá fócas fós ar dhícharbónú a dhéanamh ar iompar, iompar poiblí a mhéadú agus roghanna a fhorbairt le haghaidh breoslaí malartacha agus an flít a leictriú. Táthar ag súil go mbeidh sé seo fós ina thosaíocht ag an tionscal tacsaithe.

Chun tacú le dícharbónú an tionscail SPSV, tugadh isteach an Scéim Deontais d'Fheithiclí Beaga Seirbhíse Poiblí Leictreacha (eSPSV) den chéad uair in 2018 agus tá méadú tagtha ar an scéim sna blianta idir an dá linn. Idir 2018 agus 2022, thacaigh an Scéim Deontais eSPSV le 1,426 tiománaí SPSV chun feithiclí leictreacha a cheannach. In 2023, tacaíodh le 653 tiománaí ar chostas thart ar €12 mhilliún agus in 2024 leithdháileadh €11.5 milliún le haghaidh deontas tríd an Scéim Deontais eSPSV²⁴. Tá an scéim dírithe ar cháilíocht an aeir a fheabhsú i gceantair uirbeacha, ag laghdú astaíochtaí CO₂ d'earnáil ina mbíonn míleáiste an-ard go hiondúil. Táthar ag súil go mbeidh tionchar dearfach ag an scéim ar ghlacadh na ngluaisteán paisinéirí astaíochtaí nialasacha trí dhearcadh ginearálta agus feasacht ghinearálta ar thairbhí feithiclí leictreacha a fheabhsú. Tá an Scéim maoinithe ag an Roinn Iompair agus í á riar ag an ÚNI atá ag gníomhú mar ghníomhairí de chuid na Roinne le

⁶ An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide (2024) Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide 2024 <https://www.gov.ie/en/publication/79659-climate-action-plan-2024/>

⁷ <https://www.met.ie/annual-climate-statement-for-2023>

húdarás tarmlichte agus mar an t-údarás ceadúnaithe do SPSVanna. I mí Feabhra 2024, tá breis agus 1,900 SPSV leictreach san fhlít faoi láthair, rud a chuimsíonn díreach faoi bhun 12 % den fhlít.

Tá gníomhú ar son na haeráide ag dul i gceannas ar chúrsaí uile an mhargaidh de réir a chéile, agus athruithe móra á dtionscnamh chun aghaidh a thabhairt ar an athrú aeráide.

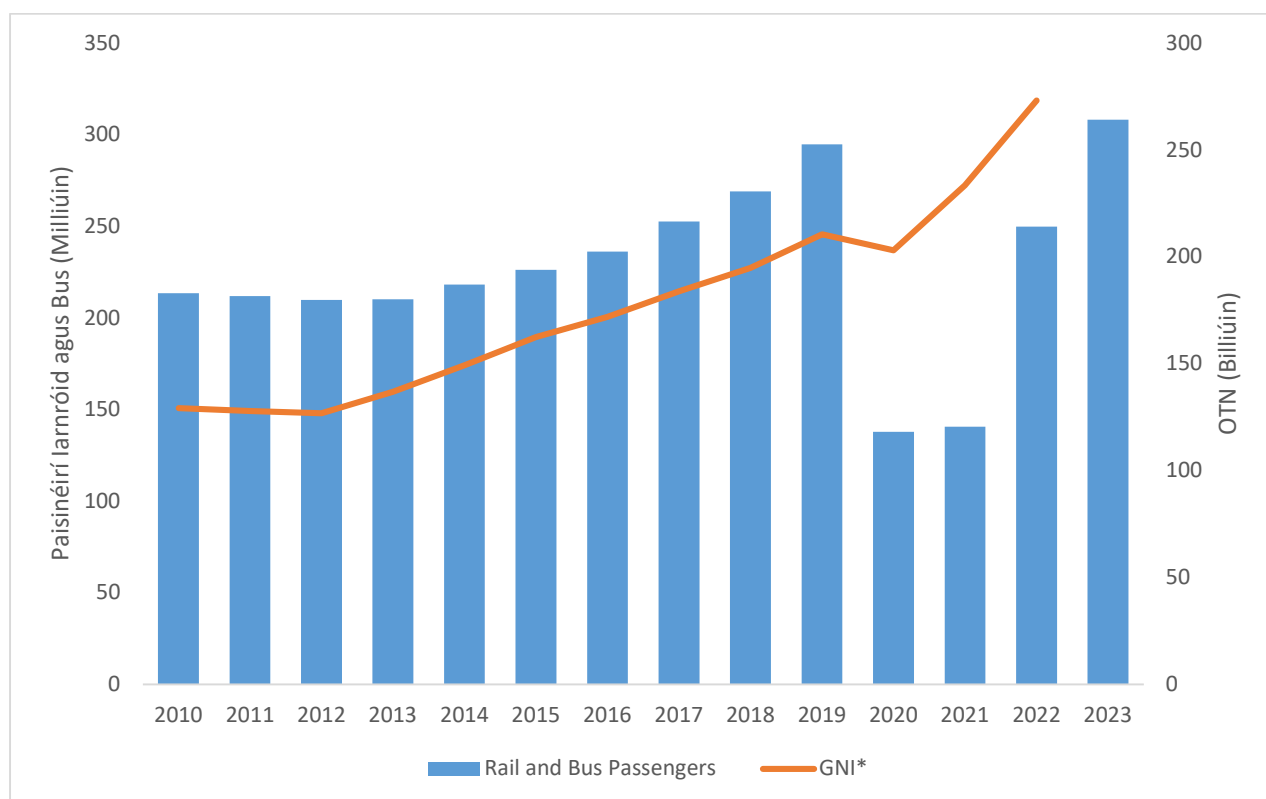
3.3 Timpeallacht Eacnamaíoch

Go stairiúil tá nasc láidir idir fás eacnamaíoch (maidir le hOllioncam Náisiúnta - OIN) agus úsáid iompair phoiblí. Amhail Fíor 0-3, cuirtear treochtaí le déanaí i bpátrúnacht bhus agus iarnróid in éineacht le OIN⁸ na hÉireann i láthair. Tháinig laghdú suntasach ar úsáid iompair phoiblí in 2020 mar gheall ar an bpaindéim Covid agus srianta taistil a bhí ag gabháil léi agus mar gheall ar dhúnadh seirbhísí neamhriachtanacha, cé gur leanadh le fás OIN* ag an am céanna. Lean pátrúnacht iompair phoiblí níos ísle de réir mar a leanadh le fás OIN* go dtí 2023, nuair a sháraigh pátrúnacht na leibhéil réamhphaindéime den chéad uair ag 308 milliún úsáideoir. Is féidir an mhoill seo a mhíniú trí leisce maidir le filleadh ar iompar poiblí chomh maith leis an athrú ar shocruithe oibre i ndáil le cianobair ar líne/obair ón mbaile agus socruithe solúbtha oibre. Mar thoradh air seo tháinig laghdú suntasach ar úsáid iompair phoiblí i measc oibríthe i roinnt earnálacha den gheilleagar. Is léir go n-aistrítear ó chruinnithe pearsanta idirnáisiúnta, náisiúnta agus áitiúla, go cruinnithe fíorúla ar líne, ar chúiseanna ísealcharbóin (dea-chleachtas chomhshaoil agus rialachais sóisialta) agus ar chúiseanna éifeachtúlachta gnó. Mar sin, cé go bhfuil leibhéil iompair phoiblí tar éis filleadh ar na leibhéil sula raibh Covid ann, tá rátaí fáis amach anseo éiginnte de thairbhe gur tháinig athrú radacach ar phatrúin ghluaiseachta. Mar thoradh air sin, níl na leibhéil fáis ar féidir linn a bheith ag súil leo ó iompar poiblí sa todhchaí láithreach agus amach anseo go fadtéarmach soiléir.

---

⁸Léiríonn OIN* 'Ollioncam Náisiúnta Athraithe' ar tháscaire é atá deartha go sonracha chun méid gheilleagar na hÉireann a thomhas trí éifeachtaí saobhacha an domhandaithe a eisiáimh. Féach ar shuíomh gréasáin na Príomh-Oifige Staidrimh le haghaidh tuilleadh eolais. Available at: [OIN Athraithe - POF - An Phríomh-Oifig Staidrimh](#)

Fíor 3-3: Paisinéirí Iompar Poiblí agus Ollioncam Náisiúnta Athraithe, 2010-2023

Foinse: Staidreamh Bus agus Iarrróid ÚNI^{9,10}; Cuntais Náisiúnta Bhliantúla POS, 202311 (Níor foilsíodh OIN* fós do 2023).

D’fhoilsigh an Roinn Iompair a Creat Náisiúnta Infheistíochta d’Iompar in Éirinn in 2021¹², agus tugadh faoi deara an treocht atá ag teacht chun cinn maidir le hiompar comhroinnte – nó “Soghluaisteacht mar Sheirbhís” (MaaS). Is cuid dhílis de MaaS iad tacsaithe, agus tugtar faoi deara go bhfuiltear ag súil go mbeidh ról tábhachtach ag soghluaisteacht chomhroinnte tacsaithe i ndícharbónú san earnáil iompair sna blianta atá le teacht.

3.3.1 Fás Eacnamaíoch

Ba shuntasach iad na trí bliana in Éirinn roimh an bpaindéim Covid, idir 2017 agus 2019, agus fás láidir eacnamaíoch, leibhéil dhífhostaíochta ag titim, agus méadú ar chaiteachas tomhaltóirí; agus bhí impleachtaí dearfacha acu go léir don tionscal tacsáí. Tháinig laghdú ar an ngeilleagar in 2020, le titim 4.9 % san Ollioncam Náisiúnta Athraithe (OIN*).¹³ Bhí an titim seo neamhbhuan, agus an geilleagar ag

⁹ [Staidreamh Bus agus Iarrróid ÚNI \(nationaltransport.ie\)](http://nationaltransport.ie)

¹⁰ [An líon is airde riamh maidir le líon na bpaisinéirí iompair phoiblí in 2023 - Iompar Náisiúnta](#)

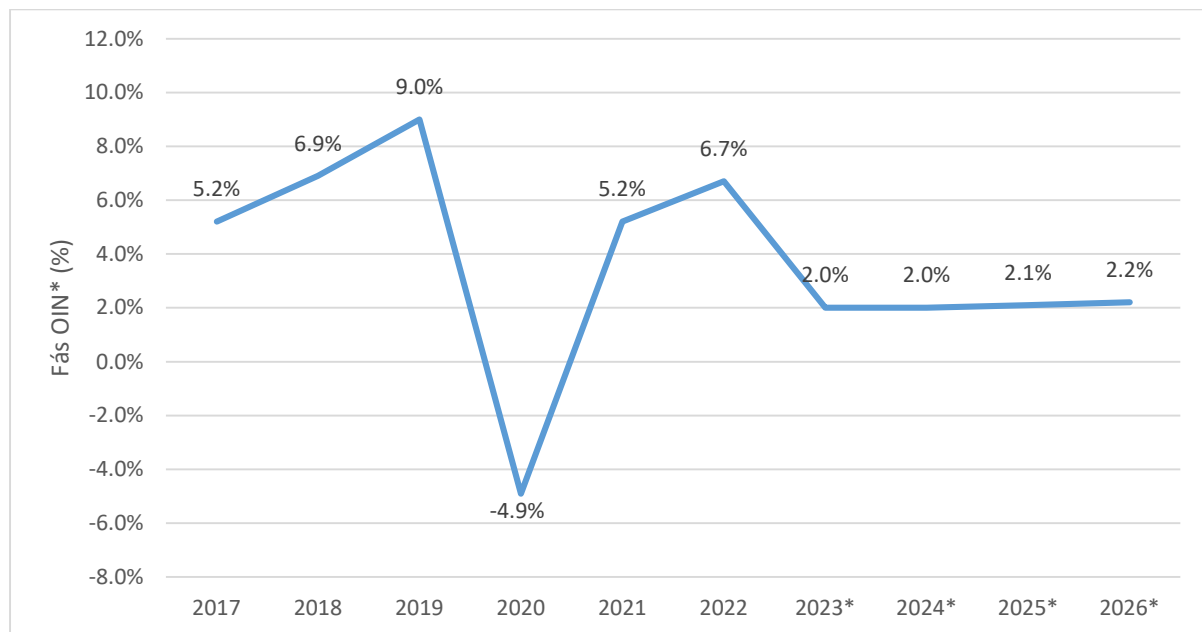
¹¹ [NA001 - Ollioncam Náisiúnta Athraithe ag Praghsanna Margaidh Reatha \(cso.ie\)](http://cso.ie)

¹² An Roinn Iompair (2021) Creat Náisiúnta Infheistíochta d’Iompar in Éirinn (NIFTI) <https://www.gov.ie> - [Creat Náisiúnta Infheistíochta d’Iompar in Éirinn \(NIFTI\) \(www.gov.ie\)](http://www.gov.ie)

¹³Tá Ollioncam Náisiúnta Athraithe (OIN*) bunaithe ar Ollioncam Náisiúnta lúide dímheas ar allmhairí seirbhíse a bhaineann le T&F agus trádáil in IP, dímheas aerárthaí le haghaidh léasaithe, agus glanioncam fachtóir CPTanna athchónaithe.

preabadh siar in 2021 agus 2022, le ráta fáis in OIN* de 6.7 % in 2022. Shroich OIN* €248.8 billiún ag deireadh na bliana 2022. Leanadh leis an téarnamh seo le linn 2023 agus meastar go mbeidh fás ag ráta 2 % ar OIN* i réamh-mheastacháin Bhuiséad 2024 (a foilsíodh i mí Dheireadh Fómhair 2023) do 2023 (níl na figiúirí críochnaithe ar fáil fós). Tá tuilleadh fáis ar OIN* tuartha do na blianta atá le teacht (Fíor 0-4). Táthar ag súil le fás agus leathnú leanúnach sa gheilleagar, le fás réamh-mheasta de 2 % do 2024 agus réamh-mheastacháin beagán níos airde don dá bhliain dár gcionn (2.1% agus 2.2% faoi seach).

Fíor 0-4: Fíorfás agus Fás OIN* Réamh-mheasta in Éirinn (2017-2026)

Foinse: An Roinn Airgeadais, Forbhreathnú Eacnamaíoch agus Fioscach 2024

*=réamhaisnéis

Measann ortadocsacht eacnamaíoch reatha leathnú leanúnach an gheilleagair a bheith dearfach ó bhainistíocht iomlán maicreacnamaíoch an gheilleagair. Tá srianta soiléire acmhainne ann, áfach, agus bun-éileamh láidir gan staonadh ag cur brú aníos ar bhoilsciú.

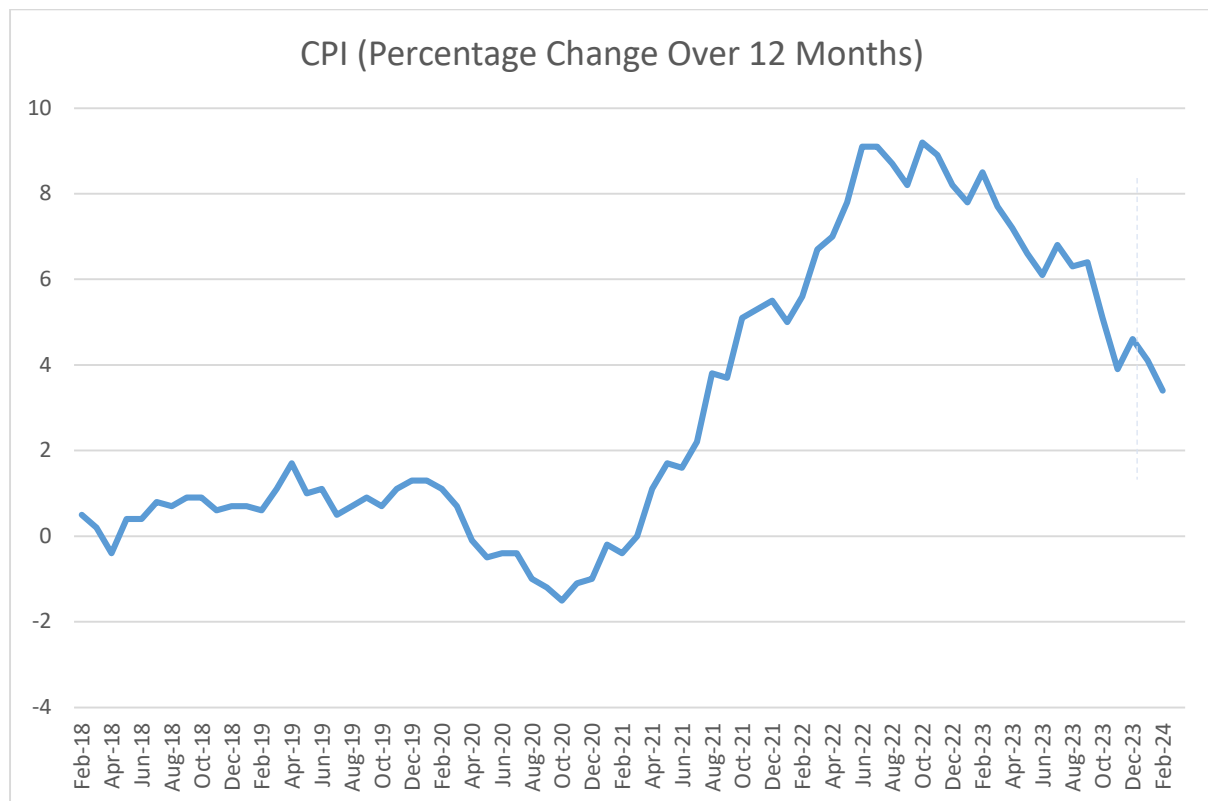
3.3,.2 Boilsciú

Roimh thús na paindéime Covid in 2020, bhí an ráta boilscithe in Éirinn íseal, faoi bhun sprioc Bhanc Ceannais na hÉireann de 2 % ach gar dó (Fíor 3-3). Bhí tionchar suntasach ag an bpaindéim ar bhoilsciú, le tréimhse díbhoilscithe ann in 2020. Ó thús na bliana 2021 tá boilsciú ag dul i méid, ag baint 5.5 % amach sna 12 mhí go dtí mí na Nollag 2021. Thit sé seo siar beagán sa chéad dá mhí de 2022, ach d'ardaigh sé go 9.2 % sa 12 mhí go dtí Deireadh Fómhair 2022 mar gheall ar an tionchar a bhí ag

ionradh na Rúise ar an Úcráin ar shlabhraí soláthair a bhí faoi bhrú méadaithe cheana féin. Bhí ráta boilscithe 4.1 % sna 12 mhí go dtí Eanáir 2024, atá i bhfad os cionn na sprice de 2 %.

Ba é 5.4 % an tInnéacs Comhchuibhithe ar Phraghsanna do Thomhaltóirí in 2023, ar laghdú é ó 8.1 % in 2022. Faoi dheireadh 2023, mhéadaigh na bainc cheannais is mó ar domhan rátaí úis sa timthriall aníos is géire leis na blianta fada, mar iarracht chun srian a chur le boilsciú. Tá an boilsciú á rialú i limistéar an euro ag an mBanc Ceannais Eorpach agus tá beartas airgeadaíochta daingean aige, a thionscain sraith rátaí úis a ardaíodh suas go dtí Deireadh Fómhair 2023. Is coscán láimhe é costas méadaithe na hiasachta ar thionscadail infheistíochta caipitil iomadúla.

Fíor 3-3: Innéacs Praghsanna do Thomhaltóirí

Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh – CPI¹⁴

3.3.4 Fostaíocht

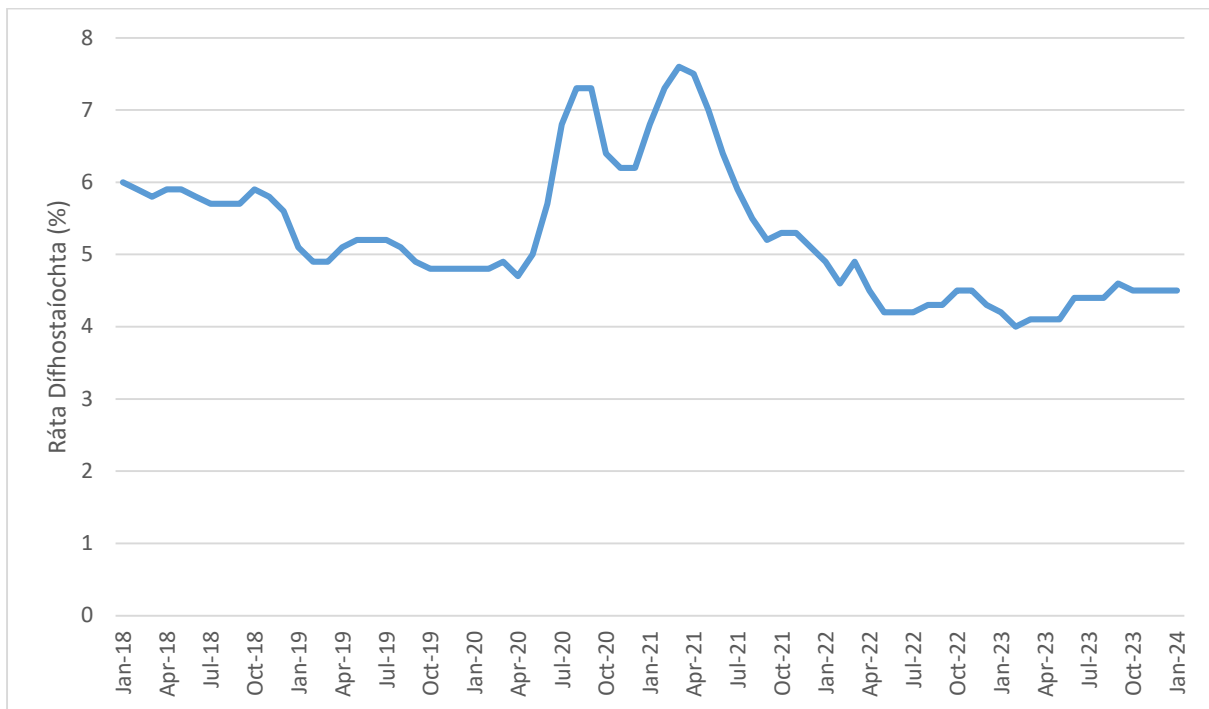
Lean an fórsa saothair in Éirinn ag fás go dtí na leibhéil is airde riamh ar fud na réigiún go léir, agus breis agus 2.64 milliún duine fostaithe i R2 2023. Seo 88,400 duine breise (méadú 3.5%) sa bhliain dar críoch R2 2023, agus ba mhná iad 70 % díobh sin fostaithe sa bhreis. Tuairiscíonn meastacháin daonra

¹⁴ POF CPI – Ar fáil ag [CPM01 - Innéacs Praghsanna do Thomhaltóirí \(cso.ie\)](https://www.cso.ie)

agus imirce POF (PEA03) ó Aibreán 2023 ar aghaidh glanimirce iomlán de 77,600 duine. Is léir go raibh níos mó daoine ag druidim le haois scoir (60-64 bliana d’aois) a d’fhan sa lucht saothair (ráta fostaíochta 61%), i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin (56.3% i R2 2022). Baineann an treocht seo go díreach le tiománaithe tacaí, mar gur dheimhnigh suirbhé na dtiománaithe an treocht seo freisin. Ba é an ráta fostaíochta óige (aois 15-24) ná 48 %, rud a léiríonn scolaíocht, breisoiliúint agus oideachas don aoisghrúpa seo.

Soláthraíonn geilleagar atá ag dul i méid deiseanna oibre, agus ní nach ionadh, thit an dífhostaíocht chuig an líon is ísle riamh. Bhí Éire gar do 'lánfhostaíocht' staitistiúil¹⁵. Tá roinnt díospóireachta ann faoi cad is fostaíocht iomlán ann in Éirinn mar go bhfuil sé éagsúil ó thír go tír, cé go gcreidtear go forleathan go bhfuil idir 4 agus 5 % dífhostaíochta i gceist. Le linn na paindéime Covid, shroich dífhostaíocht 7.6 % i mí an Mhárta 2021. Faoi Mhárta 2023, bhí an dífhostaíocht ag an leibhéal is ísle de 4.1 %, ach d’ardaigh sé go 4.5% roimh dheireadh na bliana i mí na Nollag 2023 – an ráta ag a bhfuil sé fós agus é seo á scríobh (Fíor 3-4).

Fíor 3-4: Ráta Dífhostaíochta Mhíosúil, Eanáir 18 – Feabhra 24

Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh – Dífhostaíocht Mhíosúil arna Coigeartú go Séasúrach¹⁶

¹⁵ An Phríomh-Oifig Staidrimh, 2022. Dífhostaíocht Mhíosúil Feabhra 2022.

¹⁶ POF - [MUM01 - Dífhostaíocht Mhíosúil arna Coigeartú go Séasúrach \(cso.ie\)](https://www.cso.ie/en/mum01-difhostaiocht-mhiosuil-arna-coigeartu-go-seasurach/)

Le lánfhostaíocht tagann ganntanas saothair, agus is iarmhairt beagnach dosheachanta é boilsciú pá. Léiríonn sonraí POS méadú 2.1 % ar mheántuilleamh seachtainiúil agus in aghaidh na huairé i R4 2023, ar shonraí inchomparáide ó 12 mhí roimhe sin. Tháinig ardú 7.4 % ar “Costais Saothair Eile” in aghaidh na huairé freisin thar an tréimhse 12 mhí seo¹⁷. Má tá an treocht seo le leanúint ar aghaidh, is féidir a bheith ag súil le tuilleadh boilscithe pá ar fud an gheilleagair, rud a léiríonn na deacrachtaí a bhíonn ag fostóirí oibríthe agus saothair oilte a fháil agus a choinneáil. Is breithniú é boilsciú pá do thiománaithe tacsáí, i bhfianaise go háirithe gur féidir leo aistriú agus oibriú i dtionscail eile iompair phaisinéirí agus tarlaithe, tionscail a bhfuil acmhainneacht/ioncam tuillimh níos fearr ná a bheith ag tiomáint tacsáí.

3.3.5 Tuilleamh

Tháinig ardú seasta ar an meántuilleamh seachtainiúil thar gach earnáil den gheilleagar ó luach €706 in 2016 go €921 sa ráithe dheireanach de 2023 (Fíor 3-5). Mar a pléadh, ídíonn boilsciú ard cumhacht ceannaigh agus le meántuilleamh seachtainiúil in Éirinn ag méadú ach le 2.1 % in 2023, tháinig laghdú 2.5 % ar an bhfíorthuilleamh seachtainiúil (fás pá lúide boilsciú) sna 12 mhí go dtí mí na Nollag 2023.¹⁸ Is dócha go mbeadh tionchar diúltach aige seo ar éileamh ar thacsaithe mar gur dócha go ndéanfaidh custaiméirí a bhfuil ioncam indiúscartha níos lú acu níos lú sóisialaithe, níos lú taistil i gcoitinne, agus/nó úsáid níos lú a bhaint as modhanna iompair nach bhfuil chomh costasach mar rothaíocht, siúl agus iompar poiblí. Tá titim i bhfíorioncam teaghlaigh ag go leor teaghlach (tuarastail/pá lúide boilsciú), agus beidh srianta ar chaiteachas teaghlaigh acu.

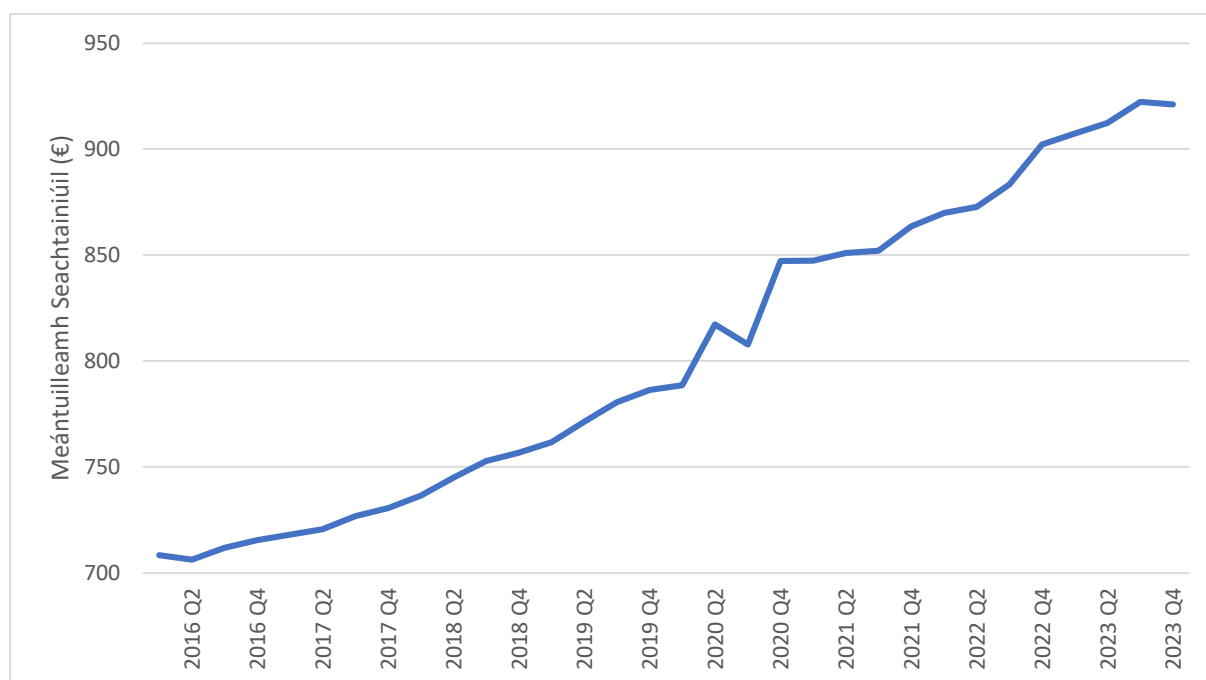
---

¹⁷ An Phríomh-Oifig Staidrimh 2023, Tuilleamh agus Costais Saothair Ráithiúla, R3 2023 – ar fáil ag: [Tuilleamh agus Costais Saothair R3 2023 \(Deiridh\) R4 2023 \(Réamh-mheastacháin\) - An Phríomh-Oifig Staidrimh](#)

¹⁸ Tuilleamh agus Costais Saothair R3 agus R4 2023, POF – ar fáil ag: Tuilleamh agus Costais Saothair R4 2021. CSO. <https://www.cso.ie/en/statistics/earnings/earningsandlabourcosts>

Fíor 3-5: Meántuilleamh Seachtainiúil (Coigeartaithe go Séasúrach), R1 2016 – R4 2023

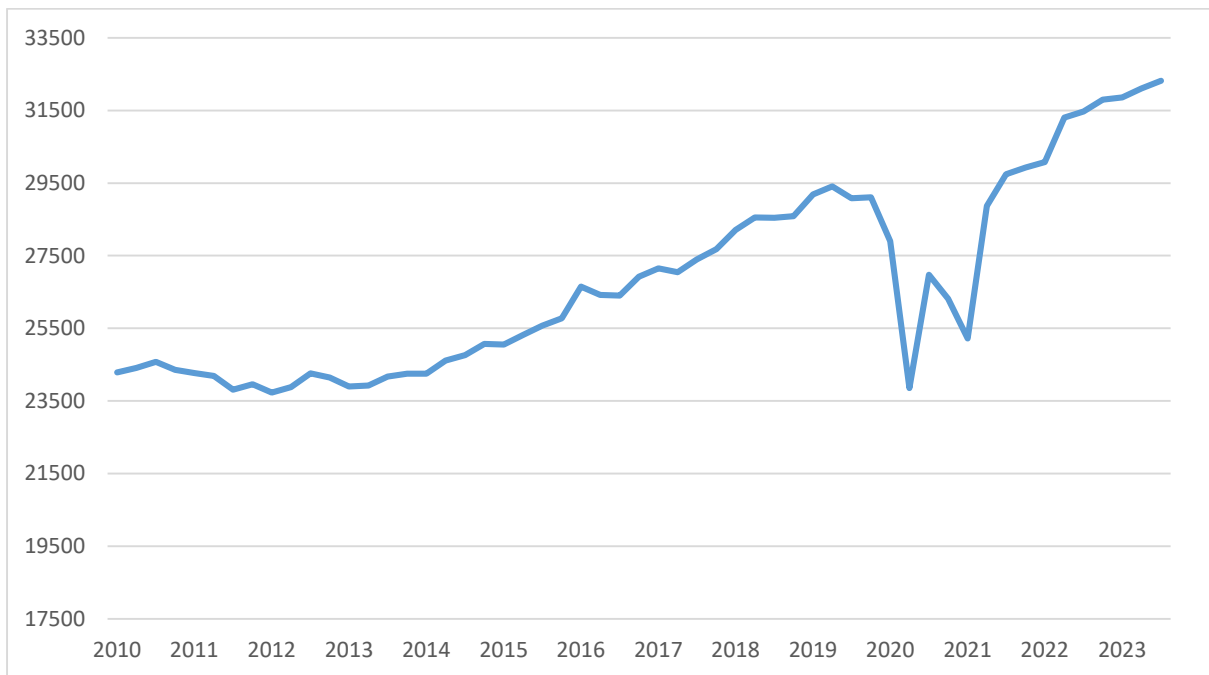
Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh – Gach earnáil den gheilleagar¹⁹

3.3.6 Caiteachas Tomhaltóirí

Bhí tionchar mór ag an bpaindéim ar chaiteachas tomhaltóirí, agus taifeadadh titim shuntasach ar chaiteachas bliantúil teaghlaigh in 2020 agus in 2021 (Fíor 3-6). Tháinig méadú ar chaiteachas teaghlaigh in 2023, rud a léiríonn an timpeallacht boilscithe is dócha, seachas méadú ar thomhaltas. Tríd is tríd, bhí téarnamh ar chaiteachas tomhaltóirí ó bhí an phaindéim ann, agus tá sé tar éis atosú feadh na treochta fáis níos faide, atá le feiceáil ó 2010. Bhí tomhaltas méadaithe ina rud dearfach don earnáil mhiondíola intíre, le méadú soiléir seasta ar an Innéacs Díolacháin Miondíola (RSI) ó 2015 (Fíor 3-7). Tá díolacháin mhiondíola níos airde anois ná mar a bhí siad roimh an bpaindéim. Tá an táscaire seo ag teacht salach ar a chéile leis an ngéarchéim costais mhaireachtála, agus léirigh táscairí eile, amhail Riosca Bochtaineachta POS, go raibh 13.1 % de dhaoine i mbaol bochtaineachta in 2022, i gcomparáid le 11.6 % in 2021. Méadaíodh líon na ndaoine a chuaigh ar imirce as Éirinn go 59,600 a d'fhág an Stát in 2022, i gcomparáid le 54,000 in 2021. Bhí beagán faoi bhun leathchuid de na heisimircigh idir 25-44 bliain d'aois.

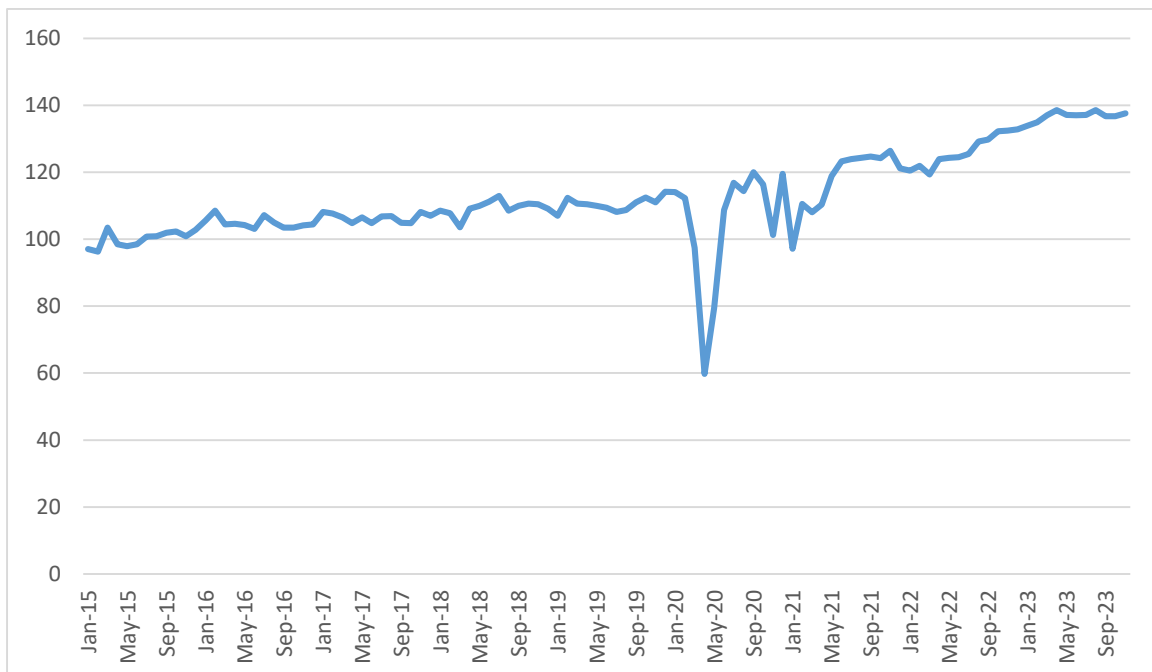
¹⁹ [EHQ03 - Meántuilleamh, Uaireanta Oibríthe, Fostaíocht agus Costais Saothair \(cso.ie\)](#)

Fíor 3-6: Caiteachas Bliantúil Teaghlaigh, 2010-2023

Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh, *Caiteachas ar Olltáirgeacht Náisiúnta*²⁰

Fíor 3-7: Innéacs Díolachán Miondíola (RSI), 2015-2023

²⁰ An Phríomh-Oifig Staidrimh, *Caiteachas ar Olltáirgeacht Náisiúnta* – ar fáil ag: [NAQ04 - Caiteachas ar Olltáirgeacht Náisiúnta \(cso.ie\)](#)

Foinse: An Phríomh-Oifig Staidrimh, Innéacs Díolacháin Miondíola²¹

Tá impleachtaí dearfacha ag earnáil láidir mhiondíola intíre don tionscal tacsaithe mar go bhfuil baint ag caiteachas méadaithe tomhaltóra le rátaí níos airde d'éileamh/d'úsáid tacsaithe. Tá an t-éileamh ar thacsaithe nasctha le meon agus caiteachas tomhaltóirí. D'fhéadfadh boillsciú agus an ghéarchéim costais mhaireachtála ina dhiaidh sin na torthaí seo a shaobhadh de réir mar a bhraitheann teaghligh go bhfuil a gcumhacht cheannaigh ídithe ag praghsanna méadaitheacha.

Tá meon na dtomhaltóirí úsáideach chun figiúirí a sheiceáil ó thaobh stuaimhe de. Léirítear i Fíor 3-8 an chaoi ar tháinig athrú ar innéacs seintiminte tomhaltóirí ó mhí Feabhra 2018 go mí Feabhra 2024.

Fíor 3-8: Innéacs Seintiminte Tomhaltóirí an meán gluaiseachta 3 mhí, 2018-2024

Foinse: Anailís Aecom bunaithe ar Chomhar Creidmheasa/ESRI, Innéacs Seintiminte Tomhaltóirí²²

Déantar tomhas san Innéacs Seintiminte Tomhaltóirí (Fíor 0-10) ar cé chomh muiníneach agus atá tomhaltóirí sa gheilleagar. Bhí sé ag dul in olcas roimh phaindéim Covid, agus cé gur tháinig feabhas éigin air seo in 2021, tháinig laghdú ar mhúinín na dtomhaltóirí arís in 2022, fiú nuair a baineadh go hiomlán de shrianta intíre mar gheall ar bhoillsciú agus éiginnteacht/imní in éineacht le hionradh na

²¹ An Phríomh-Oifig Staidrimh, Innéacs Díolacháin Miondíola - Ar fáil ag [RSM05 - Innéacs Díolacháin Miondíola \(NACE Rev 2\) \(Bonn 2015=100\) \(cso.ie\)](#)

²² Innéacs Seintiminte Tomhaltóirí an Chomhair Creidmheasa - Ar fáil ag: [Duitse. Neamhbhrabúis. - Conradh na hÉireann de Chomhair Chreidmheasa](#)

Rúise ar an Úcráin. Méadaíodh seintimint na dtomhaltóirí arís le linn 2023. Tá tionchar diúltach fós ag imní intíre faoi chostais maireachtála, chomh maith le teagmhais gheopholaitiúla ar sheintimint tomhaltóirí go luath in 2024.

3.3.7 Éagothroime ioncaim

Tríd is tríd, tá an fás láidir leanúnach i ngeilleagar na hÉireann dearfach. Mar sin féin, is cinnte go bhfuil dúshlán ann ag leibhéal an teaghlaigh. Thuairiscigh tríú tuarascáil bhliantúil ESRI (2023) ar bhochtaineacht, éagothroime ioncaim agus caighdeán maireachtála in Éirinn go raibh laghdú nó laghdú tagtha ar ioncam indiúscartha na ndaoine sin sa leath íochtair den dáileadh ioncaim in 2021. Tharla an titim seo i bhfíorioncam in ainneoin téarnamh láidir ar mhargadh an tsaothair in 2021. Tháinig méadú in 2021 freisin ar bhearta neamhionannais ioncaim, a bhí ag laghdú le blianta beaga anuas. Tuairiscítear sa staidéar freisin gur tháinig ardú géar agus suntasach go staitistiúil ar an ráta díothachta ábhartha in 2022.²³ Tá neamhionannas ioncaim ina riosca do shochaí ar bith agus, ar an iomlán, is gnách go mbíonn geilleagair nach bhfuil chomh seasmhach sin ag sochaithe nach bhfuil chomh cothrom céanna. Is féidir le héagothroime ioncaim iomarcach an comhtháthú sóisialta a chreimeadh agus polarú polaitiúil a chruthú.

3.3.8 Rioscaí do Gheilleagar na hÉireann

I measc na rioscaí reatha do gheilleagar na hÉireann tá forbairtí geopholaitiúla, praghsanna arda fuinnimh, fiachas ard náisiúnta, saincheisteanna slabhra soláthair, ganntanas tithíochta mar aon le harduithe leanúnacha ar phraghsanna tithe agus ar chíosanna.

Geopholaitíocht

Tá líon méadaitheach coinbhleachtaí ag teacht chun cinn, amhail an choimhlint idir Iosrael agus Hamas, ionsaithe Houthi sa Mhuir Rua, cogadh sa tSúdáin, cogadh cathartha na Siria agus an cogadh san Úcráin. Tá caiteachas an rialtais ar shlándáil á athmheasúnú ag tíortha Eorpacha. Is í luaineacht gheopholaitiúil an riosca is mó a d'aithin an Fóram Eacnamaíoch Domhanda, agus glacfaidh níos mó ná dhá bhilliún vótálaí i mbreis is caoga tír (thart ar 40 % den daonra domhanda) páirt i dtoghcháin náisiúnta in 2024.

Praghsanna Fuinnimh

---

²³ ESRI (2023). Bochtaineacht, Éagothroime Ioncaim agus Caighdeán Maireachtála in Éirinn: An Tríú Tuarascáil Bhliantúil https://www.esri.ie/system/files/publications/JR4_6.pdf

Tá an timpeallacht Gheopolaitiúil Dhomhanda éagobhsaí i gcónaí, a chuireann isteach go diúltach ar shlabhraí soláthair²⁴. Bhí tionchar an-mhór ag ionradh na Rúise ar an Úcráin i mí Feabhra 2022 ar Gheilleagar na hÉireann agus na hEorpa agus an Domhain i gcoitinne, le praghsanna fuinnimh ag ardú, ag buaicphointe i mí an Mheithimh 2022, agus tíortha Eorpacha ag iarraidh a spleáchas ar ola agus gás na Rúise a laghdú. B'ionann é sin agus costais mhéadaithe leictreachais (+31.8%) agus gháis (+45.6%) in 2023 (mar a thomhaistear san Innéacs Praghsanna do Thomhaltóirí).

Tuairiscíonn POF maidir le teaghlaigh sa deicíl is ísle (an 10% is ísle de réir ioncaim): Gurbh iad Leictreachas, Gás & Breoslaí Eile agus Cíos na comh-rannpháirtithe is mó dá ráta boilscithe measta in 2023, rud a chuir isteach go díreireach ar theaghlaigh níos boichte nach bhfuil in ann méaduithe ar na bunchostais tí a ionsú.

Fiachas Náisiúnta

D'ardaigh fiachas náisiúnta na hÉireann go €236.3 billiún sa tríú ráithe de 2021, ar méadú é ó €227 billiún an bhliain roimhe sin. Mar sin féin, d'fhan cóimheas fiachais-le-OTI na hÉireann cobhsaí (táscaire ar iasacht iomlán mar chomhréir de luach na gníomhaíochta eacnamaíche ar fad i dtír, arna thomhas ag OTI, nó Olltáirgeacht Intíre), agus is ionann é anois agus 57 % den luach OTI²⁵. Cuireann fiacha arda an rialtais teorainn leis na huirlisí atá ar fáil don rialtas chun freagairt ar chor chun donais sa gheilleagar. Mar sin féin, níor chruthaigh na harduithe ar fhiachas poiblí a léiríodh go domhanda mar fhreagra ar Covid éagobhsaíocht airgeadais ná níor chruthaigh siad scaoll nó anord. Chuir an AE ar fionraí na rialacha ina Chomhshocrú Cobhsaíochta agus Fáis (atá daingnithe i gConradh Maastricht 1992) a bhaineann leis an teorainn ar fhiachas poiblí os cionn 60 % den OTI, rud a léiríonn athmhachnamh bunúsach ar bhainistiú poiblí an gheilleagair.

Slándáil Slabhra Soláthair

Laghdaigh Brexit an inmharthanacht eacnamaíoch maidir le feithiclí athlámhe a fhoinsiú sa RA lena n-athdhíol i margadh na hÉireann mar gheall ar chostais mhéadaithe allmhairithe. Tagann deacracht eile chun cinn maidir le feithiclí a fhoinsiú a tógadh de réir Fhormheas Cineál na hEorpa de chuid na Gníomhaireachta um Dheimhniú Feithiclí sa RA (VCA). Nuair a d'fhág an RA margadh aonair an AE, tháinig deireadh le VCA RA mar Údarás Formheas Cineál an AE. Ón 31 Nollaig 2020 (deireadh na hidirthréimhse), tháinig deireadh le haitheantas a thabhairt d'fhormheasa cineáil arna n-eisiúint ag

²⁴ [Amhola Brent - Praghas - Cairt - Sonraí Stairiúla - Nuacht \(tradingeconomics.com\)](https://www.tradingeconomics.com/)

²⁵ Staitisticí Airgeadais an Rialtais Ráithe 3 2021, POF, <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-gfsq/governmentfinancestatisticsquarter32021/>

VCA RA (e11) i mballstáit an AE. Nuair a cláraíodh feithicil athchóirithe in Éirinn tar éis mhí na Nollag 2020, tá gá le fianaise gur aistríodh an Formheas Cineáil chuig Údarás Formheasa AE 27. Bhí tionchar mór ar shlabhraí soláthair domhanda éagsúla ag suaitheadh trádála mar gheall ar dhianghlásálacha agus dúnadh teorainneacha de bharr na paidéime Covid. Méadaíodh costais iompair le haghaidh loingseoireachta, costas a cuireadh ar aghaidh chuig gnólachtaí allmhairíochta.

Ar dtús mar gheall ar theorainneacha a bhaineann le teicneolaíocht ceallraí agus le raon gaolmhar, tháirg monaróirí feithiclí leictreacha a bhí sa rangú 'gluaisteán beag teaghlaigh'. Mar gheall ar éifeachtúlachtaí agus feabhsuithe méadaithe le teicneolaíocht ceallraí, tá feithiclí níos mó le raon méadaithe tagtha chun bheith ina réaltacht anois. Tá roinnt srianta soláthair ar fheithiclí leictreacha. I gcás feithiclí leictreacha atá oiriúnach mar thacsaithe, chuir uainiú táirgeachta ó mhonaróirí gluaisteán srian ar an soláthar in 2023.

Géarchéim Tithíochta

Tá ardú suntasach tagtha ar phraghsanna tithe agus ar chíosanna le blianta beaga anuas agus leanann siad ag ardú go tapa, agus tháinig ardú 7.5 % ar phraghsanna maoiné cónaithe go náisiúnta in 2023, go dtí an leibhéal is airde riamh. Is cosúil go leanfar leis an treocht seo agus an soláthar nua fós ag leibhéal neamhleor chun éileamh a shásamh²⁶. Tá an poitéinseal ag an ngéarchéim tithíochta iomaíochas na hÉireann a chreimeadh, a chuirfeadh isteach ar tharraingteacht na tíre d'infheistíocht dhíreach ón gcoigríoch agus a fheidhmeodh mar bhac féideartha ar athlonnú tallainne go hÉirinn mar gheall ar an tionchar diúltach a bhíonn aige seo ar fhíorioncaim agus ar chumhacht cheannaigh, agus a ghníomhódh mar thoisic bhrú do dhaoine óga cumasacha i dtreo na heisimirce.

In ainneoin sraith turraingí maicreacnamaíoch, tá geilleagar na hÉireann athléimneach, agus fás ag teacht ar ghníomhaíocht eacnamaíoch. Ní i gcónaí a shíothlaíonn an fás seo síos, agus tá comharthaí ann go bhfuil éagothroime ag dul i méid in Éirinn. Tá tionchar ag an laghdú i bhfíorioncaim ar theaghlaigh, mar gheall ar thréimhse leanúnach boilsicthe.

3.4 Éileamh an Mhargaidh

3.4.1 Treochtaí in Úsáid Tacsaithe

Chun faisnéis a bhailiú ar threochtaí in úsáid tacsaithe, rinneadh sraith d'ocht suirbhé idir 2020 agus 2022. Is éard a bhí sna suirbhéanna ná sampla ionadaíoch náisiúnta de thart ar 1,000 duine fásta i mí

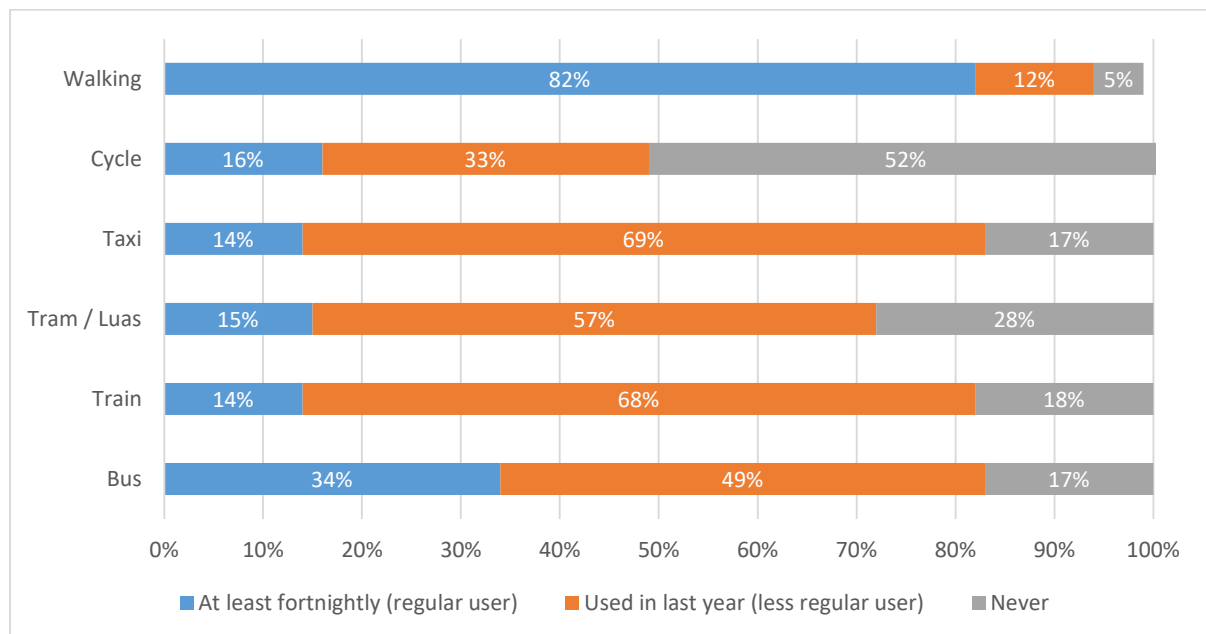
---

²⁶ Innéacs Praghsanna Réadmhaoine Cónaithe Feabhra 2024, POF, [HPM08 - Ceannacháin Tí Cónaitheacha Bunaithe ar an Margadh Rollach 12 Mhí \(cso.ie\)](#), [Éire 2023: An Bhliain in Uimhreacha - An Phríomh-Oifig Staidrimh](#)

Dheireadh Fómhair 2020, i mí Feabhra 2021, i mí na Bealtaine 2021, i mí Dheireadh Fómhair 2021, i mí Feabhra 2022, i mí Dheireadh Fómhair 2022, i mí na Bealtaine 2023 agus i mí Feabhra 2024.

Ón suirbhé is déanaí i mí Feabhra 2024, bhí 83 % de dhaoine fásta ina n-úsáideoirí tacsai, agus úsáideann 14 % díobh tacsaithe gach coicís (nó níos minice, féach Fíor 3-9). Léiríonn sé seo gur úsáideoirí tacsai formhór na ndaoine fásta ach nach gá gur úsáideoirí rialta iad (ag baint úsáide as tacsai uair sa choicís ar a laghad, nó níos minice).

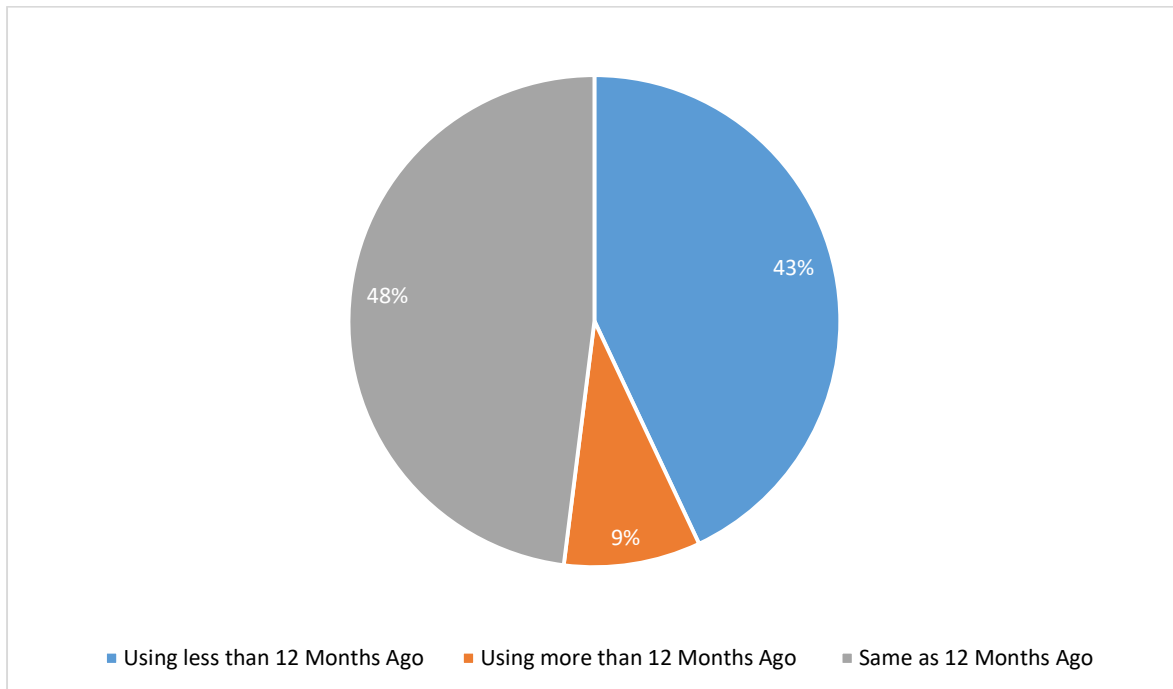
Fíor 3-9: Minicíocht na gcineálacha úsáide iompair i measc daoine fásta, Feabhra 2024

Foinse: Athbhreithniú Náisiúnta ar Tháille Uasta Tacsaithe 2024 – Suirbhé Úsáideoirí Tacsaithe

Léirítear i Fíor 0-12 go n-úsáideann 43 % díobh siúd ar úsáideoirí tacsáí iad tacsaithe níos lú ná mar a d'úsáid siad 12 mhí ó shin. Thuairiscigh 9 % d'úsáideoirí tacsáí gur mhéadaigh siad a n-úsáid le bliain anuas, agus thuairiscigh 43 % nach raibh aon athrú ar a n-úsáid i mí Feabhra 2024.

Fíor 3-10: Úsáid tacsaithe i gcomparáid le 12 mhí ó shin

Foinse: Athbhreithniú Náisiúnta ar Tháille Uasta Tacsaithe 2024 – Suirbhé Úsáideoirí Tacsaithe

Ina measc siúd a laghdaigh a n-úsáid tacsaithe, is iad na príomhchúiseanna a tuairiscíodh:

- Mar gheall ar gan dul amach chomh minic (44%)
- Mar gheall ar níos lú ioncam indiúscartha a bheith acu (44%)
- Athrú módúil – chuig úsáid modhanna gníomhacha (32%)
- Athrú módúil – úsáideann siad a gcarr níos minice (24%)
- Méadú ar an méid ama a chaitear ag obair ón mbaile (9%)
- Chun an riosca a bhaineann le tolgadh Covid/tinnis a íoslaghdú (4%)
- Cúiseanna eile (9%).

Dóibh siúd a mhéadaigh a n-úsáid, is iad seo a leanas na príomhchúiseanna a tuairiscíodh:

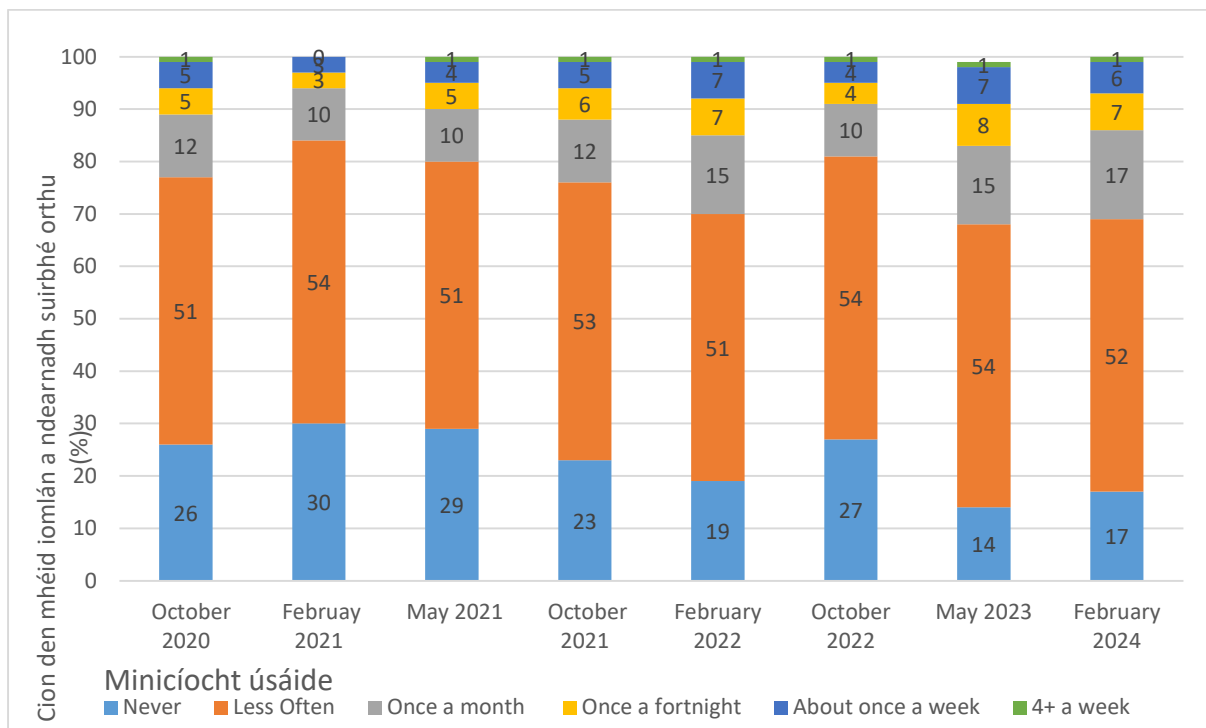
- Neamh-infhaighteacht iompair poiblí eile (46%)
- Méadú ar ioncam indiúscartha (22%)
- Mothú níos mó cosanta ó Covid i dtacsáí ná mar atá ar olliompar poiblí (14%)

- Níl carr ar fáil a thuilleadh (13%)
- Níl scútar ar fáil a thuilleadh (4%)
- Cúiseanna eile (22%).

Úsáideann 7 % díobh siúd a ndearnadh suirbhé orthu tacsáí go seachtainiúil (agus 1 % de fhreagróirí ag déanamh níos mó ná ceithre thuras in aghaidh na seachtaine).

Fíor 3-11: Minicíocht úsáide seirbhísí tacsáí, 2020 – 2024

Foinse: Taighde Tomhaltóirí Tacsaithe an ÚNI

3.4.2 Cúiseanna le Tacsaithe a Úsáid

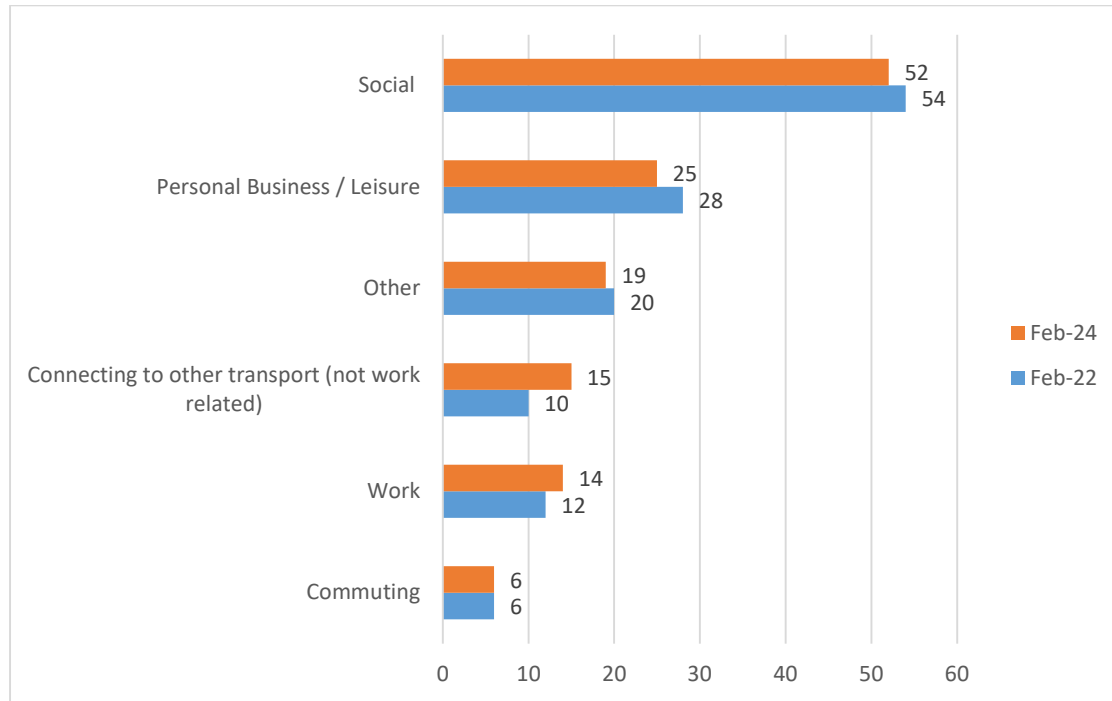
Fiafraíodh de chustaiméirí a bhain úsáid as tacsáí le coicís anuas faoin gcúis a bhí leo tacsáí a úsáid an uair dheireanach. Léirítear i Fíor 0-13 i bhFeabhra 2024, go ndúirt 52 % de dhaoine gur chun críocha sóisialta a bhí an turas deireanach acu, agus go ndúirt 28 % gur ar chúiseanna gnó pearsanta nó fóillíochta a bhain a dturas. Dúirt 15 % de fhreagróirí go raibh baint ag a dturas deireanach le ceangal le naisc iompair eile, agus b'ionann turais shainiúla oibre agus comaitéireacht agus 14 agus 6 % de fhreagróirí faoi seach.

Tá an miondealú ar na cúiseanna le tacsáí a úsáid a tuairiscíodh sa suirbhé is déanaí mar an gcéanna le torthaí ó shuirbhé i mí Feabhra 2022 mar a léirítear i Fíor 3-12. Thuairiscigh beagán níos mó freagróirí i bhFeabhra 2024 go raibh a dturas deireanach ar chúiseanna sóisialta, gnó pearsanta nó ar

chúiseanna fóillíochta i gcomparáid le mí Feabhra 2022, agus thuairiscigh níos lú freagróirí gur bhain a dturas deireanach le nascadh le hiompar eile nó gur turas oibre é.

Léirítear i Tábla 3-1 miondealú níos mionsonraithe ar na fáthanna le tacsáí a úsáid an uair dheireanach agus comparáid idir na torthaí ó mhí Feabhra 2024 agus trí shuirbhé roimhe seo.

Fíor 3-12: An chúis a luaigh úsáideoirí tacsáí as tacsáí a úsáid an uair dheireanach, Suirbhéanna i mí Feabhra 2024 agus i mí Feabhra 2022

Foinse: Taighde Tomhaltóirí Tacsaithe an ÚNI

Tábla 3-1 An chúis a luaigh úsáideoirí tacsáí as tacsáí a úsáid an uair dheireanach Deireadh Fómhair 2022 – Feabhra 2024

An chúis a luadh	Feabhr a 2022	Deiread h Fómhair 2022	Bealtain e 2023	Feabhr a 2024
I gcúrsa gnó / oibre	7	8	5	6
Ag dul chuig an Aerfort (a bhaineann le hobair)	5	5	5	7
Ag dul chuig an stáisiún traenach/bus/bád farantóireachta (a bhaineann le hobair)	1	3	3	4
Comaitéireacht chuig an obair/ón obair	4	5	3	6
Turas siopadóireachta (nó a bhaineann le fóillíocht)	8	8	8	10
Cúiseanna pearsanta / coinne ospidéil, etc.	13	8	12	10
Dul ar cuairt chuig cairde/teaghlach	9	7	7	7
Sóisialú / caitheamh aimsire (oíche amuigh, dul go dtí an phictiúrlann, etc.)	43	36	36	37
Ag ól alcóil mar sin gan a bheith in ann tiomáint	23	23	21	28
Ag dul chuig an Aerfort (a bhaineann le fóillíocht)	7	15	13	12
Ag dul chuig an stáisiún traenach/bus/bád farantóireachta (a bhaineann le fóillíocht)	3	4	4	3
Is fearr gan taisteal ar iompar poiblí	2	2	1	2
Rud éigin a bheith seachadta/bailithe	0	1	0	0
Chuaigh mé ar strae, mar sin ghlac mé tacsáí	0	0	1	1
Bhí sé ag cur báistí/drochaimsir	7	3	4	5
Bíonn tacsaithe níos tapúla ó dhoras go doras	6	2	5	6
An iomarca bagáiste/málaí le haghaidh iompar poiblí	2	1	2	3
Tógann tacsaithe mé go díreach chuig an áit inmhianaithe	8	5	7	6
Is iad tacsaithe atá inrochtana do chathaoireacha rothaí an t-aon chineál iompair atá ar fáil dom	0	1	0	0
Eile (sonraigh le do thoil)	4	3	3	3

Foinse: Taighde Tomhaltóirí Tacsaithe an ÚNI

Nuair a fiafraíodh d’úsáideoirí tacsáí an raibh cineálacha eile iompair ar fáil dóibh le haghaidh a dturas tacsáí deiridh, dhearbhaigh 65 % go raibh iompar eile acu (bus, a ngluaisteán féin nó cairde na cinn is mó a bhí ar fáil dóibh). Ba iad an dá phríomhchúis le tacsáí a roghnú seachas roghanna eile taistil ná éascaíocht agus áisiúlacht úsáide agus go raibh tacsaithe níos tapúla agus níos iontaofa ná roghanna eile.

3.4.3 Modhanna chun Tacsaithe a Ordú

Léirítear i Tábla 3-1 miondealú déimeagrafach ar na modhanna chun tacsáí a ordú. Tríd is tríd, ba é úsáid sheirbhís aipe an modh ba mhó éileamh chun tacsáí a ordú (32%), agus glao gutháin go dlúth ina dhiaidh sin (27%). I gcomparáid le mí Feabhra 2022, bhí méadú beag ar úsáid seirbhísí aipe (+2 pointe céatadán) agus laghdú ar na freagróirí a dúirt gur ordaigh siad tacsáí ar an nguthán (-5 pointe céatadán). Is é úsáid aipe an modh is coitianta i measc daoine atá suas le 49 bliain d’aois agus i measc freagróirí a bhfuil cónaí orthu i mBaile Átha Cliath agus sa chuid eile de Chúige Laighean, agus tá an nguthán níos coitianta i measc daoine os cionn 50 bliain d’aois agus i measc cónaitheoirí i gCúige Mumhan agus i gCúige Chonnacht agus i gCúige Uladh.

Tá méadú beag tagtha ar líon na n-úsáideoirí tacsáí a fuair a dtacsáí deireanach trí dhul i scuaine ag stad tacsaithe ó 18 % in 2022 go 19 % in 2024, agus d’fhan an líon a fhaigheann tacsáí ar an tsráid mar a bhí roimhe ag 15 %. Dúirt 5 % de fhreagróirí in 2024 gur ordaigh cuideachta an tacsáí deireanach a bhí acu ar a son.

Tábla 3-1 An modh chun tacsáí a ordú an uair dheireanach (gan freagraí “níl a fhios agam” a áireamh) Feabhra 2024

Modh	Foriomlá n	Aois					Réigiún			
		18 - 24	25 - 34	35 - 49	50 - 64	65 +	Baile Átha Cliath	An chuid eile de Cúige Laighean	Cúige Mumhan	Cúige Chonnacht / Cúige Uladh
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Seirbhís aip	32	39	52	29	23	19	47	39	21	25
Glaoch gutháin	27	28	15	25	34	37	15	35	35	28

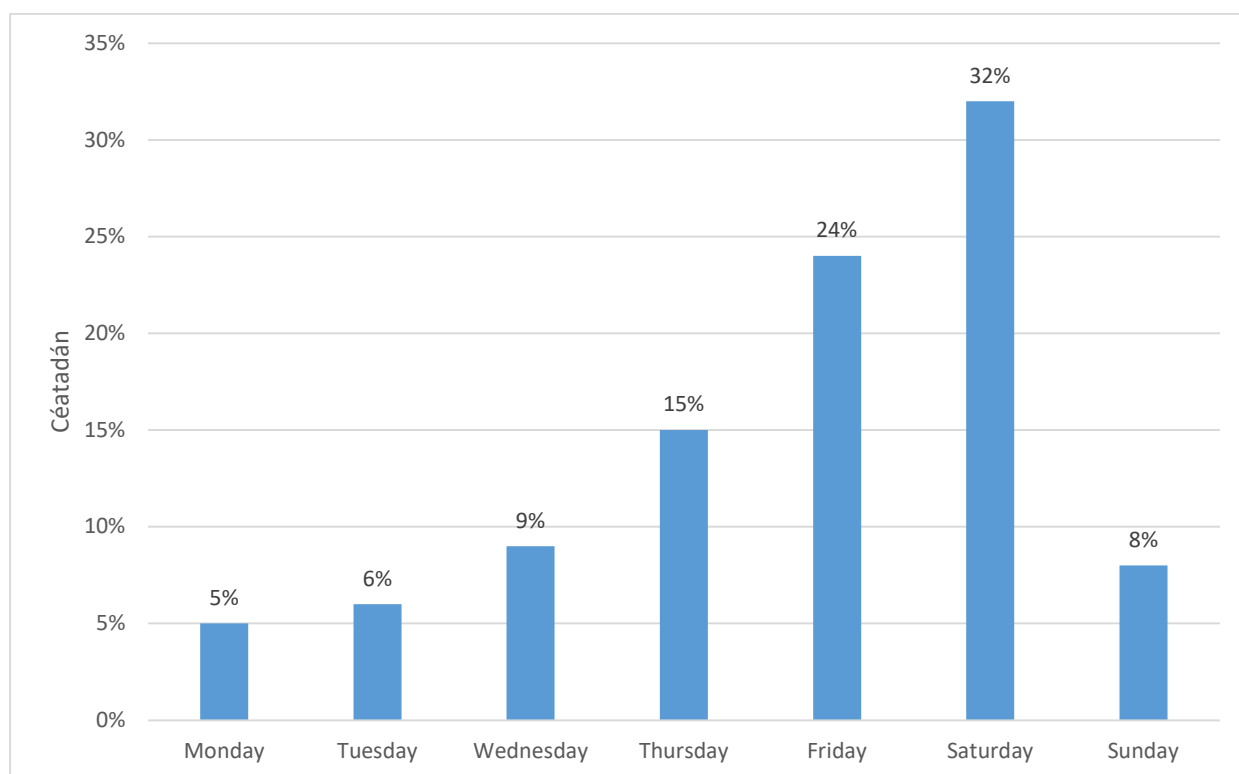
I scuaine ag stad tacsaithe	19	15	16	20	19	28	13	20	22	28
Stoptha ar an tsráid	15	8	13	20	20	11	21	11	14	14
D'ordaigh an Chuideacht a Tacsaithe	5	9	3	6	1	5	5	3	7	6
Eile	0	-	-	1	1	-	-	1	1	-

Foinse: Taighde Tomhaltóirí Tacsaithe an ÚNI

3.4.4 Patrún Éilimh ar Sheirbhísí Tacsaithe

Léirítear i Fíor 3-13 dáileadh an turais is déanaí a rinne paisinéir, de réir lá na seachtaine. Is mó éileamh ar sheirbhísí tacsáí ar an Aoine agus ar an Satharn, agus 56 % de fhreagróirí an tsuirbhé tar éis a dturas is déanaí a dhéanamh ar lá den dá lá sin. Léiríonn sé seo an chúis is coitianta le tacsáí a úsáid chun críocha sóisialta nó gnó pearsanta/fóillíochta. Bhí úsáid tacsáí ar an dá lá le chéile beagán níos ísle in 2022, ag 55 % agus in 2019, ag 54 %.

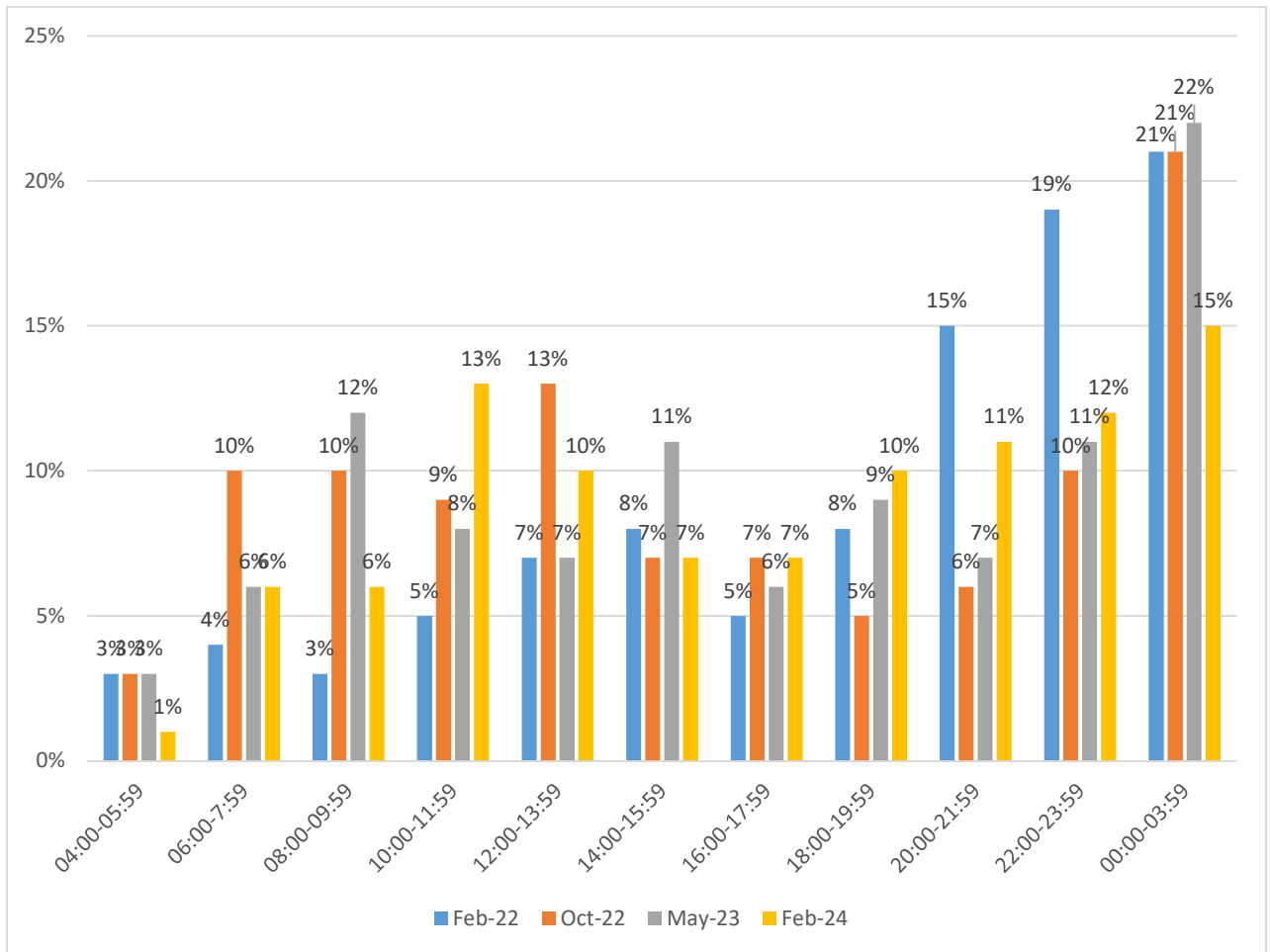
Fíor 3-13: Dáileadh úsáideoirí tacsáí de réir lá na seachtaine ar an dturas is déanaí, Feabhra 2024

Foinse: Suirbhé Tacsaithe ÚNI– Úsáideoirí Tacsaithe – Feabhra 2024

Léirítear i Fíor 3-14 dáileadh na n-úsáideoirí tacsáí de réir an bhanda ama ina ndearnadh a dturas deireanach. I mí Feabhra 2024 (arna léiriú ag barraí buí), thuiriscigh 48 % d’úsáideoirí tacsáí gur ghlac siad a dtacsáí is déanaí idir 6in agus 4rn, agus 21 % de thurais idir 6in agus 10pm, 12 % de thurais idir 10in agus meán oíche, agus 15 % de thurais idir meán oíche agus 4rn. Tugann an suirbhé le fios go bhfuil athrú tagtha ar úsáid tacsáí ar shiúl ón tráthnóna agus thit céatadán na dturas deireanach a rinneadh idir 8pm agus 6am go suntasach i gcomparáid le suirbhé Feabhra 2022 agus athrú soiléir i dtreo úsáid tacsáí i rith an lae. D’fhéadfadh sé seo a bheith bainteach le tionchar na méaduithe ar chostais maireachtála ar gheilleagar na hoíche, le hinfhaighteacht mhéadaithe iompair phoiblí san oíche, nó le heaspa iarbhír nó measta infhaighteachta tacsáí le linn uaireanta níos déanaí.

Fíor 3-14: Suirbhé Úsáideoirí Tacsaithe – An tAm Deireanach ar Úsáideadh Tacsai

Foinse: Taighde Tomhaltóirí Tacsaithe an ÚNI

3.5 Soláthar an Mhargaidh

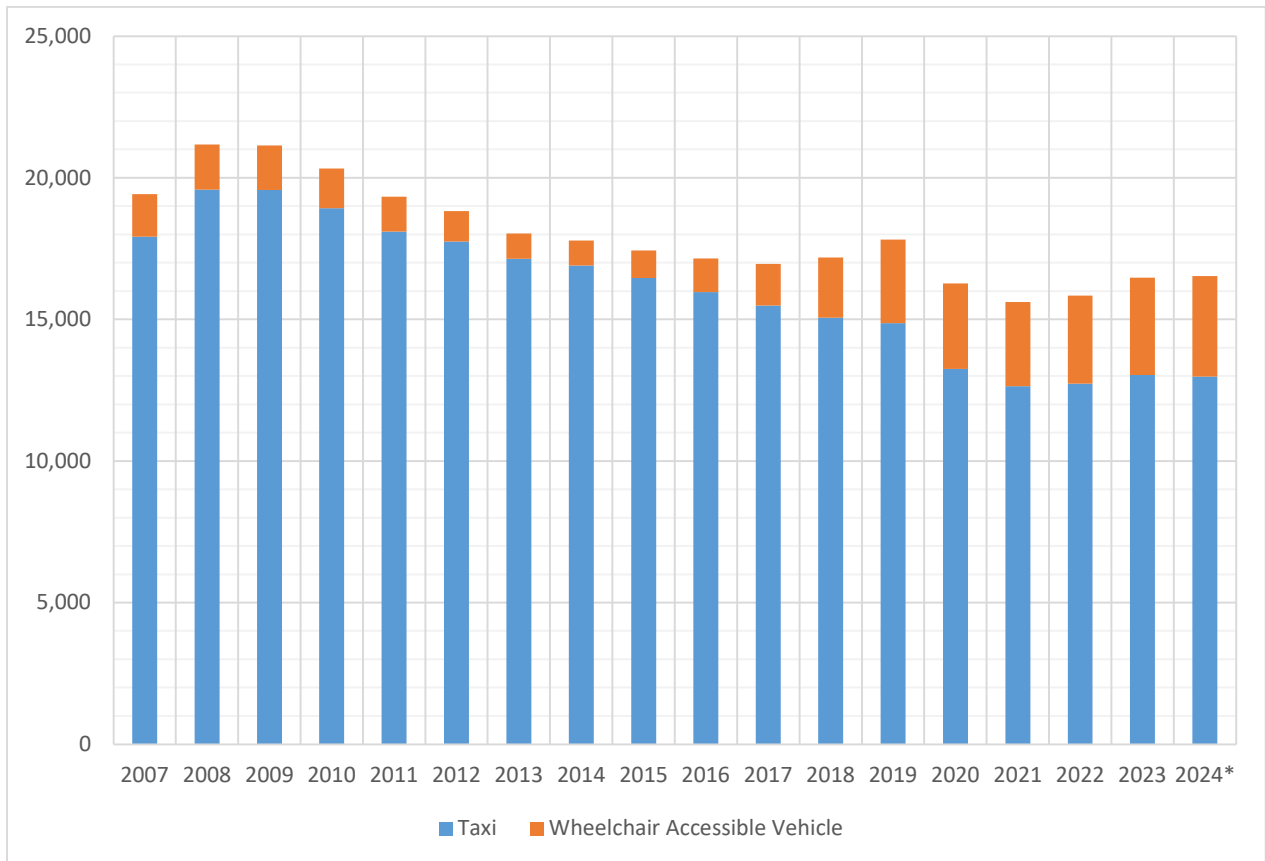
3.5.1 Soláthar Comhiomlán Seirbhísí Tacsaithe

Sa tréimhse idir 2017 agus 2019 tháinig an chéad mhéadú ar an bhflít tacsaithe náisiúnta ó 2009, ach ba fhachtóir suntasach é an phaindéim Covid sa laghdú beagnach 9 % ar líonta an fhlít a taifeadadh in 2020. Le blianta beaga anuas, tá méadú tagtha ar an bhflít arís ach tá líon na dtacsaithe fós faoi bhun iomlán 2019.

Amhail mí Feabhra 2024, bhí 16,526 tacsáí i mbun seirbhíse in Éirinn. Áirítear leis an líon seo 3,542 Tacsaithe atá Oiriúnach do Chathaoireacha Rothaí (WAT), nó 21 % den fhlít. Léiríonn sé seo méadú suntasach ar chion na WATanna i seirbhís ó 2015, nuair ab ionann iad agus níos lú ná 6 % den soláthar iomlán tacsaithe. Is féidir an méadú seo a mhíniú go príomha le trí athrú beartais: cinneadh in 2010 ceadúnais nua tacsáí agus fruilchairr a eisiúint do tacsaithe atá oiriúnach do chathaoireacha rothaí amháin; athruithe ar an tsonraíocht mhéide le haghaidh WATanna a tugadh isteach in 2014, rud a d'fhág go bhféadfadh oibreoirí WATanna níos lú agus níos oiriúnaí a cheannach ná roimhe sin; agus tabhairt isteach scéim deontais do WATanna ag an ÚNI in 2014. Soláthraíonn an scéim deontais reatha seo deontais idir €4,000 agus €17,500 do thiománaithe (ag brath ar aois na feithicle) chun WATanna a cheannach agus a athsholáthar. Ardaíodh an t-uasleibhéal deontais a bhí ar fáil in 2023, ó €7,500. Léirítear an méadú ar chion na WATanna laistigh den fhlít tacsaithe idir 2007 agus 2024 i Fíor 3-15.

Fíor 3-15: Treochtaí i Soláthar Tacsaithe, 2007-2024

Foinse: Staitisticí Tacsaithe ÚNI, Feabhra 2024

Is léir ó Thábla 3.4 go nglactar le scéim deontas WAT, agus leithdháileadh 4,068 deontas chun WAT a cheannach idir 2014 agus 2023, agus maoiniú gaolmhar de bheagnach €23 milliún tugtha thar an tréimhse sin.

Léirítear i Tábla 3-2 freisin líon na ndeontas eSPSV a riaradh ó cuireadh tús leis an scéim eSPSV in 2018. Tá méadú suntasach tagtha ar mhaoiniú na scéime ó 2021, agus 1,966 deontas eSPSV san iomlán leithdháilte sa tréimhse sin, agus maoiniú gaolmhar de €37.8 milliún i gceist. Is léiriú é seo ar na hathruithe atá ag teacht ar an bhflít tacsaithe, fianaise ar an teicneolaíocht a bheith glactha ag tiománaithe tacsáí, le héifeachtúlachtaí costais dá bharr – go háirithe costais leictreachais níos ísle chun an ceallraí a chumhachtú, ach freisin costais chothabhála níos ísle chun an fheithicil leictreach a rith.

Tábla 3-2 Scéimeanna Deontais ÚNI do SPSV 2014 go dtí an lá inniu

	Scéim Deontais ÚNI do SPSV			
	Maoiniú Tacsaithe atá Oiriúnach do Chathaoireacha Rothaí		Maoiniú Feithiclí Seirbhíse Leictreachais um Chuspóirí Speisialta	
Bliain	Líon na nDeontas WAT	Luach Iomlán Maoinithe	Líon na nDeontas eSPSV	Luach Iomlán Maoinithe
2014	128	€819,000	-	-
2015	153	€871,000	-	-
2016	335	€1,987,500	-	-
2017	284	€1,747,500	-	-
2018	761	€3,366,000	46	€269,000
2019	1039	€4,420,000	35	€189,000
2020	264	€1,240,500	20	€159,000
2021	379	€1,605,500	689	€13,332,500
2022	312	€1,320,500	636	€11,900,000
2023	411	€5,542,500	653	€12,009,500
Iomlán	4,066	€22,920,000	2,079	€37,859,000

Foinse: Staitisticí Tacsaithe an ÚNI, Feabhra 2024

3.5.2 Aois Feithicle

Ceanglaítear ar an ÚNI de réir rialacháin féachaint le soláthar agus cothabháil seirbhísí ardchaighdeán ag SPSVanna agus ag a dtiománaithe a chur chun cinn. Ar an gcúis seo, tá teorainn aoise feithicle le haghaidh SPSVanna. In Éirinn, roimh an bpaindéim Covid, bhí ar fhorhmór na dtacsaithe agus na bhfruilcharr a bheith níos lú ná 10 mbliana d’aois (i gcás feithiclí salúin) nó 15 bliana d’aois (i gcás WAVanna), le heisceachtaí do mhionlach sealbhóirí ceadúnais. In 2020 agus 2021, áfach, mar fhreagra ar an bpaindéim Covid, d’achtaigh an ÚNI rialacháin éigeandála a bhaineann le huasaois incheadaithe SPSVanna, agus chinntigh na hathruithe seo ar dtús nach mbeadh gá le haon fheithicil a raibh tionchar uirthi imeacht ón bhflít mar gheall ar aois go dtí 2023. Mar sin féin, in 2022, rinne sraith cúinsí domhanda an cumas a bhí ag sealbhóirí ceadúnais SPSV níos measa fós maidir le feithiclí nua a fháil. Mar sin, i mí na Samhna 2022, thug an ÚNI rialacháin nua isteach lena gceadaítear síneadh a chur le dáta oibríochta deiridh na bhfeithiclí atá le teacht ar a n-uasaois incheadaithe idir 13 Márta 2020 agus

31 Nollaig 2024. Tá achoimre ar na síntí is déanaí i Tábla 0-4 thíos. Níl an ÚNI ag súil le haon síneadh uasaoise incheadaithe eile. Mar thoradh ar na síntí, sáraíonn 3,200 den fhlít SPSV an uasaois incheadaithe a bhí ann roimh an bpaindéim anois. Déanfar é seo a thabhairt chun rialtacht, agus fillfidh gach tacsáí agus fruilcharr ar ais go dtí an riachtanas a bheith níos lú ná 10 mbliana d’aois (i gcás feithiclí salúin) nó 15 bliana d’aois (i gcás WAVanna), faoi 31 Nollaig 2027.

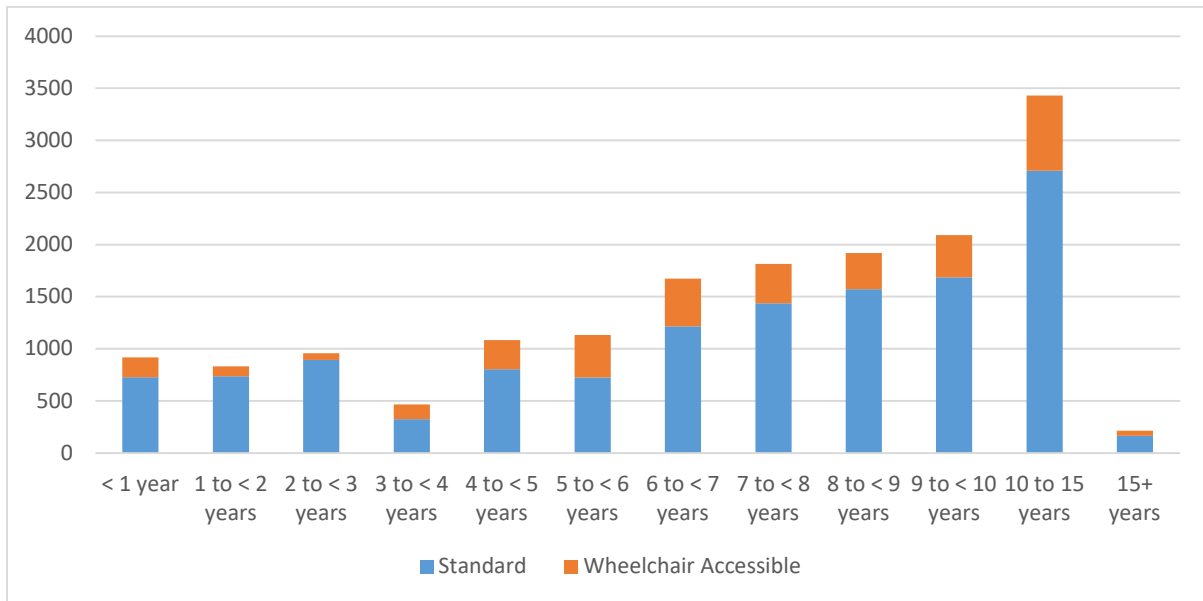
Tábla 3-3 Achoimre ar na rialacha maidir le síntí éigeandála chuig uasaois incheadaithe (MPA)

Dáta Bunaigh Oibriúcháin Deiridh	Síneadh (Blianta)	Dáta Oibriúcháin Deiridh Teagmhasachta
2020*	5	2025
2021	4	2025
2022	4	2026
2023	3	2026
2024	3	2027

*Ón 13 Márta 2020 nuair a thosaigh an phaindéim Covid ag dul i bhfeidhm ar an tionscal SPSV

Tríd is tríd, tá méadú tagtha ar phróifíl aoise tacsaithe le blianta beaga anuas. Léiríonn sonraí ó 2019, roimh an bpaindéim, go raibh 47 % de thacsaithe cúig bliana d’aois nó níos lú - faoi dheireadh 2022, bhí an céatadán seo tite go 33 % agus i mí Feabhra 2024 bhí an céatadán seo fós ag 33 %. Léiríonn comparáid idirnáisiúnta go bhfuil éagsúlacht sna teorainneacha aoise reatha a chuirtear i bhfeidhm ar SPSVanna i ndlínsí éagsúla, ach go bhfuil uasaois incheadaithe in Éirinn ag an gceann is sine, i gcomparáid le go leor tíortha eile. Mar shampla, sa RA, is gnách go gcuireann údaráis áitiúla uasaois incheadaithe nó caighdeán astaíochta i bhfeidhm. Is annamh a théann an uasaois incheadaithe thar 10 mbliana i gcás feithiclí salúin. Fiú sna cúpla réigiún sin ina bhfuil teorainn aoise atá níos airde ná an teorainn in Éirinn, is minic nach mbaineann sé seo ach le WAVanna (mar atá in Éirinn), nó le tacsáí i gcathair a éilíonn feithicil tacsáí ordaithe, costasach – mar shampla, i Londain. Ar Mhór-roinn na hEorpa, tá teorainn aoise faoi bhun deich mbliana ag go leor réigiún, agus seacht mbliana d’aois coitianta sa Fhrainc agus sa Bheilg.

Fíor3-16: Próifíl Aoise an Fhlít Tacsaithe in 2024 (Ceadúnais Feithicle)

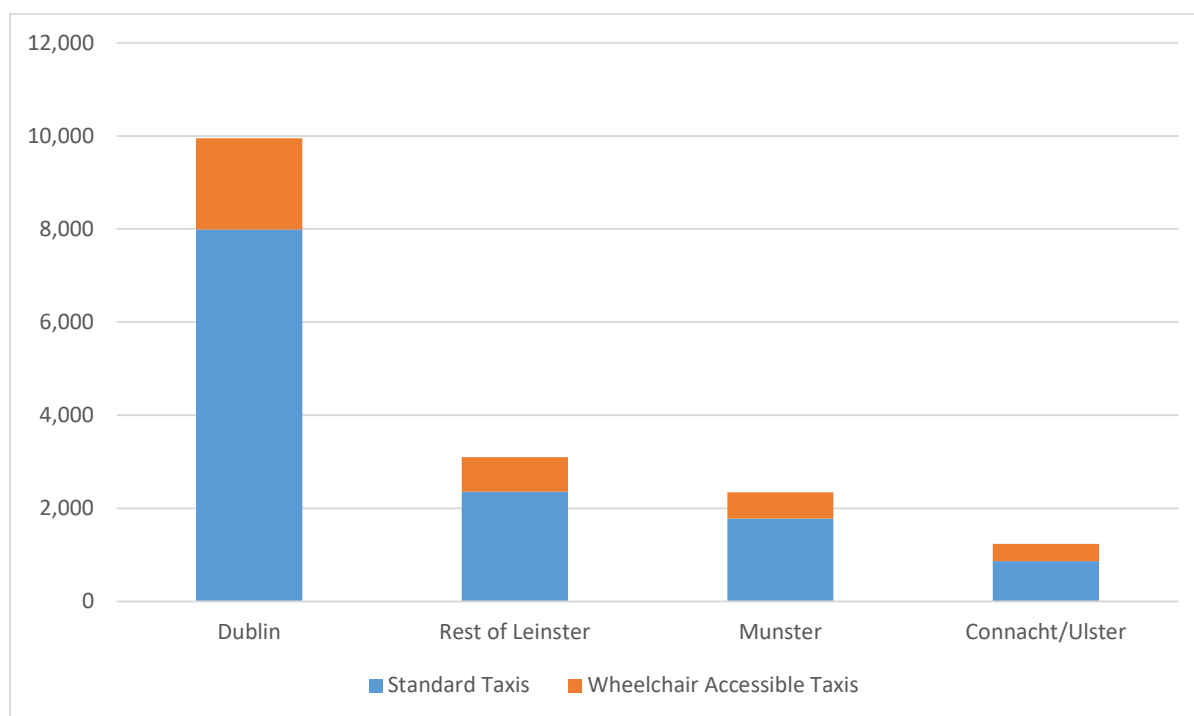

Foinse: Staitisticí Tacsaithe an ÚNI, Feabhra 2024

3.5.3 Miondealú Réigiúnach ar an Soláthar

Léiríonn anailís ar líon na dtacsaithe ag leibhéal réigiúnach go mbaineann formhór (60%) na gceadúnas tacsáí le seoltaí ar fud chontae Bhaile Átha Cliath. Ar ndóigh níl tacsáí teoranta d’oibríocht i suíomh geografach ar leith (tá an tiománaí SPSV teoranta ar an mbealach sin), ach is féidir an seoladh gaolmhar a ghlacadh mar sheachsheoladh don láthair oibriúcháin. Ina dhiaidh an fhigiúir 60% seo i mBaile Átha Cliath tá an chuid eile de Chúige Laignean ag 19 %, Cúige Mumhan ag 14 % agus Cúige Chonnacht/Cúige Uladh ag 7 %. Léirítear líon na bhfeithiclí ceadúnaithe de réir réigiúin i Fíor 0-19.

Fíor 3-17: Cion na gCeadúnas Tacsaithe Bailí de réir Réigiúin, 2024

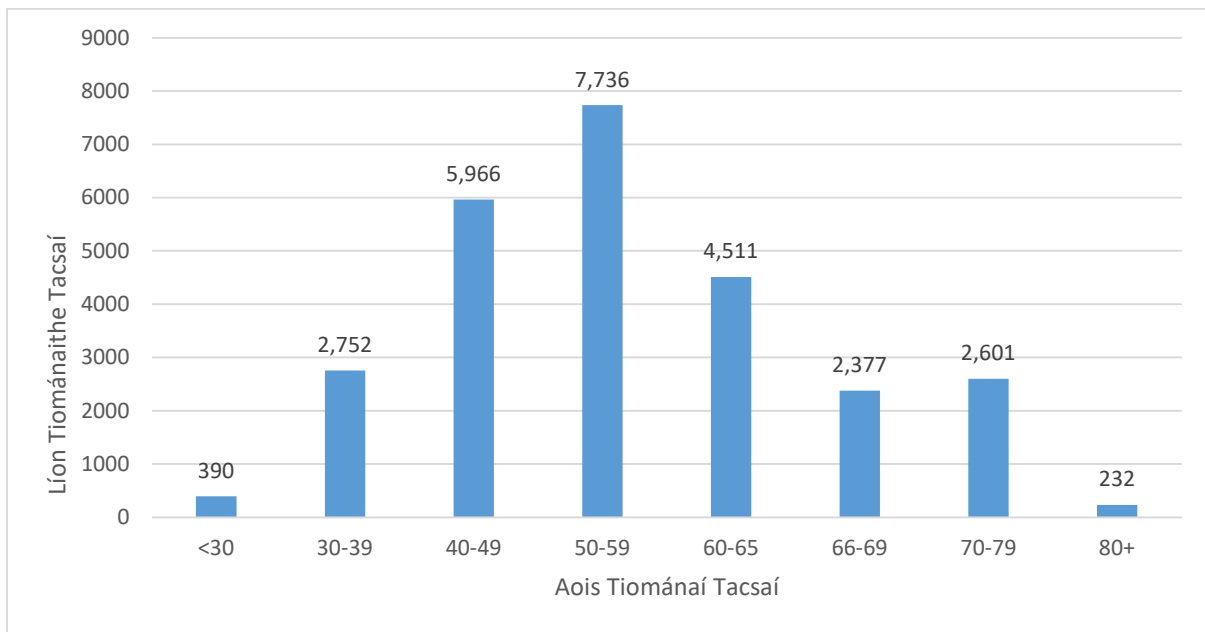
Foinse: Staitisticí Tacsaithe an ÚNI, Feabhra 2024

Leanann an dáileadh de chatagóirí eile SPSVanna lena n-áirítear fruilcharranna agus limisíní patrún difriúil ó thacsaithe. Tá breis agus trí cheathrú de na limisíní (76%) agus beagnach gach fruilcharr (os cionn 99%) lonnaithe lasmuigh de Bhaile Átha Cliath. Mar sin, chun seirbhís per capita a chur i gcomparáid, tá sé úsáideach gach catagóir SPSVanna a áireamh. Mar sin féin, tá dáileadh SPSVanna i mBaile Átha Cliath den chuid is mó, áit a bhfuil 7.2 SPSV in aghaidh an mhíle daonra (i gcomparáid le 2.5 SPSV in aghaidh an mhíle daonra lasmuigh de Bhaile Átha Cliath).

3.5.4 Próifíl Aoise Tiománaithe Tacsaithe

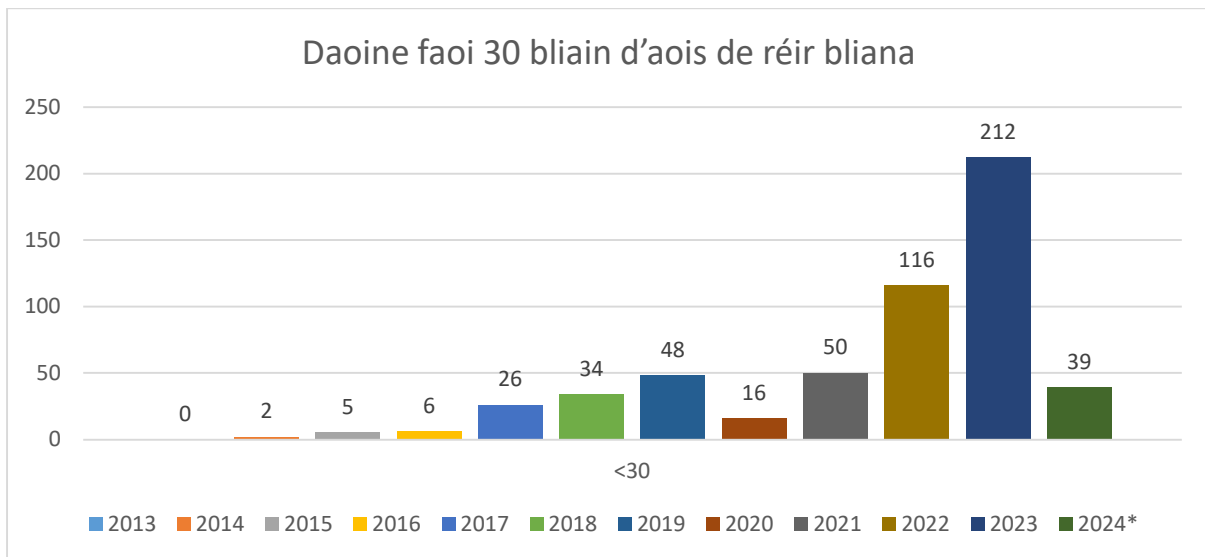
Léirítear i Fíor 3-18 dáileadh na dtiománaithe tacsáí atá ceadúnaithe faoi láthair de réir aoise. Tá an cúigiú cuid (20%) de thiománaithe os cionn 65 bliain d’aois, agus dhá thrian (66%) os cionn 50 bliain d’aois. Mar sin féin, tá 12% de thiománaithe faoi 40 bliain d’aois, rud a léiríonn tarraingt an tionscail do chohórt níos óige de thiománaithe tar éis feachtais earcaíochta tiománaithe 2018 agus 2022 ÚNI. Eascaíonn an phróifíl aoise as an bhfíric gur minic a chuir tiománaithe tacsáí tús go stairiúil leis an tiomáint tar éis roinnt ama a chaitheamh ag obair i ngairm eile agus is minic a mhealltar iad mar gheall ar nádúr solúbtha an tionscail. I gcás go leor tiománaithe SPSV, tugann an tionscal deis ioncam forlíontach a thuilleamh, atá sa bhreis ar ioncam ó fhoinsí eile (e.g. pinsean).

Fíor 3-18: Próifíl Aoise Tiománaithe Tacsaithe, Feabhra 2024

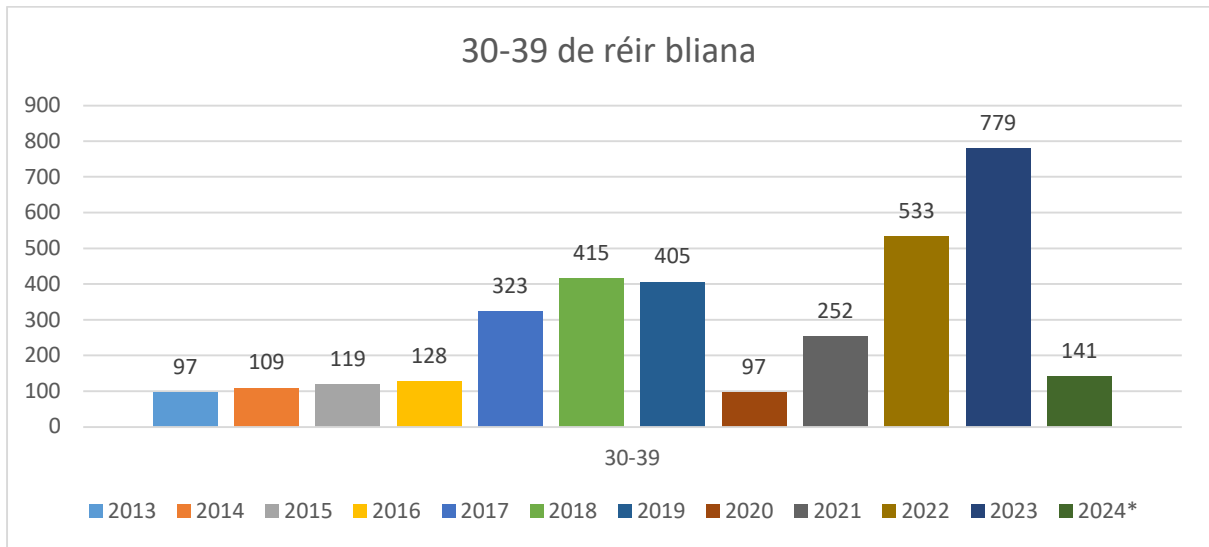
Foinse: Staitisticí Tacsaithe an ÚNI, 2024

Figiúr 3-19: Próifíl aoise na n-iarrthóirí ar éirigh leo i dTástáil Iontrála Tiomána, Feabhra 2024

Foinse: Staitisticí Tacsaithe an ÚNI, 2024

Fíor 3-20: Próifíl aoise na n-iarrthóirí ar éirigh leo i dTástáil Iontrála Tiomána, Feabhra 2024

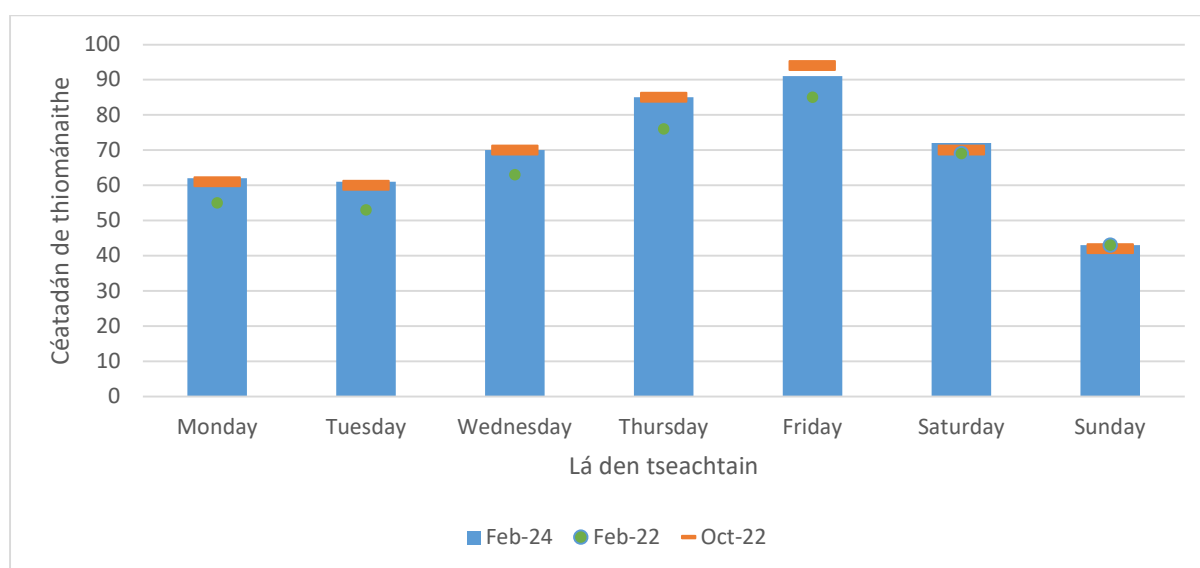

Foinse: Staitisticí Tacsaithe an ÚNI, 2024

3.5.5 Patrúin Soláthair

De réir an tSuirbhé Tiománaithe, bíonn seachtain oibre 4.9 lá ar an meán ag tiománaithe tacsáí. Léirítear i Fíor 3-21 na laethanta den tseachtain a oibríonn tiománaithe tacsáí de ghnáth. Is é an Aoine an lá oibre is coitianta, agus 91 % de thiománaithe ag obair ar an Aoine, agus an Déardaoin go dlúth ina dhiaidh sin ag 85 %. Is é an Domhnach an lá is lú coitianta agus thuiriscigh 43 % de thiománaithe go n-oibríonn siad ar an Domhnach.

Fíor 3-21: Laethanta den tseachtain a d'oibrigh tiománaithe tacsáí, Feabhra 2024, Deireadh Fómhair 2022 agus Feabhra 2022

Foinse: Taighde Tiománaithe Tacsáí ÚNI, 2024

Léirítear i Fíor 3-22 na huairanta a oibríonn tiománaithe tacsáí de ghnáth. Thuiriscigh 17 % de thiománaithe tacsáí go raibh siad ag obair idir 4rn agus 6in, agus thuiriscigh 38 % go raibh siad ag obair idir 6rn agus 8in. Léiríonn na barraí oráiste i Fíor 0-22 na huairanta a oibríodh de ghnáth i mí Feabhra 2022, arbh iad torthaí an tsuirbhé tráth an athbhreithnithe TCI is déanaí. Léiríonn an chomparáid idir dhá thorthaí an tsuirbhé athrú soiléir ar shiúl ó oícheanta oibre do thiománaithe tacsáí, agus díreach 42 % de thiománaithe tacsáí ag tuairisciú go n-oibríonn siad idir meán oíche agus 4rn (síos ó 51% in athbhreithniú 2022) agus iad siúd a oibríonn idir 6in agus 8in (51%, síos ó 59%), 8in agus 10in (51%, síos ó 59%) agus 10in agus meán oíche (48%, síos ó 55%), gach ceann níos ísle in 2024 i gcomparáid leis an tsuirbhé i mí Feabhra 2022.

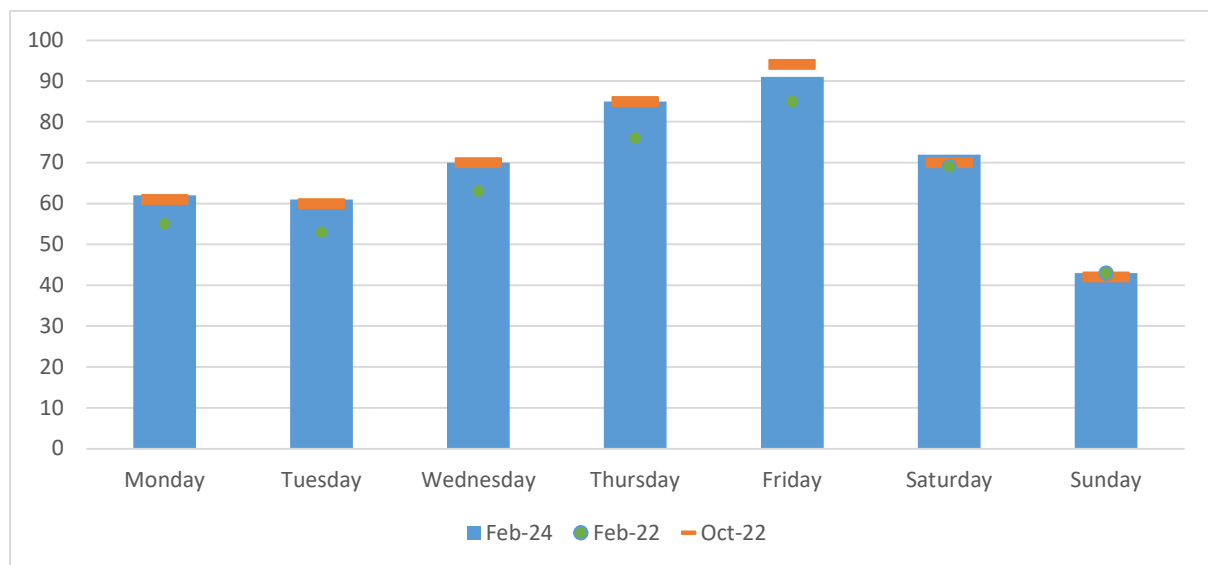
Thuiriscigh cohórt tiománaithe (52%) nach n-oibríonn siad idir meán oíche agus 6rn faoi láthair agus dúirt 78 % díobh siúd gur oibrigh siad oícheanta roimhe sin. Fiafraíodh den chohórt seo cad iad na

príomhchúiseanna le stop a chur le hobair oíche agus an spreagfadh rud ar bith iad obair oíche a dhéanamh. Dúirt tromlach na ndaoine nach n-oibríonn oícheanta gurbh iad na cúiseanna imní maidir le sábháilteacht phearsanta (52%) agus imní maidir le hiompar custaiméirí (38%) arb ionann iad agus méaduithe ar na cúiseanna seo i gcomparáid le suirbhé Feabhra 2022 nuair a bhí siad ag 34 % agus 28 % faoi seach. Dúirt breis agus trian de na daoine nach n-oibríonn oícheanta gur ar chúiseanna sláinte pearsanta a bhí sé (34%), agus ina dhiaidh sin luaigh 33 % gur mar gheall ar shaol an teaghlaigh a bhí sé, agus dúirt 19 % nárbh fhiú é ó thaobh airgeadais de.

Thug 53% de thiománaithe nach n-oibríonn san oíche faoi láthair le fios nach bhféadfadh aon rud iad a chur ina luí orthu obair oíche a dhéanamh, agus ní dúirt ach 10% go spreagfadh an deis níos mó airgid nó méadú táille a thuilleamh dóibh, síos ó 30% i Feabhra 2022. Dúirt 11 % go n-oibreodh siad oícheanta dá mbeadh bearta sábháilteachta níos fearr i bhfeidhm amhail láithreachta garda níos láidir, suas ó 5 % i Feabhra/Márta 2022.

Fíor 3-22: Uaireanta a oibríonn tiománaithe tacsáí de ghnáth Feabhra 2024, Deireadh Fómhair 2022 agus Feabhra 2022

Foinse: Athbhreithniú Náisiúnta ar Tháille Uasta Tacsaithe 2024 – Suirbhé Tiománaithe

3.5.6 Modhanna Soláthair

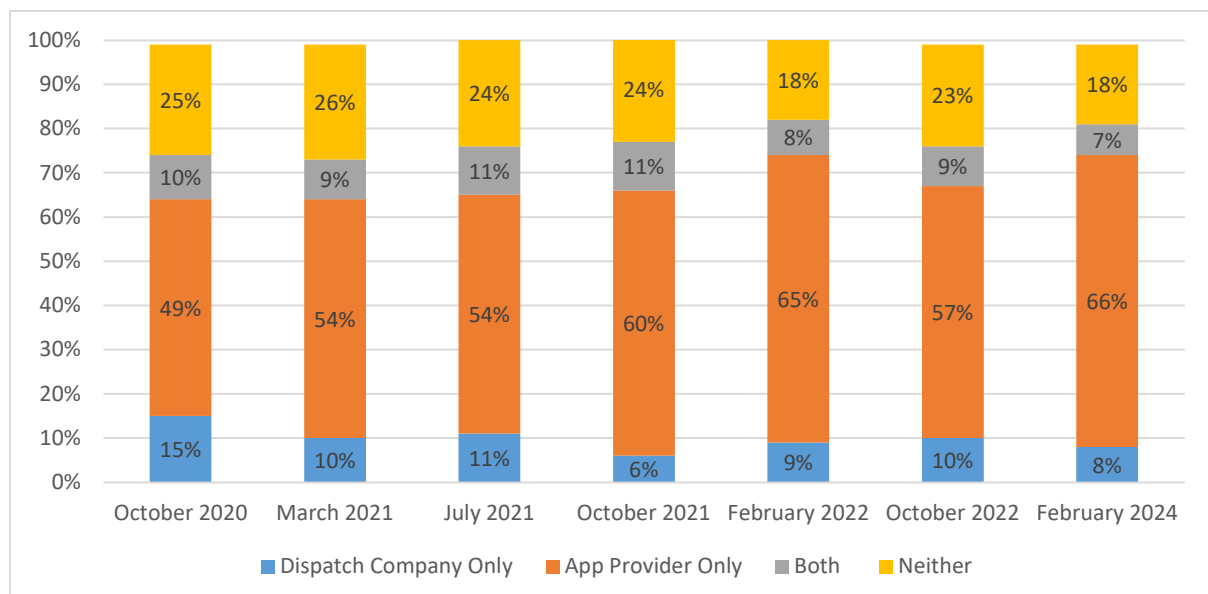
Sa tuarascáil seo, tá ‘oibreoir raidió seolta traidisiúnta’ ceaptha chun tagairt a dhéanamh d’oibreoirí seolta/cuideachtaí raidió a thairgeann samhail cleamhnaithe ar chostais sheasta do thiománaithe (dá dtagraítear i leaganacha roimhe seo den Innéacs Costas Tacsaithe mar chostas cíosa raidió – táille sheasta sheachtainiúil de ghnáth). Go stairiúil, bhí sé i bhfoirm raidió CB sa tacsáí, a d’úsáid oifig na gcuideachtaí tacsáí, chun obair a dháileadh ar thiománaithe sa cheantar ó orduithe gutháin a fuarthas

ó chustaiméirí. Anois, is annamh a aimsítear an raidió CB, agus cuideachtaí tacsáí ag dáileadh oibre ar thiománaithe trí fholáireamh fón póca nó trí aip intí amháin nach bhfuil ar fáil d’úsáideoirí. I gcodarsnacht leis sin, cuireann seirbhísí áirithe aipe ar líne níos nuáí múnla bunaithe ar choimisiún ar fáil – múnla ina gcoimeádann an soláthraí seirbhíse aipe céatadán den táille le haghaidh gach turas ón tiománaí agus margaítear an aip do thomhaltóirí chun tacsáí a chur in áirithe go díreach, go príomha le tamall anuas mar mhalairt ar tháille teicneolaíochta / conartha chun an seirbhís aipe a úsáid anuas ar an uastáille tacsáiméadair ríofa.

Léirítear i Fíor 3-23 cion na dtiománaithe a ndearnadh suirbhé orthu atá cleamhnaithe le hoibreoírí seolta raidió traidisiúnta agus/nó le seirbhísí aipe ó Dheireadh Fómhair 2020 go Feabhra 2024. Ní úsáideann 18 % de thiománaithe oibreoír seolta raidió traidisiúnta nó seirbhís aipe, rud a léiríonn laghdú suntasach i gcomparáid le 2022, nuair a bhí an figiúr seo 23 %. Thit cion na dtiománaithe a úsáideann oibreoír seolta raidió traidisiúnta ó 15 % i mí Dheireadh Fómhair 2020 go 8 % i mí Feabhra 2024, agus tá méadú tagtha ar an gcion a úsáideann seirbhís aipe ó 49 % in 2020 go 66 % in 2024. Thit an cion a úsáideann oibreoír seolta raidió traidisiúnta agus seirbhís aipe ó 10 % in 2020 go 8 % in 2024.

Deimhníonn na sonraí sin treocht leanúnach i dtreo úsáid aipeanna sa tionscal tacsáí, agus go deimhin spleáchas tiománaithe ar aipeanna agus ar ghléasanna móibíleacha fiú i gcomhar le cuideachtaí seolta, a úsáideann teicneolaíochtaí suímh chun obair a leithdháileadh trí fhóin phóca tiománaithe.

Fíor 3-23: Cleamhnacht le hoibreoírí seolta traidisiúnta/seirbhísí aipe i measc tiománaithe tacsáí, Deireadh Fómhair 2020-Feabhra 2024

Foinse: Athbhreithniú Náisiúnta ar Tháille Uasta Tacsaithe 2024 – Suirbhé Tiománaithe

I measc na dtiománaithe nach n-úsáideann seirbhís aipe, dúirt 11% gur ‘fearr leo obair na sráide’ nuair a cuireadh an cheist orthu cén fáth nach n-úsáideann siad seirbhís aipe, i gcomparáid le 33 % in 2022. Thuairiscigh 31 % nach n-úsáideann siad seirbhís aipe mar gheall ar na muirir/an coimisiún a bhaineann le gach táille.

Léirigh taighde tomhaltóra suirbhé 2022 méadú ar thurais tacsáí a thosaigh ag stadanna tacsaithe nó nuair a stop custaiméirí iad ar an tsráid, i gcomparáid le suirbhéanna a rinneadh le linn 2020 agus 2021, de réir mar a d’fhill níos mó tiománaithe agus custaiméirí ar na sráideanna sna tráthnóna. Léirigh suirbhé 2024 go raibh cionta comhchosúla de dhaoine ag baint úsáide as na modhanna seo chun tacsáí a fháil i mí Feabhra 2024 agus a bhí i mí Feabhra 2022. Leis an gcleachtas díreach de thacsáí a stopadh/stad tacsaithe seo, níl an coimisiún atá iníoctha ag tiománaithe le soláthraí aipe tríú páirtí (10-15% den táille) i gceist, agus mar sin is díol spéise é do thiománaithe nuair a bhíonn líon mór custaiméirí ar an tsráid, mar shampla i mBaile Átha Cliath tráthnóna Dé Sathairn. Ní ghearrtar an táille áirithe breise a cheadaítear de €2 ar an gcustaiméir ach an oiread má stoptar tacsáí ar an tsráid nó má ghlactar tacsáí ó stad tacsaithe.

Cé go bhfuil freagracht reachtúil ar an ÚNI as an tionscal SPSV a rialáil (ceadúnú agus forfheidhmiú), is daoine aonair féinfhostaithe iad tiománaithe tacsáí agus mar sin cinneann siad ar a straitéisí gnó, uaireanta oibre agus láithreacha oibre féin laistigh den chreat rialála. Ní rialaíonn an ÚNI cleamhnacht le soláthraí seirbhíse áirithe nó i gcás glacadh le hobair nuair a bhíonn tiománaí cleamhnaithe ar an mbealach sin. Mar thoradh, tá an ÚNI teoranta leis a chumas chun idirghabháil a dhéanamh ar saincheisteanna éilimh seachas tiománaithe a mhealladh chun oibriú le linn buaic-amanna nó in áiteanna ar leith agus feachtais feasachta a stiúradh chun iontrálaithe nua a mhealladh isteach sa tionscal.

3.5.7 Infhaighteacht Iompair Phoiblí

Rud amháin a d’fhéadfadh cur leis an laghdú ar úsáid tacsaithe san oíche a léirítear i Fíor 0-16 ná an infhaighteacht mhéadaithe ar iompar poiblí san oíche ar fud na tíre, ach go háirithe i mBaile Átha Cliath. Le blianta beaga anuas, tá fócas suntasach leagtha ag an ÚNI ar leathnú seirbhísí bus oíche i mBaile Átha Cliath agus sna ceantair máguaird chomh maith le bailte agus cathracha eile ar fud na hÉireann. Tá méadú suntasach tagtha ar infhaighteacht busanna san oíche i Mórcheantar Bhaile Átha Cliath. Feidhmíonn Bus Átha Cliath deich seirbhís 24 uair an chloig 7 lá na seachtaine anois agus áirítear orthu seo roinnt seirbhísí a shíneann chomh fada ó lár na cathrach le Baile Bhlainséir, Baile Adaim agus

Maigh Nuad. Ina theannta sin, feidhmíonn dhá bhealach bus déag Nitelink oícheanta Aoine agus Sathairn, ag freastal ar raon leathan ceann scríbe lena n-áirítear Cill Dhéagláin agus na Clocha Liatha.

D'fheabhsaigh rolladh amach an Phlean Soghluaisteachta Tuaithe de chuid Nascadh Éireann infhaighteacht seirbhísí bus in áiteanna eile in Éirinn go ginearálta, agus seoladh 65 seirbhís bus nua agus feabhsaithe i mbailte agus i mbailte fearainn le linn 2023. Ceann de na prionsabail a luaitear sa Phlean Soghluaisteachta Tuaithe de chuid Nascadh Éireann ná an poitéinseal chun seirbhísí a sholáthar do shóisialú agus do mhiondíol tráthnóna nuair a bhíonn éileamh ann. Cé nach n-oibríonn gach seirbhís nua agus feabhsaithe a cuireadh i bhfeidhm mar chuid den phlean um thráthnóna, bíonn roinnt seirbhísí ag feidhmiú, go háirithe ar laethanta den deireadh seachtaine. I measc roinnt samplaí tá:

- I dTiobraid Árann, tairgeann Bealach 322 idir an tAonach agus Port Omna imeacht ón Aonach ag 10.15pm ar fhorhór laethanta na seachtaine.
- Ar an gCabhán, de bharr feabhsuithe ar Bhealach C2 agus Bealach C3 tá trí sheirbhís fillte tráthnóna breise ar an Aoine agus ar an Satharn, agus an imeacht is déanaí ó Stáisiún Bus an Chabháin i dtreo an Chnoic Rua ag 11.35pm.
- I Loch Garman, oibríonn seirbhís nua idir Rinn Duáin agus Ros Mhic Thriúin, Bealach 399, i rith an lae ach amháin i rith na seachtaine, ach ar an Aoine agus ar an Satharn tá dhá sheirbhís bhreise i ngach treo um thráthnóna, agus an imeacht is déanaí ó Ros Mhic Thriúin ag 11.30pm.

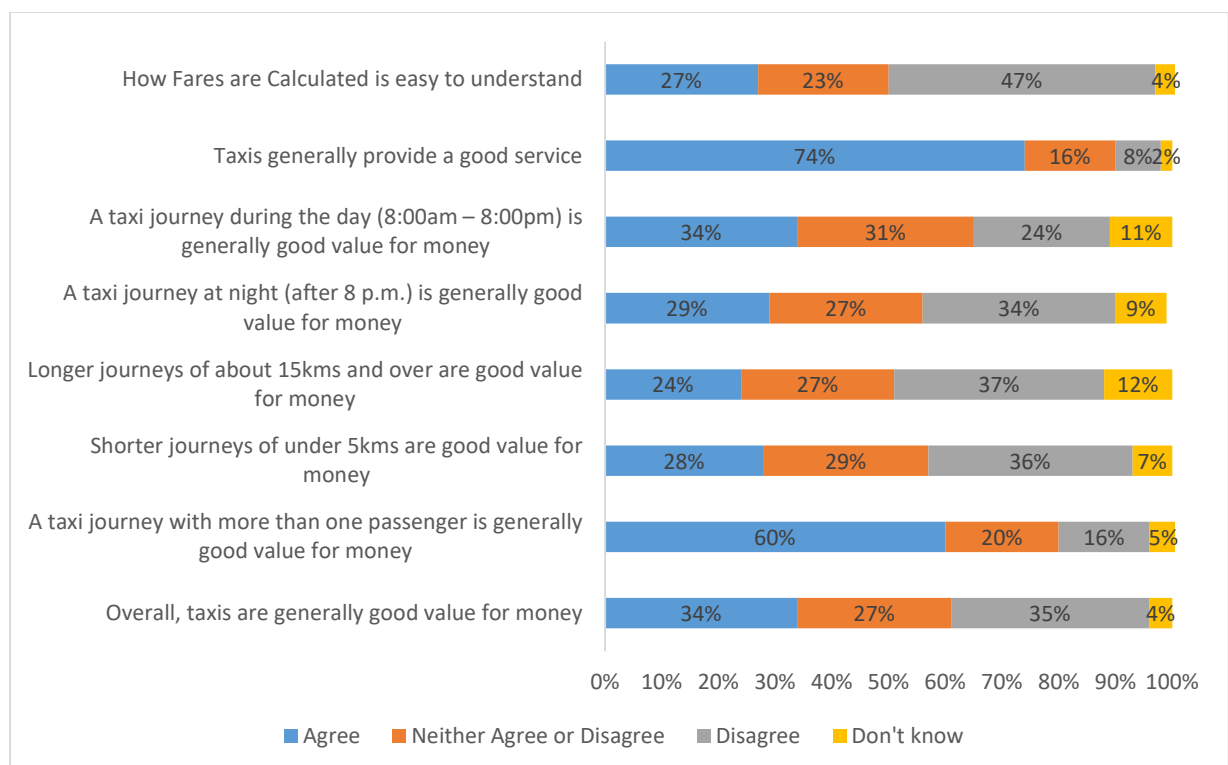
3.6 Dálaí margaidh ag an struchtúr táillí reatha

3.6.1 Tuiscintí agus feasacht ar leibhéil agus ar struchtúr táillí reatha

Fiafraíodh d'úsáideoirí tacsáí faoina dtuairimí faoin luach ar airgead a chuireann seirbhísí tacsáí ar fáil. Léirítear miondealú na bhfreagraí ar na ceisteanna seo ó shuirbhé i mí Feabhra 2024 i Fíor 3-24. Ar an iomlán, aontaíonn 34 % d'úsáideoirí tacsaithe gur luach maith ar airgead iad tacsaithe, agus easaontaíonn 35 % díobh. Tá sé seo comhsheasmhach go leor leis an bhfreagra ó shuirbhé Feabhra 2022 (35%) ach léiríonn sé laghdú ar luach ar airgead braite i gcomparáid le torthaí suirbhé 2019, nuair a d'aontaigh 50 % gur luach maith ar airgead iad tacsaithe agus nuair a d'easaontaigh 18 % díobh. Fiafraíodh de fhreagróirí an tsuirbhé freisin faoin luach ar airgead a bhaineann le cineálacha turais ar leith. I gcomparáid le Feabhra 2022, bhí cion na bhfreagróirí a d'aontaigh go bhfuil luach maith ar airgead ag baint le turais tacsáí i rith an lae beagán níos airde i bhFeabhra 2024 (34%, suas ó 32%), agus bhí an cion a d'aontaigh go bhfuil luach maith ar airgead ag baint le turais tacsáí san oíche (tar éis 8pm) beagán níos ísle i mí Feabhra 2024 (29%, síos ó 31%).

Maidir leis an struchtúr táillí, aontaíonn 27 % go bhfuil ríomh na dtáillí tacsáí éasca a thuiscint; tá sé seo comhsheasmhach arís leis na freagraí ó mhí Feabhra 2022 (26%) agus tá sé fós níos ísle ná mar a bhí in 2019, nuair a bhí sé ag 44 %. I dtosach báire, cuireadh an laghdú in 2022 i leith daoine nach raibh eolach ar an struchtúr táillí de bharr laghdú ar úsáid tacsáí. Mar sin féin, tugann marthanacht na treochta seo in 2024 le fios go bhféadfadh fachtóirí eile a bheith i gceist. Tionchar amháin a d’fhéadfadh a bheith ann is ea an t-ardú ar sheirbhísí tacsáí aip-bhunaithe, a ghearrann táillí breise anois ar thomhaltóirí chun a n-aip a úsáid. Is táillí conartha ó thomhaltóirí príobháideacha go gnó iad na táillí seo, nach bhfuil rialaithe ag an t-Ordú ar Uastáille a bhunaigh an ÚNI Deir soláthraithe aipe áirithinte go bhfuil táillí den sórt sin bunaithe ar go leor fachtóirí lena n-áirítear am an turais, cineál feithicle agus dálaí margaidh agus éileamh agus úsáidtear iad chun tionscnaimh sábháilteachta a mhaoiniú, eispéireas aipe don tomhaltóir a fheabhsú, feachtais mhargaíochta, tionscnaimh do thiománaithe obair a ghlacadh ón aipeanna, srl. In ainneoin na tuairiscí doiléire a chuireann na cuideachtaí aipe ar fáil, níl aon treoir shoiléir ann maidir leis an gcaoi a gcinntear na táillí sin. Má chuirtear táillí conartha den sórt sin san áireamh b’fhéidir nach mbeadh an struchtúr táillí chomh inrochtana agus go mbeadh sé níos deacra d’úsáideoirí é a thuiscint.

Fíor 3-24: Dearcadh tomhaltóirí ar thacsaithe agus ar luach ar airgead (VFM) sa struchtúr táillí reatha

Foinse: Athbhreithniú Náisiúnta ar Tháille Uasta Tacsaithe 2024 – Suirbhé Úsáideoirí Tacsaithe

Bhí costas iompair ar cheann de dhá rannán laistigh d’Innéacs Praghsanna do Thomhaltóirí na Príomh-Oifige Staidrimh a laghdaigh in 2023 (-4.5%). Laghdaíodh an costas a bhaineann le seirbhísí iompair phoiblí fóirdheonaithe (seirbhísí PSO) a úsáid le blianta beaga anuas. Laghdaíodh táillí ar sheirbhísí iompair phoiblí fóirdheonaithe ar dtús le 20 % ar an meán i mí Aibreáin 2022. Bhí sé seo i measc na mbeart sealadach a cuireadh san áireamh i bpacáiste an Rialtais chun an costas maireachtála a laghdú. Dúirt an tAire Ryan an tráth sin, “Tá daoine ag teacht faoi bhrú níos mó agus níos mó de réir mar a leanar le praghsanna earraí riachtanacha a mhéadú”. Choinnigh Buiséad 2024 an lascaine 20 % do gach úsáideoir seirbhísí PSO, chomh maith leis an táille 90 nóiméad a choinneáil a ligeann do dhaoine taisteal laistigh den líonra TFI i mBaile Átha Cliath ar tháille amháin ag baint úsáide as an gcárta Leap (€2 do dhaoine fásta, €1 d’aosaigh óga/mic léinn agus 65c do leanaí) agus tugadh isteach síneadh breise freisin ar na lascainí ar féidir leas a bhaint astu trí úsáid a bhaint as an gcárta Leap d’aosaigh óga, a sholáthraíonn lascaine 50 % ar tháillí iompair phoiblí dóibh siúd atá 25 bliain d’aois agus níos óige (bhí an beart seo i bhfeidhm roimhe seo dóibh siúd a bhí 23 bliain d’aois agus níos óige). Mar dhá ghné de shraith beart atá á dtabhairt isteach ag an rialtas in 2024, maolófar cuid den bhrú airgeadais atá ar theaghlaigh agus ar dhaoine óga trí laghdú iomlán na dtáillí a choinneáil agus incháilitheacht an chárta Leap do dhaoine óga a leathnú. D’fhéadfadh an laghdú ar phraghas do sheirbhísí iompair phoiblí eile a bheith ag cur leis an laghdú ar dhearcadh tomhaltóirí maidir le luach ar airgead turas tacsáí.

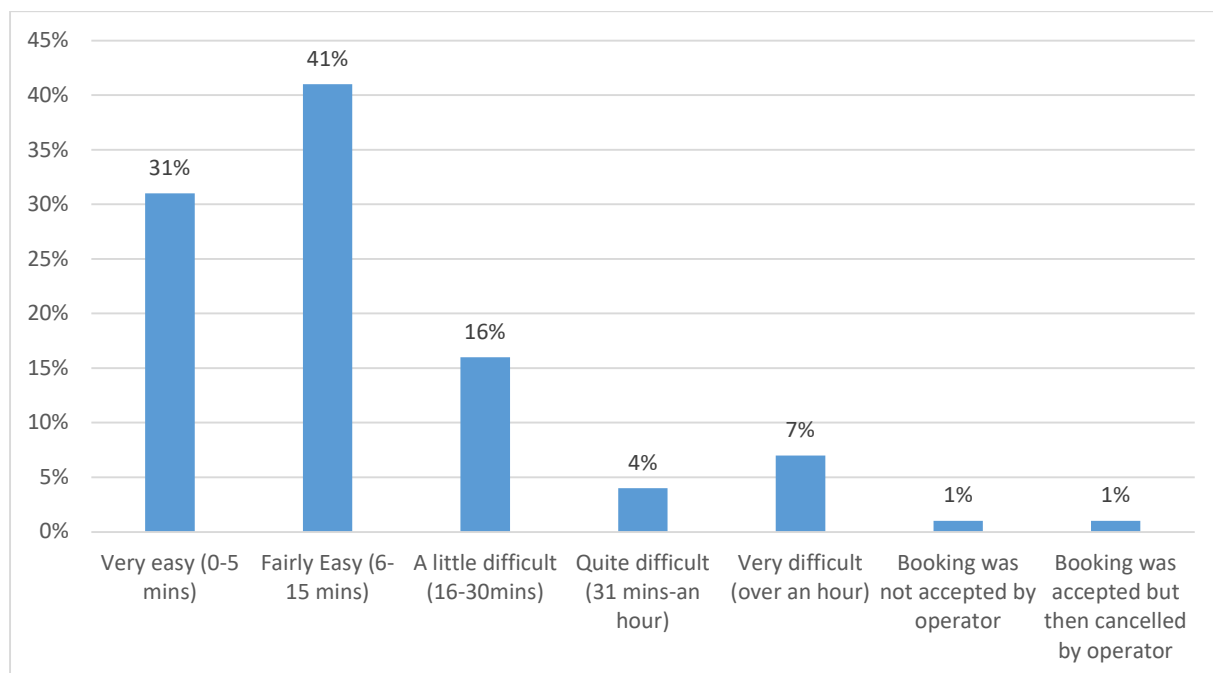
3.6.2 Amanna Feithimh

Tugann na hamanna feithimh a thuairiscigh úsáideoirí tacsáí maidir lena dturas tacsáí is déanaí léiriú úsáideach ar infhaighteacht seirbhísí tacsáí seachas líon na dtiománaithe agus na dtacsaithe atá ceadúnaithe chun na seirbhísí sin a sholáthar.

Ar an iomlán, d’fhan 72 % d’úsáideoirí tacsáí 15 nóiméad nó níos lú ar thacsáí an uair dheireanach a d’úsáid siad tacsáí (Fíor 3.25). I mí Feabhra 2024, bhí sé an-éasca ag 31 % d’úsáideoirí tacsáí a fháil, agus iad ag fanacht níos lú ná cúig nóiméad. Tá laghdú tagtha ar an gcion seo ó 37 % i suirbhé Feabhra 2022 (féach Tábla 3-4 thíos), rud a léiríonn tréimhsí feithimh níos airde d’úsáideoirí, agus dúirt 16 % de fhreagróirí gur fhan siad idir 16 agus 30 nóiméad le tacsáí, suas ó 11 % in 2022.

Bhí ar 11 % d’úsáideoirí tacsáí fanacht 31 nóiméad nó níos mó an uair dheireanach a d’úsáid siad tacsáí.

Fíor 3-25: An fad ama a bhí ar fhreagróirí an tsuirbhé fanacht le tacsáí ar an turas deireanach, Feabhra 2024

Foinse: Athbhreithniú Náisiúnta ar Tháille Uasta Tacsaithe 2024 – Suirbhé Úsáideoirí Tacsaithe

Tábla 3-4: An fad ama ag fanacht leis an tacsá deireanach, Feabhra 2022 - 2024

An fad ama a bhí ar fhreagróir an tsuirbhé fanacht le tacsáí ar an turas deireanach	Feabhra 2022 (%)	Deireadh		
		h Fómhair 2022 (%)	Bealtaine 2023 (%)	Feabhra 2024 (%)
An-éasca (0 – 5 nóim)	37	35	40	31
Éasca go leor (6 - 15 nóim)	42	38	41	41
Beagán deacair (16 - 30 nóim)	11	15	12	16
Measartha deacair (31 nóiméad - 1 uair)	5	6	4	4
An-deacair (níos mó ná 1 uair)	5	5	3	7
Níor ghlac an t-oibreoir le háirithint	Níor cuireadh aon cheist	1	0	1
Glacadh le háirithint agus ansin chuir an t-oibreoir ar ceal é	Níor cuireadh aon cheist	1	0	1

3.7 Achoimre ar Threochtaí in Éileamh agus Soláthar an Mhargaidh

3.7.1 Éileamh an Mhargaidh

- Tríd is tríd, is cosúil gur tháinig laghdú ar úsáid tacsaithe go ginearálta i gcomparáid le 12 mhí ó shin mar thuairiscigh 43 % de fhreagróirí suirbhé tomhaltóirí gur úsáid siad níos lú tacsaithe ná mar a d'úsáid siad bliain ó shin, agus thuairiscigh 9 % gur úsáid siad seirbhísí tacsáí níos minice ná mar a d'úsáid siad bliain ó shin.
- I measc na ndaoine a úsáideann seirbhísí tacsáí níos lú ná mar a d'úsáid siad bliain ó shin, luaigh 44 % go raibh siad ag dul amach nó ag sóisialú níos lú agus luaigh 44 % freisin go bhfuil níos lú ioncaim indiúscartha acu.
- Thuairiscigh 52 % d'úsáideoirí tacsáí go raibh siad ag déanamh turais ar chúiseanna a bhain le sóisialú an uair dheireanach a d'úsáid siad tacsáí, bhí 25 % ag taisteal le haghaidh gnó pearsanta nó fóillíochta, bhí 14 % ag taisteal chun críocha oibre agus bhí 6 % ag taisteal le haghaidh comaitéireachta.
- Tá seirbhísí aipe níos coitianta anois go náisiúnta ná an guthán mar mhodh chun tacsáí a ordú, ag 32 % i mí Feabhra 2024; mar sin féin, bhí an guthán fós sa dara háit maidir le tóir agus d'ordaigh 27 % de fhreagróirí tacsáí ar an nguthán an uair dheireanach. Tá difríochtaí déimeagrafacha eile ann maidir le húsáid aipe - is iad seirbhísí aipe an modh is coitianta chun tacsáí a ordú i mBaile Átha Cliath agus sa chuid eile de Chúige Laighean, áit a bhfuil seirbhísí aipe ar fáil go héasca agus iad bunaithe ar feadh na tréimhse is faide. Tá éileamh ar leith ar sheirbhísí aipe i measc daoine faoi 50 bliain d'aois.
- Is ar an Aoine agus ar an Satharn is mó atá an t-éileamh ar thacsaithe agus is beag athrú atá tagtha ar an mbealach a dháiltear éileamh ar laethanta éagsúla na seachtaine ó shuirbhé Feabhra 2022, agus is é an príomhdhifríocht ná laghdú ar chion na n-úsáideoirí a rinne a dturas deireanach ar an Luan.
- Thóg 49 % d'úsáideoirí tacsáí a dturas deireanach idir 6in agus 4rn, laghdú ó 63 % i mí Feabhra 2022. Thóg 16 % d'úsáideoirí tacsáí a dturas deireanach idir meán oíche agus 4rn (síos ó 21% in 2022) agus 12 % idir 10in agus meán oíche (síos ó 19% in 2022).

3.7.2 Amanna Feithimh

- D'fhan 72 % d'úsáideoirí tacsáí 15 nóiméad nó níos lú ar thacsáí an uair dheireanach a d'úsáid siad tacsáí (81% in 2022).
- Bhí sé an-éasca ag 31 % d'úsáideoirí tacsáí a fháil, agus iad ag fanacht níos lú ná cúig nóiméad (37% in 2022).
- Bhí ar 11 % d'úsáideoirí tacsáí fanacht 31 nóiméad nó níos mó (10% in 2022).

3.7.3 Tuairimí agus Dearcthaí maidir le struchtúr na dtáillí reatha

- Tá tuairimí maidir le luach ar airgead cosúil leis na tuairimí in 2022 agus 34 % de fhreagróirí ag aontú gur luach maith ar airgead iad tacsaithe (35% in 2022), ach is laghdú é sin ó 50% in 2019. D'éasaontaigh 35 % de fhreagróirí leis an ráiteas gur luach maith ar airgead iad tacsaithe, síos beagán ó 38 % in 2022 ach suas go suntasach ó 18 % in 2019.
- D'aontaigh 27 % d'úsáideoirí tacsáí go raibh an struchtúr táillí éasca a thuiscint; beagnach ar chomhchéim leis an 26 % a breathnaíodh in 2022 ach laghdú ó 44 % in 2019.

3.7.4 Soláthar an Mhargaidh

- Méadaíodh méid an fhlít tacsaithe náisiúnta idir 2022 agus 2024 ó 15,838 go 16,526 feithicil. Is tacsaithe atá oiriúnach do chathaoireacha rothaí iad 21 % de na tacsaithe anois, agus is feithiclí leictreacha iad thart ar 11%.
- Tá 60 % de thiománaithe tacsáí i dteideal paisinéirí a thógáil ó stadanna tacsáí agus ón tsráid i mBaile Átha Cliath, agus an chuid eile scaipthe go náisiúnta.
- Nuair a bhíonn gach SPSV (lena n-áirítear fruilcharranna agus Limisíní) á mbreithniú tá 7.2 SPSV in aghaidh an mhíle daonra i mBaile Átha Cliath, i gcomparáid le 3.7 in aghaidh an mhíle daonra don tír i gcoitinne.
- Cosúil le próifílí aoise tacsaithe go hidirnáisiúnta, tá 12 % de thiománaithe faoi 40 bliain d'aois, agus tá beagnach dhá thrían (66%) os cionn 50 bliain d'aois. Tá 20 % de thiománaithe os cionn 65 bliain d'aois.
- Is é an Aoine an lá is coitianta a oibríonn tiománaithe tacsáí, agus is é an Domhnach an lá oibre is lú coitianta. Tá cion na dtiománaithe a oibríonn go mall san oíche agus go luath ar maidin níos ísle ná an céatadán a oibríonn i rith an lae. I measc na dtiománaithe nach n-oibríonn oícheanta, dúirt 53 % nach bhféadfadh aon rud iad a mhealladh chun obair oíche a dhéanamh agus dúirt 10 % go smaoiníodh siad ar obair oíche a dhéanamh dá bhféadfaidís níos mó airgid a thuilleamh / dá mbeadh táillí níos airde, ar laghdú é ón 30 % a dúirt sin in 2022.
- Is foinse shuntasach oibre fós iad stadanna tacsaithe agus tógáil ón tsráid do thiománaithe tacsáí, agus is minic gur fearr leo an obair sin seachas obair a chuirtear in áirithe roimh ré i bhfianaise na gcostas cuideachta/aipe a bhaineann léi.
- Tá céatadán na dtiománaithe atá cleamhnaithe le hoibreoír seolta raidió traidisiúnta ag titim i gcónaí ó 2019 agus tá úsáid oibreoírí seolta i bhfad níos airde lasmuigh de Bhaile Átha Cliath (23%) ná mar atá i mBaile Átha Cliath (11%).

3.7.5 Feabhsú ar Sheirbhísí agus Inacmhainneacht Iompair Phoiblí

- Tá laghdú tagtha le blianta beaga anuas ar an gcostas a bhaineann le seirbhísí iompair phoiblí fóirdheonaithe (PSO) a úsáid
- Tháinig laghdú 20 % ar an meán ar tháillí ar sheirbhísí PT fóirdheonaithe ar dtús i mí Aibreáin 2022, agus coinníodh é seo i mBuiséad 2024.
- Ligeann táille 90 nóiméad do dhaoine taisteal laistigh den líonra TFI i mBaile Átha Cliath ar tháille amháin ag baint úsáide as an gcárta Leap (€2 do dhaoine fásta, €1 d'aoisigh/mic léinn, €0.65 do leanaí)
- Síneadh ar chárta Leap d'aoisigh óga chun freastal orthu siúd atá 25 bliain d'aois agus níos óige.
- Méadú ar sheirbhísí PT san oíche ag Bus Bhaile Átha Cliath agus ag Nitelink.

4 Innéacs Costas Tacsaithe

4.1 Cúlra

Is uirlis chainníochtúil é an tInnéacs Costas Tacsaithe (TCI) a úsáideann an ÚNI chun an t-athrú ar na costais a bhaineann le tacsáí a oibriú a mheas. Déantar an TCI a athrúomh thart ar gach dhá bhliain bunaithe ar innéacsanna praghsanna foilsithe agus ar phraghsanna tionscail agus cuireann sé cur chuige caighdeánaithe ar fáil chun anailís a dhéanamh ar athruithe costais sa tionscal tacsaithe agus chun measúnú a dhéanamh ar an ngá atá le coigeartuithe táillí.

Bhí na hAthbhreithnithe Táillí a críochnaíodh idir 2006 agus 2012 bunaithe go ginearálta ar nuashonrú le haghaidh boilscithe ar mhórchodanna costais an TCI a díorthaíodh in 2006. Bhí athbhunú TCI i gceist le hAthbhreithniú Táillí 2014 chun raon níos leithne costas a bhíonn roimh an tionscal tacsaithe a ionchorprú, agus nuashonraíodh é seo níos déanaí in athbhreithnithe 2017, 2019 agus 2022.

4.2 Cuspóirí agus struchtúr innéacs

Tá costais oibriúcháin uathúla agus éagsúla roimh thiománaithe tacsáí aonair a bhraitheann ar a saintréithe oibríochta aonair, chomh maith le dálaí margaidh níos leithne. Ní dhéantar leis an TCI iarracht an costas iomlán a bhíonn roimh thiománaí aonair a léiriú, ach soláthraítear leis meastachán ar na costais a bhíonn roimh thiománaithe tacsáí ar an meán. Tá an cur chuige seo á threorú ag na prionsabail seo a leanas:

- Ní mór don TCI a bheith ionadaíoch agus na hathruithe ar chostais a bhíonn roimh chuid shuntasach den tionscal a léiriú.

- Ba cheart go léireodh sé toradh cothrom ar an saothar a sholáthraíonn an tiománaí tacsáí.
- Ba cheart go mbeadh sé bunaithe ar thiománaí a leanann cleachtas atá chun tosaigh sa tionscal.
- Is éard atá sna costais atá san áireamh sa TCI na mórchoistais reatha agus sheasta go léir, chomh maith le comhpháirt costais saothair, agus na costais á gcomhcheangal chun costas táscach foriomlán oibríochta tacsáí in aghaidh na bliana a bhaint amach.

4.3 Cur chuige chun Innéacs Costas Tacsaithe a ríomh

Fuarthas praghsanna do na comhpháirteanna costais aonair go príomha trí thaighde tionscail. Sholáthair sonraí a bhí ar fáil go poiblí praghsanna beachta tionscail a bhaineann le cothabháil feithiclí agus trealaimh a léiríonn níos cruinne na costais a thabhaíonn gnáth-thiománaí tacsáí. I gcás ina raibh raon meastachán ann, ríomhtar meán agus meán ualaithe ó na pointí praghais éagsúla.

4.4 Príomhthoimhdí

4.4.1 Leibhéal Ghníomhaíochta

Beidh athrú ar chostais a bhaineann le breosla, cothabháil agus athsholáthar trealaimh bunaithe ar leibhéal ghníomhaíochta tiománaí, agus mar sin, bhí sé riachtanach meastacháin a bheith ann ar an bhfad a chlúdaigh an gnáth-thiománaí tacsáí in aon bhliain amháin. Ó 2017, úsáideann an TCI dhá mheastachán ar leibhéal ghníomhaíochta tiománaí chun costais reatha a ríomh. Cuimsíonn an cur chuige seo an raon meastachán atá ar fáil do leibhéal ghníomhaíochta tiománaí agus tá sé comhsheasmhach le hathbhreithnithe roimhe seo agus le dlínsí eile.²⁷ Is í an phríomhfhoinsé a úsáideadh chun leibhéal ghníomhaíochta a mheas in athbhreithniú táillí tacsáí 2024 ná sonraí an POF ar mhíleáiste feithicle. Tar éis coigeartú a dhéanamh do mhíleáiste pearsanta, measadh gurbh é an meánfhad bliantúil a thaistil tiománaithe tacsáí in 2022 ná **28,034km**. Tá an mhodheolaíocht agus an bailíochtú don ríomh seo leagtha amach go mion in Aguisín A. Tá an meastachán seo beagán níos ísle ná an meastachán de **30,352km** a úsáideadh in Athbhreithniú Táillí 2022 a bhí bunaithe ar leibhéal ghníomhaíochta 2019.

Eascaíonn meastachán eile ar fhad bliantúil an tiománaí a thaistealaítear ó shuirbhé ar thiománaithe tacsáí a rinneadh mar chuid de gach Athbhreithniú Táillí. I suirbhé tiománaithe tacsáí 2024, ba é **49,800km** an meánfhad tiomáinte a thuiriscigh tiománaithe a ndearnadh suirbhé orthu. Tá an

²⁷Chuir Athbhreithniú Táillí 2014 meastacháin i gcomparáid leo siúd a tuairiscíodh i ndlínsí eile, amhail Tuisceart Éireann, Hamburg agus an Iorua.

meastachán seo níos airde ná an meánfhad a tuairiscíodh i suirbhé 2019 de **42,000km**, a úsáideadh in athbhreithniú táillí 2022

4.4.2 Costais Saothair

Tá costais saothair san áireamh sa TCI, toisc gurb é luach am tiománaithe an ghné chostais is mó maidir le seirbhísí tacsáí a sholáthar. Ba cheart go gcuideodh cuimsiú na gcostas saothair freisin lena áirithiú go mbíonn athruithe ar thuilleamh tiománaithe inchomparáide le hoibrithe eile sa gheilleagar. Déileáiltear le costais saothair laistigh den TCI mar luach seasmhach, murab ionann agus costais reatha a ríomhtar bunaithe ar leibhéal ghníomhaíochta mheasta. Tá an cur chuige seo comhsheasmhach le blianta roimhe seo.

Chun costais saothair a thomhas, is gá an deis chostas a bhaineann le tacsáí a thiomáint, nó an t-ioncam a d'fhéadfadh tiománaí a thuilleamh as oibriú i dtionscal inchomparáide, a mheas. Soláthraíonn an Suirbhé ar Thuilleamh, Uaireanta agus Costais Fostaíochta (EHECS) a rinne an Phríomh-Oifig Staidrimh meastacháin ráithiúla ar thuilleamh seachtainiúil do chatagóirí éagsúla ceirde, lena n-áirítear “oibrithe táirgthe, oibrithe ceardaíochta, oibrithe iompair agus oibrithe láimhe eile”, agus tá luachanna don chúpla bliain dheireanach (i gcás go bhfuil sonraí ar fáil) léirithe thíos i dTábla 4-1 agus i bhFíor 4-1. Tagann tiománaithe gluaisteáin, tacsáí agus leoraí sa chatagóir seo, rud a fhágann gur féidir sonraí tuillimh a úsáid chun costais saothair tiománaithe tacsáí a mheas. Ba é an meánphá seachtainiúil thar na ceithre ráithe is déanaí (a bhfuil sonraí ar fáil ina leith ag am scríofa) €684 agus, bunaithe ar bhliain oibre 48 seachtaine, is ionann é agus costas saothair bliantúil de €32,819.

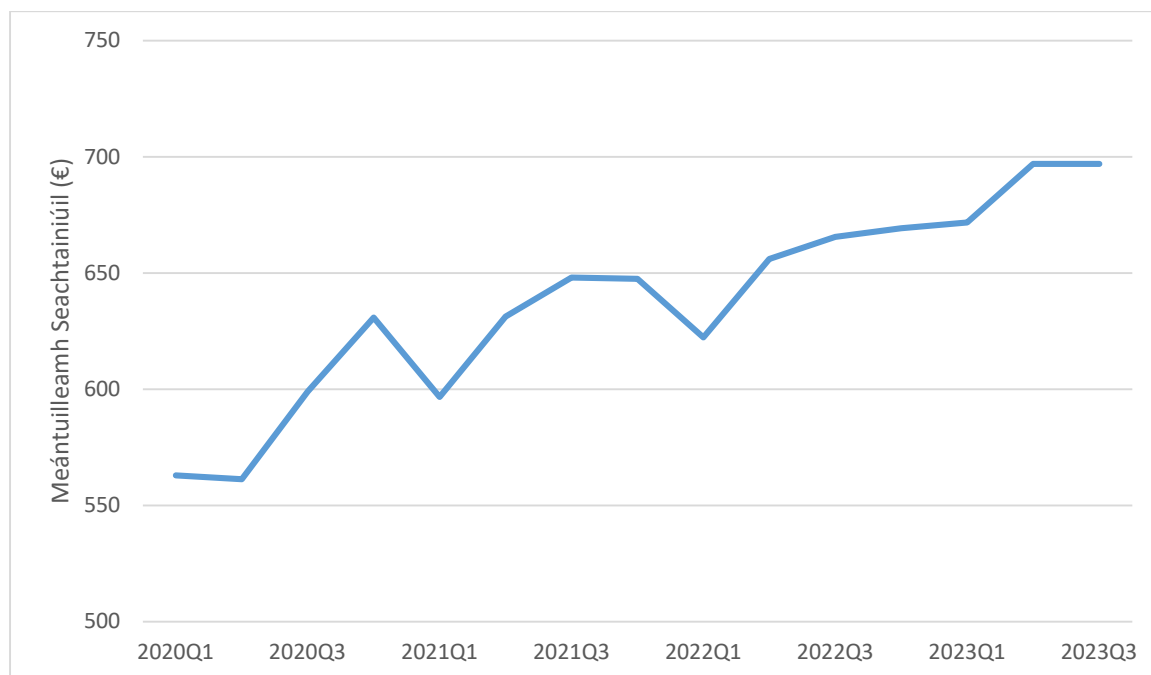
Tábla 4-1: Suirbhé ar Thuilleamh, Uaireanta agus Costais Fostaíochta - meastachán tuillimh seachtainiúil de réir ráithe

Tuilleamh Seachtainiúil EHECS d'Oibrithe Táirgthe, Oibrithe Iompair, Oibrithe Ceardaíochta agus Oibrithe Láimhe Eile												
Bliain	2021				2022				2023			
Ráithe	R1	R2	R3	R4	R1	R2	R3	R4	R1	R2	R3	R4
Meán Seachtainiúil	€597	€631	€648	€648	€622	€656	€666	€669	€672	€697	€697	TBC

Foinse: Tacar Sonraí Meastachán ar Mheántuilleamh POF²⁸

²⁸Suirbhé ar Thuilleamh, Uaireanta agus Costais Fostaíochta – Ar fáil ag: [EHQ13 - Meastachán ar Mheántuilleamh \(cso.ie\)](#)

Fíor 4-1: Tuilleamh, Uaireanta agus Costais Fostaíochta - meastachán tuillimh seachtainiúil de réir ráithe d'Oibrithe Táirgthe, Oibrithe Iompair, Oibrithe Ceardaíochta agus Oibrithe Láimhe Eile.

Foinse: Meastacháin na Meántuilleamh POF

4.4.3 Cineálacha gluaisteán

Áiríodh cúig fheithicil i Nuashonrú TCI 2024. Léiríonn cuimsiú WAT agus EV don chéad uair athrú i gcomparáid le TCInna roimhe seo nuair nach raibh ach na trí fheithicil is coitianta san fhlít san áireamh, arbh fheithicilí caighdeánacha peitрил/salúin, díosail nó hibrídeacha iad go léir go stairiúil.

Is ionann WATanna anois agus 21 % den fhlít tacsaithe. Ba é an Peugeot Partner an WAT is coitianta san fhlít amhail mí Feabhra 2024. Mar sin féin, roghnaíodh an Peugeot Rifter mar an fheithicil chun ionadaíocht a dhéanamh ar gach WAT sa TCI, toisc gur tháinig an Rifter in ionad an Partner i bhflít Peugeot ó 2019 agus de thairbhe go bhfuil sé níos lú agus níos inacmhainne ná an chéad WAT eile is coitianta, an Volkswagen Caddy.

Is feithicilí leictreacha iad thart ar 1,900 tacsáí, ar méadú suntasach é sin ó athbhreithniú táillí 2022 nuair a bhí thart ar 800 tacsáí leictreacha ann. Mar sin, measadh go raibh cion na EVanna mór go leor lena gcur san áireamh i TCI 2024, go háirithe ós rud é go bhfuiltear ag tuar go leanfar le fás ar an líon sna blianta amach romhainn, tiocfar treochtaí chun cinn mar sin. Roghnaíodh an Volkswagen

ID.4 chun ionadaíocht a dhéanamh ar na EVanna san fhlít ós rud é gur EV lár-raoin é agus an EV is coitianta san fhlít faoi láthair.

B'ionann feithiclí hibrídeacha agus díreach os cionn 26 % den fhlít iomlán i mí Feabhra 2024 agus tacsaithe salúin a bhí sna feithiclí seo ar fad seachas ceann amháin. Roghnaíodh an Toyota Prius, atá ar an bhfeithicil is coitianta san fhlít iomlán freisin chun ionadaíocht a dhéanamh ar an gcatagóir seo i TCI 2024.

Roghnaíodh dhá fheithicil salúin ansin chun ionadaíocht a dhéanamh ar an 41 % eile den fhlít ar feithiclí salúin ICE (inneall dócháin inmheánaigh - peitрил nó díosal) iad agus rinneadh iad seo a ualú de réir a leitheadúlachta coibhneasta san fhlít reatha. Ba iad seo an Skoda Superb (22%) agus an Skoda Octavia (18%). Ba é an Skoda Superb an dara feithicil chaighdeánach/salúin is coitianta san fhlít i mí Feabhra 2024. Ba é an Skoda Octavia an ceathrú feithicil chaighdeánach/salúin san fhlít i mí Feabhra 2024²⁹.

Chun costais a ríomh i TCI 2024, glactar leis go bhfuil innill díosail ag an Octavia agus ag an Superb, agus glactar leis go bhfuil toilleadh innill 1.6 lítear ag an Octavia agus toilleadh 2.0 lítear ag an Superb. Glactar leis go bhfuil inneall peitрил-hibrídeach agus toilleadh innill 1.8 lítear ag an Toyota Prius. Glacadh leis go raibh an Peugeot Rifter ag oibriú le hinneall díosail 1.5 lítear. Úsáidtear meán ualaithe de na cúig chineál chun airgeadas, breosla agus costais chothabhála feithicilí a ríomh. Tá an chothabháil rialta ar fad bunaithe ar mhinicíochtaí atá bunaithe ar mholtaí na monaróirí agus ar dhea-chleachtas an tionscail. Tá miondealú ar an bhflít agus ar na feithiclí a léirítear san athbhreithniú TCI léirithe i dTábla 4-2 thíos.

Tábla 4-2: Miondealú Feithicle ar an bhFlít agus a n-ionadaíocht i TCI

Cineál Feithicil	Ualú Cineál Feithicle	Cineál Breosla	Déanamh	Cineál	Ualú i TCI	% Iarbhír den fhlít iomlán tacsaithe amhail mí Feabhra 24
Salún	78.57%	Hibrídeach	Toyota	Prius	26.19%	18.31%
		ICE	Skoda	Superb	22.38%	6.65%

²⁹Bhí an Toyota Avensis beagán níos coitianta san fhlít reatha i mí Feabhra 2024 (919) ná an Skoda Octavia (910). Mar sin féin, chuir Toyota deireadh leis an Avensis in 2018.

				Octavia	18.49%	5.50%
		Feithicil				
		Leictreach	Volkswagen	ID.4	11.51%	2.66%
WAT	21.43%	ICE	Peugeot	Rifter	21.43%	1.07%

5. Innéacs Costas Tacsaithe 2024

Is iad na trí phríomhchatagóir costais do TCI 2024 ná costais reatha, sheasta agus saothair. Tógadh dhá TCI ar leith; ceann amháin do gach leibhéal gníomhaíochta mar atá leagtha amach i gCuid 4.4.1. Tagraíonn gach ceann de na costais seo do bhliain amháin oibríochta le haghaidh tacsáí. Ní thabhaítear roinnt costas seasta gach bliain. Rinneadh na costais seo a bhliantú bunaithe ar a mhinicíocht iarbhír a thabhaítear iad nó, i gcásanna áirithe, ar thoimhde réasúnach bunaithe ar dhea-chleachtas an tionscail. Tá cur síos ar gach mír líne a chomhdhéanann na comhpháirteanna costais laistigh de TCI léirithe thíos i dtáblaí 5-1, 5-2, agus 5-3.

Tábla 5-1: Cur síos ar chomhpháirteanna an chostais reatha bhliantúla

Comhpháirt Innéacs	Cur Síos
Breosla	Costas bliantúil breosla
Seirbhísiú	Costas mórshairbhísiú agus mionseirbhísiú
Glanadh	Costas mórghlantaí agus mionghlantaí
Boinn	Costas athsholáthair bonn
Páirteanna breise	Costas na bpáirteanna breise a theastaíonn chun an gluaisteán a chothabháil mar is cuí
Costais Reatha Ilghnéitheacha	Tá an chomhpháirt seo san áireamh chun teagmhas a sholáthar le haghaidh aon chostais bhreise a thabhaítear agus tacsáí á oibriú

Tábla 5-2: Cur síos ar chomhpháirteanna an chostais sheasta bhliantúla

Comhpháirt Innéacs	Cur Síos
Ceannach Gluaisteán agus Airgeadas	Costas bliantúil iasachta gluaisteáin, glan ar luach athdhíola
Árachas	Costas árachais tacsáí – spleách ar phróifíl an tiománaí
Cleamhnachtaí - oibreoir seolta traidisiúnta/ seirbhís aipe	Clúdaíonn sé an costas a bhaineann le cleamhnacht le hoibreoir seolta traidisiúnta nó le seirbhís aipe
Athsholáthar Trealamh – ceanglais rialála	Costas bliantúil maidir le trealamh a éilíonn rialacháin tacsáí, lena n-áirítear méadair, printéirí, comharthaí dín, brandáil agus an trealamh sábháilteachta riachtanach (múchtóir dóiteáin, fearas garchabhrach)
Athnuachan ar Cheadúnas Feithicle Tacsaithe	Costas bliantúil a bhaineann le ceadúnas feithicle tacsáí a athnuachan
Mótarcháin	Mótarcháin bhliantúil iníoctha ar an bhfeithicil

Táillí Aerfoirt	Táillí as oibriú ag aerfort
Tástáil Náisiúnta Gluaisteán (NCT)	Costas chun tabhairt faoi thástáil thréimhsiúil NCT
Fíorú Méadar	Costas bliantúil um fhíorú méadar
Calabré Méadar & Clár	Costas bliantúil um chalabré méadar agus ríomhchlárú
Ceadúnas Tiomána SPSV	Costas bliantúil ar cheadúnas tiománaí tacsáí
Ceadúnas Tiomána Náisiúnta	Costas bliantúil ar cheadúnas tiomána stáit

Tábla 5-3: Cur síos ar chomhpháirteanna costais saothair bhliantúla

Comhpháirt Innéacs	Cur Síos
Costais Saothair	Meastachán ar thuilleamh tiománaí

Leagtar amach sa chuid seo a leanas an mhodheolaíocht agus na luachanna a úsáidtear do gach comhpháirt chostais.

5.1 Costais Reatha

Tagraíonn costais reatha bhliantúla do chostais laethúla a bhaineann le tacsáí a oibriú. Áirítear leis na costais seo breosla, seirbhísiú, glanadh agus boinn. Tá costais reatha laistigh de TCI bunaithe ar leibhéal mheasta ghníomhaíochta tiománaí. Rinneadh meastachán ar an dá leibhéal gníomhaíochta ar leith agus tá costais reatha atá bunaithe ar an dá leibhéal gníomhaíochta léirithe thíos i dtábla 5-4.

Tábla 5-4: Costais Reatha

	Leibhéal Gníomhaíochta	
	Meastachán CSO 2024	Meastachán tiománaithe 2024
Comhpháirt Innéacs	28,034 km	49,800 km
Breosla	€1,969	€3,486
Seirbhísiú	€462	€820
Glanadh	€1,311	€1,311
Boinn	€417	€741
Páirteanna breise	€295	€524
Costais Reatha Ilghnéitheacha	€300	€300
Costais Reatha Iomlána	€4,754	€7,182

- Breosla:** Ríomhadh meánráta ualaithe d'ídiú breosla in aghaidh an chiliméadair le haghaidh ICE agus cineálacha gluaisteáin hibrídeacha a liostaítear thuas, agus tháinig meánphraghsanna díosail agus peitрил do na 12 mhí dar críoch mí Feabhra 2024 ón bPríomh-Oifig Staidrimh. Chun EVanna a ionchorprú i TCI, ríomhadh costais reatha na bhfeithiclí go leithleach trí chleachtadh comhchosúil chun an costas leictreachais in aghaidh an chiliméadair a taistealaíodh a ríomh agus an costas seo a áireamh i gcomhréir leis an ról atá ag EVanna san fhlít tacsaithe. Ba bheag an tionchar a bhí ag cuimsiú EVanna i TCI seo maidir le costais reatha toisc nach gcomhdhéanann EVanna ach 11.5 % den fhlít, cé gur dócha go dtiocfaidh méadú air seo amach anseo. Bhí sé riachtanach roinnt toimhdí a dhéanamh maidir le húsáid cineálacha éagsúla áiseanna luchtaithe chun costais luchtaithe EV a ríomh agus bhí sé seo bunaithe ar thaighde margaidh roimh ré agus ar chomhairliúchán a rinne an ÚNI.
- Seirbhísiú:** Ríomhtar costais sheirbhísithe ag baint úsáide as meánchostas ualaithe do na cúig chineál gluaisteán. Tá eatraimh do mhórsheirbhísí agus do mhionseirbhísí bunaithe ar

shonraíochtaí na monaróirí, agus faightear costais ó phríomhdhéileálaithe agus ó fhaisnéis fhoilsithe.

- **Glanadh:** Ag teacht le hAthbhreithnithe Táillí roimhe seo, glacadh leis go bhfaigheann tiománaithe tacsáí dhá “mhórghlanadh” in aghaidh na bliana agus dhá “mhionghlanadh” in aghaidh na seachtaine. Measadh gurb é an meánchostas a bhain le mionghlanadh ná €11 ar ghnáthfheithicil agus €13 maidir le WAT, a chlúdaíonn ceachtar acu costas níocháin gluaisteáin nó costas am tiománaithe má roghnaíonn siad an glanadh a dhéanamh iad féin. Measadh gurbh é an meánchostas a bhain le mórghlanadh nó sciomar ná €84 ar ghnáthfheithicil agus €97 ar WAT.
- **Boinn:** Amhail na TCInna roimhe seo, glacadh leis go n-athsholáthraíonn tiománaithe a gcuid bonn gach 36,000 ciliméadar. Meastar an meánchostas a bhaineann le sraith iomlán bonn a cheannach agus a fheistiú ó shampla de sholáthraithe móra agus ríomhtar é don dá leibhéal gníomhaíochta.
- **Páirteanna breise:** Socraíodh ráta €900 in aghaidh na 100,000km in Athbhreithniú Táillí 2014 chun athsholáthar páirteanna breise ar nós cadhnraí, cuimilteoirí gaothscátha, maolairí turrainge, pillíní coscáin agus dioscaí coscáin a chlúdach. Tá an ráta seo innéacsaithe le boilsciú trí úsáid a bhaint as fo-innéacs POS de 'Páirteanna breise agus gabhálais do threalamh iompair phearsanta', a mhéadaigh thart ar 17 % thar an tréimhse ó 2014 go 2023. I TCI 2024 tá an ráta seo coigeartaithe go dtí €1,053 in aghaidh na 100,000km.
- **Costais Reatha Ilghnéitheacha:** Baineadh roinnt míreanna costais roghnacha de TCI 2014 agus cuireadh comhpháirt costais ghinearálta de €300 ina n-ionad do na costais reatha ilghnéitheacha seo. Tá an ráta seo seasta ó shin i leith.

5.2 Costais Sheasta

Tagraíonn costais sheasta bhliantúla dóibh siúd a thabhaítear go neamhspleách ar leibhéal ghníomhaíochta tiománaithe. Áirítear leis na costais sheasta a liostaítear sa chuid seo iad siúd a bhaineann le ceannach agus airgeadas gluaisteán, árachas, caiteachas ar chleamhnacht le hoibreoirí seolta traidisiúnta agus/nó seirbhísí aipe, agus trealamh a cheanglaítear faoi rialacháin. Tá miondealú iomlán ar chostais sheasta ar fáil i dTábla 5-5.

Ní thabhaítear roinnt costas seasta gach bliain. Rinneadh na costais seo a bhliantú bunaithe ar a mhíne a thabhaítear iad (iarbhír nó toimhdithe bunaithe ar dhea-chleachtas an tionscail).

Tábla 5-5: Costais Sheasta in aghaidh na bliana

Comhpháirt Innéacs	Costas 2024
Ceannach Gluaisteán agus Airgeadas	€5,021
Árachas	€1,895
Costais cleamhnachta seirbhíse raidió agus aipe	€2,997
Athsholáthar Trealamh – ceanglais rialála	€322
Athnuachan ar Cheadúnas Feithicle Tacsaithe	€134
Mótarcháin	€95
Táillí Aerfoirt	€33
Tástáil Náisiúnta Gluaisteán (NCT)	€67
Fíorú Méadar	€43
Calabhrú Méadar agus Ríomhchlárú	€60
Ceadúnas Tiomána SPSV	€50
Ceadúnas Tiomána Náisiúnta	€6
Costais Sheasta Iomlána	€10,723

- **Ceannach Gluaisteán agus Airgeadas:** Ríomhtar an costas bliantúil ar mhaoiniú feithiclí bunaithe ar mheánphraghas ualaithe na hiasachta téarma 5 bliana do na cúig chineál gluaisteán atá liostaithe i gcuid 0: Toyota Prius, Skoda Octavia, Skoda Superb, Peugeot Rifter agus Volkswagen ID.4. De réir an tSuirbhé Tiománaithe Tacsaithe 2024, is é an téarma iasachta is coitianta ná idir cúig bliana agus sé bliana. Ríomhadh an costas airgeadais ag baint úsáide as meánrátaí ó shampla de mhóriasachtóirí. Tá an costas a bhaineann le ceannach gluaisteán agus airgeadas a thaispeántar thuas glan ar an meánluach athdhíola. Tá costas an cheannaigh

a úsáidtear sa ríomh glan freisin ar dheontais ÚNI maidir le WATanna agus eSPSVanna. Glactar leis go gceannaítear feithiclí ag meán-aois 3 bliana agus go n-athdhíoltar iad ag 8 mbliana d’aois, ach amháin i gcás an ID.4, a nglactar leis go gceannaítear iad úrnua agus go ndíoltar iad tar éis 5 bliana úsáide. Fuarthas luachanna ceannaigh/athdhíola don ICE agus feithiclí salúin hibrideacha ó Fhoilsitheoirí Mótarthrádála. Bhí an luach ceannaigh don Peugeot Rifter bunaithe ar an bpraghas fógartha de Peugeot Rifter 2020 atá réidh le húsáid mar thacsaí a bhí á dhíol ag Wheelchair Cars Ireland i mí an Mhárta 2024. Bhí luach athdhíola an Peugeot Rifter bunaithe ar luacháil a rinne Foilsitheoirí Mótarthrádála ar fheithicil den chineál céanna den aois agus den mhíleáiste cuí ach gan oiriúnú do chathaoireacha rothaí³⁰. Fuarthas an luach ceannaigh le haghaidh Volkswagen ID.4 nua (sonraíocht Pro 77 kWh) ó Volkswagen. Tá neamhchinnteacht shuntasach ann maidir le luach athdhíola EVanna sa todhchaí a bhfuil míleáiste ard orthu mar gheall ar luas an athraithe teicneolaíochta atá ann faoi láthair agus an líon íseal feithiclí leictreacha coibhéseacha athlámhe ar an margadh faoi láthair. In éagmais foinse iontaofa faisnéise, glacadh luach íseal athdhíola amach anseo de €5,000 don ID.431.

- **Árachas:** Tá stair árachaithe tiománaí ríthábhachtach maidir leis an gcaoi a gcinntear costais árachais do thiománaithe SPSV. Chuathas i gcomhairle le bróicéirí árachais maidir leis na costais árachais dóchúla a thabhódh gnáth-thiománaí ionadaíoch le ‘taithí’ le ceadúnas glan, Toyota Prius 5 bliana d’aois agus bónas seacht mbliana gan éileamh ar pholasaí tacsaí. Fuarthas meánmheastachán de €1,680. Fuarthas meastacháin freisin maidir le gnáth-thiománaí ‘níos nuaí’, a bhfuil thart ar 2 bhliain-3 bliana de thaithí SPSV aige nó aici. Fuarthas meánmheastachán de €2,706 don tiománaí seo. Má dhéantar na figiúirí seo a ualú de réir chion na dtiománaithe a bhfuil taithí acu agus na dtiománaithe nua a oibríonn sa tionscal tacsaí³², tugtar meánchostas árachais de €1,895. Ba chóir a thabhairt faoi deara nach bhfuil aon lascaí san áireamh sna meastacháin seo.

Tá sé seo ag teacht leis an méid a ríomhadh in 2022 arbh ionann é agus laghdú 30 % ar chostais árachais ó TCI 2017 agus léiríonn sé iomaíocht mhéadaithe sna margáil árachais tacsaí agus mótarárachais níos leithne in Éirinn, rud a d’fhág praghsanna níos fearr do chustaiméirí. Tá laghduithe comhchosúla feicthe freisin sa mhargadh mótarárachais do thomhaltóirí, le

---

³⁰Ní féidir le Foilsitheoirí Mótarthrádála ach luach a chur ar fheithiclí mar chaighdeánach agus ní thugann siad cuntas ar mhodhnuithe inrochtaineachta

³¹Cé go nglactar leis go mbeidh leibhéal an-suntasach dímheasa ag an luach athdhíola toimhdithe seo amach anseo i gcomparáid leis na feithiclí eile i TCI, roghnaíodh é chun a léiriú go mbeidh an cadhnra as baránta tar éis 5 bliana d’úsáid mar thacsaí.

³²De réir staitisticí an ÚNI i mí Feabhra 2024

hInnéacs Praghsanna do Thomhaltóirí POS ag taifeadh níos mó ná laghdú 60 % ar phraghsanna mótarachais idir 2016 agus 2024.

- **Cleamhnacht Oibreora Seolta Traidisiúnta/Seirbhís Aipe:** Tabhaíonn cion suntasach den tionscal tacsáí costais a bhaineann le cleamhnacht le hoibreoir seolta traidisiúnta, le seirbhís aipe nó leis an dá cheann. Go stairiúil, roimh 2022, leithdháileadh costas bliantúil iomlán cuideachta seolta raidió sa chatagóir seo den TCI. In 2022, chun an laghdú ar úsáid seirbhísí na gcuideachtaí seolta raidió traidisiúnta agus an t-aistriú mór i dtreo seirbhísí aipe a léiriú, rinneadh costas an dá chineál seirbhíse a mheas ón Suirbhé Tiománaithe agus rinneadh é a ualú ag cion na dtiománaithe a úsáideann ceachtar acu de na seirbhísí nó an dá sheirbhís. Rinneadh é seo arís agus arís eile ag baint úsáide as torthaí an tSuirbhé Tiománaithe is déanaí agus bhí costas ualaithe bliantúil iomlán de €2,997 mar thoradh air le haghaidh cleamhnachta le soláthraí aipe nó le cuideachta raidió. Tá an costas seo méadaithe ó €2,839 in 2022.
- I Suirbhé Tiománaithe 2024, d'úsáid 74 % de thiománaithe aip (bhain 7 % díobh úsáid as cuideachta seolta raidió traidisiúnta freisin) agus d'úsáid 8 % cuideachta seolta amháin (gan aip a úsáid). As na tiománaithe a úsáideann aipeanna, measann siad go dtagann 64 % dá gcuid oibre ar an meán ó aipeanna, rud a thugann le fios gur trí aipeanna a dhéantar díreach faoi bhun leathchuid (47%) de na turais go léir. Is beag difríocht atá idir suirbhéanna 2022 agus 2024 maidir leis sin, agus tháinig méadú aon phointe céatadán ar chéatadán na dtiománaithe a úsáideann aipeanna agus tháinig laghdú dhá phointe céatadán ar an gcéatadán a úsáideann cuideachta seolta traidisiúnta.
- **Athsholáthar trealaimh – ceanglais rialála:** Tá gá le roinnt píosaí trealaimh de réir na rialachán reatha chun tacsáí a oibriú, lena n-áirítear tacsaiméadar, printéir, comhartha dín tacsáí agus comharthaíocht oifigiúil ar dhoirse an tacsáí. Ceanglaítear ar oibrítheoirí tacsáí freisin feiste sábháilteachta a bheith acu san fheithicil, lena n-áirítear múchtóir dóiteáin, trealamh garchabhrach, triantán, veist sofheicthe, agus tóirse. Measadh costas bliantúil an trealaimh seo bunaithe ar athbhreithniú ar sholáthraithe móra agus tá sé bunaithe ar thimthriall athsholáthair cúig bliana. Áirítear leis an gcatagóir seo freisin an costas a bhaineann le fuinneoga a bhfuil imir orthu nó 'gloine príobháideachta' a bhaint, a bhíonn réamhshuiteáilte go minic i ngluaisteáin nua agus athlámhe a fhaightear ón margadh príobháideach. Measadh an costas a bhain le hathsholáthar fuinneoga a bhfuil imir orthu bunaithe ar thaighde margaidh agus ualaithe ag na cúig fheithicil atá liostaithe i gcuid 4.4.3. Mar atá sé le ceannach agus

airgeadas feithiclí, glacadh le timthriall athsholáthair cúig bliana. Freastalaíodh ar an gcríochfort íocaíochta gan airgead sa mhéadú carnach 1% ar tháillí in 2022 thar gach táille beag beann ar an modh íocaíochta.

- **Athnuachan ar Cheadúnas Feithicle Tacsáí:** Is ionann athnuachan ceadúnais tacsáí go ceann 12 mhí agus €150 d'fheithicil chaighdeánach agus €75 do WAT. Tá meán ualaithe an chostais seo san áireamh i TCI arb ionann é agus €134 (ag glacadh leis go bhfuil an athnuachan críochnaithe roimh dhul in éag an cheadúnais roimhe sin).
- **Táillí Aerfoirt:** Chun oibriú ó sheastáin tacsaithe ag aerfoirt Bhaile Átha Cliath agus na Sionainne, ní mór do thiománaithe tacsáí cead aerfoirt a cheannach. Is féidir uasmhéid de 1,800 cead a eisiúint (arb ionann iad agus thart ar 11% den fhlít), agus cosnaíonn na ceadanna seo €300 in aghaidh na bliana. Cé gur féidir leis an gcostas seo a bheith éagsúil ag brath ar an bplean íocaíochta a roghnaíonn an tiománaí, glacadh leis go n-íocann tiománaithe in aon tráthchuid bhliantúil amháin.
- **An Tástáil Náisiúnta Gluaisteán (NCT):** Ní mór do thacsaithe atá níos lú ná deich mbliana d'aois dul faoin NCT gach bliain ar chostas €55. Mar sin féin, tá dhá NCT in aghaidh na bliana ag teastáil ó thacsaithe atá os cionn deich mbliana d'aois (22% den fhlít), ar chostas bliantúil de €110. Tá an costas liostaithe ualaithe chun na riachtanais tástála éagsúla seo a léiriú, i bhfianaise aois an fhlít.
- **Calabrá Méadar agus Ríomhchlárú:** Glacadh leis gur féidir méadair a ath-ríomhchlárú a bheith ag teastáil de ghnáth gach dhá bhliain, agus úsáidtear costas €120 in aghaidh an teagmhais. Is é costas reatha um Fhíorú LMS ná €86.10 (CBL san áireamh). Thar dhá bhliain is ionann é sin agus €43.05 in aghaidh na bliana don Fhíorú (gan athrú ón athbhreithniú táille deiridh) agus €60 in aghaidh na bliana i gcás ath-ríomhchlárúithe agus calabraithe.
- **Costais Eile:** Fuarthas costas mótarchánach agus ceadúnas tiomána ó shonraí atá ar fáil go poiblí. Rinneadh costas na gceadúnas tiomána a bhliantúlú mar seo a leanas:
  - Ní mór Ceadúnas Tiomána SPSV a athnuachan gach cúig bliana.
  - Ní mór Ceadúnas Tiomána caighdeánach a athnuachan gach deich mbliana.

5.3 Costais Saothair

Mar atá leagtha amach i gCuid 4.4.2, is iad na meánchostais saothair bhliantúla an príomhchostas atá san áireamh i TCI. Bunaithe ar shonraí POS maidir le meántuilleamh seachtainiúil 'Oibrithe táirgthe, oibrithe iompair, oibrithe ceardaíochta agus oibrithe láimhe eile', ríomhadh costas saothair bliantúil de €32,819.

Tábla 5-6: Costais Saothair

Comhpháirt Innéacs	Costais 2024
Costais Saothair	€ 32,819

Is é saothar an chomhpháirt is mó den TCI, rud a fhágann go mbíonn an tionchar is mó ag athruithe ar chostais saothair go ginearálta ar threo agus ar mhéid TCI ó bhliain go bliain. (Féach Tábla B.3 in Aguisín B maidir le conas a tháinig méadú ar an gcomhpháirt seo den TCI ó 2012 i leith). Tháinig méadú 9 % ar na costais saothair ón nuashonrú roimhe seo ar TCI.

5.4 Costais Iomlána

Is éard atá sna costais iomlána a bhaineann le tacsáí a oibriú ná costais reatha, sheasta agus saothair. Toisc go gcinntear costais reatha ag leibhéal ghníomhaíochta tiománaí, tá na costais reatha agus na costais iomlána a léirítear i dTábla 5-7 bunaithe ar mheastachán POS ar leibhéal ghníomhaíochta agus ar mheastacháin ón Suirbhé Tiománaithe Tacsaithe. Déileáiltear le costais saothair mar thairiseach i TCI, agus ní bhíonn tionchar ag athruithe ar leibhéal ghníomhaíochta ar chostais sheasta ach an oiread.

Tábla 5-7: Innéacs Costas Tacsaithe 2024

	Leibhéal Gníomhaíochta	
	Meastachán CSO 2024	Meastachán Tiománaithe 2024
Comhpháirt Innéacs	28,034 km	49,800 km
Costais Reatha	€ 4,754	€ 7,182
Costais Sheasta	€ 10,723	€ 10,723
Costais Saothair	€ 32,819	€ 32,819
Costais Iomlána	€ 48,296	€ 50,724

5.5 Achoimre agus Conclúid

Tá achoimre ar thorthaí an Athbhreithnithe Náisiúnta Uastáilí Tacsaithe 2024 agus cuirtear i gcomparáid iad le TCI 2022 i dTábla 5-8. Cuireadh ardú táillí i bhfeidhm tar éis Athbhreithniú Táillí 2022, rud a chiallaíonn gurb í 2022 an bhliain chomparáideach ábhartha chun críche Athbhreithniú Táillí 2024.

Tábla 5-8: Athruithe TCI coigeartaithe, 2022-2024

Bliain	Leibhéal Ghníomhaíochta CSO		Leibhéal Ghníomhaíochta Tuairiscithe Tiománaithe	
	2022	2024	2022	2024
KM	30,352 km	28,034 km	42,000 km	49,800 Km
Costais Reatha	€4,873	€4,754	€6,217	€7,182
Costais Sheasta	€9,360	€10,723	€9,360	€10,723
Costais Saothair	€30,083	€32,819	€30,083	€32,819
Costais Iomlána	€44,316	€48,296	€45,659	€50,724
% Athrú 2022-2024		9.0%		11.1%

Is é an chomhpháirt is mó den TCI ná na costais saothair, arb ionann iad agus níos mó ná dhá thrian den TCI iomlán in 2024. Is ionann costais sheasta agus díreach os cionn an cúigiú cuid den TCI, agus tá an chuid eile comhdhéanta de chostais reatha. Bhí comhpháirt saothair TCI mar an gcéanna in 2022, ag 68 %, ach níos ísle in 2017 agus 2019 ag 60 % agus 62 % faoi seach, rud a léiríonn gurb é boilsciú pá an príomh-thiománaí ar mhéaduithe i TCI le himeacht ama. Tháinig ardú ar chostais sheasta idir 2022 agus 2024 agus ba é an príomhthoisic ná méadú ar chostais a bhaineann le feithicil a cheannach agus costais airgeadais. Mar sin féin, tá costais sheasta in 2024 níos ísle ná mar a bhí in 2017 agus in 2019, mar gheall ar leanúint ar aghaidh le préimheanna árachais níos ísle i gcomparáid le 2017 agus 2019 agus an spleáchas laghdaithe ar oibreoirí seolta raidió traidisiúnta. Tá laghdú beag tagtha ar chostais reatha i gcomparáid le 2022, mar gheall ar laghdú ar chostais bhreosla chomh maith le leibhéal ghníomhaíochta mheasta níos ísle.

6. Moladh

Ar an iomlán, mhéadaigh TCI idir 9.0 agus 11.1 % idir 2022 agus 2024/

Ar an mbonn go meastar go bhfuil meastacháin ar leibhéal ghníomhaíochta tiománaí bunaithe ar shonraí POS níos iontaofa ná meastacháin ar leibhéal ghníomhaíochta bunaithe ar an Suirbhé Tiománaithe, is é an t-ardú molta TCI 2024 ná **9.0 %** ar a mhéad os cionn leibhéal 2022. Is iad na príomhthiománaithe TCI na costais mhéadaithe saothair agus méadú ar chostais a bhaineann le gluaisteán a cheannach agus costais airgeadais.

Aguisín A – Leibhéal Gníomhaíochta a Mheas

Úsáidtear leibhéal gníomhaíochta i TCI chun athruithe ar na costais oibriúcháin sin a ríomh, ar costais iad a athraíonn de réir leibhéal gníomhaíochta, mar shampla ídiú breosla, athsholáthar bonn, páirteanna breise feithicle agus seirbhísiú. Úsáidtear an t-achar bliantúil tiománaí a thaistealaítear mar sheach-achar do leibhéal gníomhaíochta i TCI. Ag glacadh leis go bhfanann na fachtóirí eile ar fad seasta, is é an tionchar a bhíonn ag laghdú ar leibhéal gníomhaíochta ná na costais a bhaineann le tacsáí a oibriú a laghdú agus a mhalairt.

Leibhéal Gníomhaíochta a Mheas bunaithe ar Shonraí POS 2022

Tá an fhoinsé is oibiachtúla sonraí don achar bliantúil feithicle a taistealaíodh le fáil i sonraí maidir le líon feithiclí ón bPríomh-Oifig Staidrimh (POS). Measann an Phríomh-Oifig Staidrimh an t-achar bliantúil feithicle a thaistealaítear do thacsaithe trí úsáid a bhaint as sonraí ón tSeirbhís Náisiúnta Tástála Gluaisteán (NCT) agus ón Údarás um Shábháilteacht ar Bhóithre. Mar sin féin, is é teorannú aitheanta ar sonraí míleáiste POS ná go léiríonn sé míleáiste pearsanta agus míleáiste oibre araon. Ag glacadh leis nach gcaithfidh tiománaithe tacsáí ‘comaitéireacht a dhéanamh’ per se, chun an leibhéal gníomhaíochta oibriúcháin a leithlisiú, is gá míleáiste pearsanta a bhaint de mheastachán an POS.

Is féidir meánmhíleáiste pearsanta a mheas ag leibhéal ard tríd an achar bliantúil a thaistealaítear do ghluaisteáin phríobháideacha a thógáil agus an míleáiste comaitéireachta bliantúil a bhaint ina dhiaidh sin. Meastar gurb é 8,064 ciliméadar an fad bliantúil a thaistealaítear le linn comaitéireachta, ag baint úsáide as sonraí daonáirimh 2022 agus ag glacadh le bliain oibre 48 seachtaine.

Tá leibhéal gníomhaíochta 2022 tugtha anonn go dtí an tAthbhreithniú Náisiúnta Uastáilí Tacsaithe 2024, toisc nach bhfuil leibhéal gníomhaíochta do 2023 ar fáil fós agus é seo á scríobh. Thaistil PSVanna beaga 35,393km ar an meán in 2022. Chun an meánachar oibriúcháin bliantúil a mheas, baineadh míleáiste pearsanta ón bhfigiúr seo, mar a thaispeántar thíos:

$$\therefore 2022 \text{ average annual } \mathbf{operating} \text{ km} = 2022 \text{ average annual km} - \text{Personal km}$$

$$\therefore 2022 \text{ average annual operating km} = 35,393\text{km} - 7359\text{km}$$

$$\therefore 2022 \text{ average annual operating km} = 28,034\text{km}$$

Leibhéal Gníomhaíochta a Mheas ag Baint Úsáide as Suirbhé Tiománaithe 2024 (Ualú Samplach)

Sa Suirbhé Tiománaithe, fiafraíodh de thiománaithe tacsáí freisin faoina leibhéal gníomhaíochta bliantúla. Bhí difríochtaí suntasacha sna torthaí bunaithe ar cibé acu ar thiomáin an tiománaí tacsáí caighdeánach nó tacsáí atá oiriúnach do chathaoireacha rothaí (WAT), agus dúirt tiománaithe WATs go dtiomáineann siad níos mó ná 5,000km níos mó ar an meán in aghaidh na bliana ná iad siúd i bhfeithiclí caighdeánacha agus i bhFeithiclí Leictreacha. Toisc go raibh i bhfad níos mó tiománaithe WAT ná an meán náisiúnta i sampla an tsuirbhé, socraíodh na figiúirí seo a ath-ualú bunaithe ar chion iarbhair na dtiománaithe tacsaithe WAT agus na dtiománaithe tacsaithe caighdeánacha. Thug sé seo comhleibhéal gníomhaíochta measta de 49,800km do thiománaithe.

Tábla A.1: Meastacháin Tiománaithe ar Leibhéal Gníomhaíochta Bliantúla

	Meastachán Tiománaithe ar Leibhéal Gníomhaíochta Bliantúla	Cion an Fhlít
Feithicil Chaighdeánach	48,800	67%
Tacsáí atá Oiriúnach do Chathaoireacha Rothaí	54,300	21%
Feithiclí Leictreacha	47,000	12%
Meán Ualaithe	49,771km	

Mar sin ríomhadh costais reatha TCI bunaithe ar an dá leibhéal gníomhaíochta: meánachar taistil 28,034km POS agus gníomhaíocht suirbhé tiománaithe 49,800km.

Aguisín B – Comparáid le hInnéacsanna Costas Tacsaithe Roimhe Seo

Tá comparáid sa chuid seo idir TCI 2024 agus TCInna roimhe seo ó 2012. Ríomhadh TCInna ó 2014 ag baint úsáide as meastacháin ar leibhéal ghníomhaíochta ó POS agus ón Suirbhé Tiománaithe, agus rinneadh TCI 2012 a athríomh in Athbhreithniú Náisiúnta Uastáillí Tacsaithe 2014 chun meastachán inchomparáide ar chostais reatha a tháirgeadh.

Tábla B.1: TCInna stairiúla ag baint úsáide as Meastacháin ar Leibhéal Ghníomhaíochta Bunaithe ar Shonraí POF

Comhpháirt	Inchomparáí de 2012	2014 (27,804km)	2017 (32,624km)	2019 (29,951km)	2022 (30,352km)	2024 (28,034km)
Breosla	€ 2,061.39	€ 1,950	€ 1,918	€ 1,869.00	€ 2,389.80	€1,969.21
Seirbhísiú	€ 554.65	€ 353	€ 437	€ 454.00	€ 435.96	€461.76
Glanadh	€ 776.94	€ 892.00	€ 988	€ 966.00	€ 1,073.42	€1,311.26
Boinn	€ 273.80	€ 278.00	€ 373	€ 376.00	€ 389.36	€416.93
Páirteanna breise	€ 241.88	€ 252.00	€ 294	€ 270.00	€ 284.09	€295.20
Costais Reatha Ilghnéitheacha	€ 313.17	€ 300.00	€ 300	€ 300.00	€ 300.00	€300
Costais Reatha Iomlána	€ 4,222	€ 4,026	€ 4,309	€ 4,235	€ 4,873	€4,754
Ceannach Gluaisteán agus Airgeadas	€ 2,677.55	€ 3,014	€ 3,534	€ 3,655	€ 3,898.76	€5,021.47
Árachas	€ 1,951	€ 1,817	€ 2,400	€ 2,190	€ 1,867.00	€1,895.36
Cleamhnacht – oibreoir raidió traidisiúnta/seirbhís aipe	€ 4,600	€ 4,628	€ 4,752	€ 4,800	€ 2,872.32	€2,997.27
Athsholáthar Trealaimh - ceanglais rialála	€ 265.41	€ 298	€ 298	€ 300	€ 229.89	€321.59
Athnuachan ar Cheadúnas Feithicle Tacsaithe	€ 125	€ 125	€ 150	€ 150	€ 150	€133.93
Cáin Bhóthair	€ 88	€ 95	€ 95	€ 95	€ 95.00	€95.00
Táillí Aerfoirt	€ 36.62	€ 35.48	€ 38	€ 37	€ 41.28	€32.68
Tástáil NCT	€ 73.56	€ 66	€ 67	€ 62	€ 61.85	€67.13
Fíorú Méadar	€ 46.13	€ 43	€ 43	€ 43	€ 43.05	€43.05
Calabhrú Méadar agus Ríomhchlárú	€ 45.00	€ 45	€ 45	€ 45	€ 45.00	€60
Ceadúnas Tiomána SPSV	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50.00	€50
Ceadúnas Tiomána Náisiúnta	€ 2.50	€ 5.50	€ 6.00	€ 6.00	€ 5.50	€5.50

Costais Sheasta Iomlána	€ 9,961	€ 10,222	€ 11,478	€ 11,433	€ 9,360	€10,723
Costais Saothair Iomlána	€ 25,712	€ 24,246	€ 23,945	€ 25,878	€ 30,083	€32,819
Iomlán TCI	€ 39,895	€ 38,493	€ 39,732	€ 41,546	€ 44,316	€48,296

Tábla B.2: TCIInna stairiúla ag baint úsáide as Meastacháin ar Leibhéil Ghníomhaíochta Bunaithe ar Shonraí Suirbhé Tiománaithe

Comhpháirt	Inchomparáide 2012	2014 (62,052km)	2017 (49,000km)	2019 (42,000km)	2022 (42,000km)	2024 (49,800km)
Breosla	€ 4,600.55	€ 4,352.00	€ 2,881.00	€ 2,621.00	€ 3,306.92	€3,486
Seirbhísiú	€ 1,237.85	€ 798.00	€ 656.00	€ 637.00	€ 603.26	€820
Glanadh	€ 776.94	€ 892.00	€ 988.00	€ 966.00	€ 1,073.42	€1,311
Boinn	€ 611.07	€ 621.00	€ 560.00	€ 527.00	€ 538.78	€741
Páirteanna breise	€ 539.81	€ 563.00	€ 441.00	€ 378.00	€ 393.12	€524
Costais Reatha Ilghnéitheacha	€ 313.17	€ 300.00	€ 300.00	€ 300.00	€ 300.00	€300
Costais Reatha Iomlána	€ 8,079	€ 7,517	€ 5,825	€ 5,429	€ 6,216	€7,182
Ceannach Gluaistean agus Airgeadas	€2,677.55	€ 3,014.00	€ 3,534.00	€ 3,655.00	€ 3,898.76	€5,021.47
Árachas	€ 1,951.00	€ 1,817.00	€ 2,400	€ 2,190.00	€ 1,867.00	€1,895.36
Cleamhnacht – oibreoir raidió traidisiúnta/seirbhís aipe	€ 4,600.00	€ 4,628.00	€ 4,752	€ 4,800.00	€ 2,872.32	€2,997.27
Athsholáthar Trealaimh - ceanglais rialála	€ 265.41	€ 298.00	€ 298.00	300	€ 229.89	€321.59
Athnuachan ar Cheadúnas Feithicle Tacsaithe	€ 125.00	€ 125.00	€ 150	150	€ 150	€133.93
Cáin Bhóthair	€ 88.00	€ 95.00	€ 95.00	95	€ 95.00	€95.00
Táillí Aerfoirt	€ 36.62	€ 35.00	€ 38.00	37	€ 41.28	€32.68
Tástáil NCT	€ 73.56	€ 66.00	€ 67.00	62	€ 61.85	€67.13
Fíorú Méadar	€ 46.13	€ 43.00	€ 43.00	43	€ 43.05	€43.05
Calabré Méadar agus Ríomhchlárú	€ 45.00	€ 45.00	€ 45.00	45	€ 45.00	€60
Ceadúnas Tiomána SPSV	€ 50.00	€ 50.00	€ 50.00	50	€ 50.00	€50

Ceadúnas Tiomána Náisiúnta	€ 2.50	€ 5.50	€ 6.00	6	€ 5.50	€5.50
Costais Sheasta Iomlána	€ 9,961	€ 10,222	€ 11,478	€ 11,433	€ 9,360	€10,802
Costais Saothair Iomlána	€ 25,712	€ 24,246	€ 23,945	€ 25,878	€ 30,083	€32,819
Iomlán TCI	€ 43,752	€ 41,984	€ 41,248	€ 42,740	€ 45,658	€50,724

Léirítear i dTábla B.3 na trí phríomhchuid den TCI ó 2012 go 2024, ag taispeáint an chaoi ar tháinig athrú ar na cionta. Tógtar na figiúirí seo ó D.1 agus D.2 thuas. In 2024, is ionann na costais saothair agus an cion is airde den TCI, ag níos mó ná dhá thrían den innéacs foriomlán do na meastacháin do leibhéil ghníomhaíochta bunaithe ar shonraí POS agus ar shonraí Suirbhé Tiománaithe. Méadaíodh iad seo le himeacht ama don dá TCI. Is iad na costais sheasta an dara chomhpháirt is mó den TCI, agus is ionann iad agus aon chúigiú go neasach den innéacs iomlán. Is iad costais reatha an chomhpháirt níos lú den innéacs, arb ionann iad agus 11 % den Ghníomhaíocht POS bunaithe ar TCI (a d’fhan comhsheasmhach ó 2012) agus 14 % den Ghníomhaíocht Suirbhé Tiománaithe TCI (síós ó 18 % in 2012) Léiríonn na cionta sin go soiléir ceannasacht na gcostas saothair i TCI foriomlán, agus go mbíonn tionchar i bhfad níos lú ag costais reatha – amhail breosla (cé go bhféadfadh praghsanna a bheith luaineach) ar TCI.

Tábla B.3 Comhdhéanamh Innéacsanna Costas Tacsaithe Stairiúla

Meastacháin ar Leibhéil Ghníomhaíochta Bunaithe ar Shonraí POS						
Comhpháirt	Inchomparáide 2012	2014 (27,804km)	2017 (32,624km)	2019 (29,951km)	2022 (30,352km)	2024 (28,034km)
Costais Reatha	11%	10%	11%	10%	11%	10%
Costais Sheasta	25%	27%	29%	28%	21%	22%
Costais Saothair	64%	63%	60%	62%	68%	68%
Meastacháin ar Leibhéil Ghníomhaíochta Bunaithe ar Shonraí Suirbhé Tiománaithe						
	2012 (Inchomparáide le Figiúir 2014)	2014 (62,052km)	2017 (49,000km)	2019 (42,000km)	2022 (42,000km)	2024 (49,800km)
Costais Reatha	18%	18%	14%	13%	14%	14%
Costais Sheasta	23%	24%	28%	27%	20%	21%

Costais Saothair	59%	58%	58%	61%	66%	65%
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----